

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DEKİ SPOR TESİSLERİNİN
ENGELLİLER İÇİN YETERLİLİK
DÜZEYLERİNİN KULLANICILAR
AÇISINDAN ARAŞTIRILMASI**

DOKTORA TEZİ

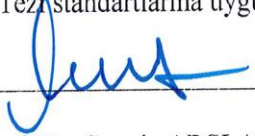
Oktay KIZAR

Elazığ-2018

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Doktora Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Cengiz ARSLAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yüksel SAVUCU

Danışman

Doktora Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Hatice ERÖKSÜZ

Prof. Dr. Yüksel SAVUCU

Doç. Dr. Alper KARADAĞ

Doç. Dr. Serdar ORHAN

Dr. Öğr. Üyesi M. Bahadır SANDIKÇI

ETİK BEYAN

Kendime ait çalışmalar ile bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğimi, çalışmaların planlanmasından, bulgularının elde edilmesine ve yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etiğe aykırı davranışım olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri ve verileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması içinde yer alan ancak bu tez çalışmasının bulguları arasında yer almayan verilere, bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Oktay KIZAR'.

Oktay KIZAR
04/06/2018

Prof. Dr. Yüksel SAVUCU
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
ELAZIĞ

TEŞEKKÜR

Bu çalışma yapılırken Türkiye'deki spor tesislerinin kullanıcıları olarak düşünülen engelli spor dalları ile uğraşan akademisyen, antrenör, beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrenciler, özel eğitim okullarındaki beden eğitimi öğretmenleri ve bedensel, işitme, görme engelli sporculardan oluşan gruplarla görüşülmüştür. Ülkemizde engellilere yönelik spor tesisleri ile ilgili geçmişte yapılan çalışmalar yetersiz görüldüğü için böyle bir araştırma yapma ihtiyacı doğmuştur. Bu çalışmanın ilgili alanda yapılacak diğer çalışmalara olumlu katkılarının olabileceği düşünülmektedir. Çalışmaya katkı sağlayan danışmanım Prof. Dr. Yüksel SAVUCU'ya, Doç. Dr. Cihat YAŞAROĞLU'na, Araştırma görevlileri, Celal BUGAY, Barış KARAOĞLU,

İlimdar YALÇIN, Gamze Yıldırım ARAZ'a; engelli spor branşlarında görev yapan takımların idareci ve sporcularına ve manevî destekleriyle her zaman yanımda olan sevgili eşim İclal KIZAR'a teşekkür ederim.

Oktay KIZAR

ELAZİĞ-2018

İÇİNDEKİLER

KAPAK SAYFASI	i
ONAY SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	5
3.1. Genel Bilgiler	7
3.1.1. Engellilik Nedir ve Türleri	7
3.1.1.2. İşitme Engellilik	8
3.1.1.1. Görme Engellilik	8
3.1.1.3. Bedensel Engellilik	12
3.1.1.4. Zihinsel Engellilik	15
3.1.2. Engelli İnsanların Toplumsal Süreç İçine Dahil Edilmesi	23
3.1.3. Engelli Bireylere Ailelilerin Yaklaşım Tarzları	28
3.1.4. Engelli Bireylerin Spor Yoluyla Kazanımları	33
3.1.5. Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu(GESF)	38
3.1.5.1. Goalball	38
3.1.5.2. Atletizm	38
3.1.5.3. Judo	39
3.1.5.4. B1- B2-B3 Futsal	40
3.1.6. Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu (TİESF)	41
3.1.7. Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu (TOSSF)	42
3.1.8. Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu (TBESF)	42
3.1.9. Engelliler ve Paralimpik Olimpiyat Oyunlarının Spor Branşları	42
3.1.9.1. Atletizm	46
3.1.9.2. Binicilik	46

3.1.9.3. Bisiklet	46
3.1.9.4. Yüzme	47
3.1.9.5. Atıcılık	47
3.1.9.6. Basketbol	47
3.1.9.7 Boccia	48
3.1.9.8. Eskrim	49
3.1.9.9. Futbol	49
3.1.9.10. Goalball	50
3.1.9.11. Judo	50
3.1.9.12. Kürek	50
3.1.9.13. Masa Tenisi	51
3.1.9.14. Ragby	52
3.2. Engellilere Yönelik Spor Hizmetleri	52
3.2.1. Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi	52
3.2.2. Engellilerin Spor Yapma Hakkı ve Spor Hizmetleri	53
3.3. Türkiye’de Sporla İlgili Kurum Ve Kuruluşlar	57
3.3.1. Spor Tesisleri Hakkında Genel Bilgi	58
3.3.2. Spor Tesisinin Tanımı	59
3.3.3. Spor Tesislerinin Yapım Kriterleri	60
3.3.4. Spor Tesis Çeşitleri	62
3.3.4.1. Çok Amaçlı Tesisler	62
3.3.4.2. Tek Amaçlı Tesisler	62
3.3.5. Spor Tesis Politikaları	64
4. GEREÇ ve YÖNTEM	66
4.1. Araştırma Grubu	66
4.2. Uygulanan Ölçüm Ölçekleri	66
4.2.1. Spor Tesisleri ve İşletmeciliği Anketi	66
4.2.2. İstatistiklerin Analizleri	67
5. BULGULAR	68
5.1. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular.	68
5.2. Katılımcıların Spor Tesislerinin Engellilere Yönelik Fiziki Yapı ve Fiziki Kapasitesi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular.	85

6. TARTIŞMA	133
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	143
8. KAYNAKLAR	145
9. EKLER	152
10.ÖZGEÇMİŞ	157

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.	Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı	68
Tablo 2.	Katılımcıların Yaş, Boy ve Beden Kitle Endeksine Göre Dağılımı	69
Tablo 3.	Katılımcıların Engel Durumuna Göre Dağılımı	70
Tablo 4.	Katılımcıların Yaşadıkları Kente Göre Dağılımı	71
Tablo 5.	Katılımcıların Öğrenim Durumuna Göre	73
Tablo 6.	Katılımcıların Meslek Durumuna Göre Dağılımı	74
Tablo 7.	İlgilenilen Spor Branşına Göre Dağılımı	75
Tablo 8.	Katılımcıların Spor Yapma Yılına Göre Dağılımı	76
Tablo 9.	Kullanılan Spor Tesisine Göre Dağılımı	77
Tablo 10.	Spor Tesisinin Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı	78
Tablo 11.	Katılımcıların Antrenman Yaptıkları Spor Tesislerinin Evlerine Olan Uzaklık Durumuna Göre Dağılımı	79
Tablo 12.	Katılımcıların Spor Tesislerine Ulaşım Noktasında Kullandıkları Taşıma Araçlarına Göre Dağılımı	80
Tablo 13.	Katılımcıların Antrenman Tesisleri ile Evleri Arasındaki Ortalama Mesafeye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	81
Tablo 14.	Ailede Engelli Birey Olma Durumuna Göre Dağılımı	82
Tablo 15.	Spor Bakanlığının Sadece Engellilere Yönelik Spor Tesisi Yapılmasına Göre Dağılımı	83
Tablo 16.	Engelli Spor Federasyonlarının Yarışmalara Uygun Spor Tesisi Seçimine Göre Dağılımı	83
Tablo 17.	Spor Tesislerinde Engelli Sporcuların tuvalet, Duş ve Lavabo Kullanımında Sıkıntı Yaşadığına Göre Dağılımı	84
Tablo 18.	Antrenör ve sporcuların, GSİM' e ait spor tesislerinin giriş ve çıkış olanaklarının sayı ve kapasite yönünden görüşlerine ilişkin dağılımı.	85
Tablo 19:	Katılımcıların spor tesislerinde aktivite öncesi ve sonrası için ısınma, açma-germe gibi çalışma yapabilecekleri alanların yeterlilik durumlarına ilişkin görüşleri	87
Tablo 20.	Katılımcıların spor tesislerinde aktivite öncesi ve sonrası için ısınma, açma-germe, gibi çalışma yapabilecekleri alanların yeterlilik durumlarına ilişkin görüşleri	89
Tablo 21.	Katılımcıların Spor Tesislerinde Soyunma ve Dinlenme Odalarının Sayı ve Kapasite Yönünden Görüşlerine İlişkin Dağılımları	90

Tablo 22. Katılımcıların Spor Tesislerinin Hijyen ve Temizlik İmkânlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı	92
Tablo 23. Katılımcıların Spor Tesislerinin Havalandırma ve Oksijen Dönüşüm Durumları ile İlgili Görüşlerinin Dağılımı	93
Tablo 24. Katılımcıların Spor Tesislerinin Isınma, Isıtma Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı	95
Tablo 25. Katılımcıların Spor Tesislerinin Aydınlanma Olanakları Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı	96
Tablo 26. Katılımcıların Spor Tesislerinin Duş, Banyo İmkânlarının Sayı ve Kapasite Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	98
Tablo 27. Katılımcıların Spor Tesislerinin Tuvalet, Lavabo İmkânlarının Sayı ve Kapasite Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı	99
Tablo 28. Katılımcıların Spor Tesislerinin Güvenlik İmkânları Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı	101
Tablo 29. Katılımcıların Spor Tesislerinin Saha ve Zemin Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	102
Tablo 30. Katılımcıların Spor Tesislerinde Yapılan Spor Branşına Göre, Mevcut Spor Malzemelerinin Sayı ve Kalite Yönünden Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	104
Tablo 31. Katılımcıların Spor Tesislerinde Sağlık Kabini ve İlk Yardım Odası Olanakları Yönünden Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	105
Tablo 32. Katılımcıların Spor Tesislerin Otopark Alanları Açısından Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	107
Tablo 33. Katılımcıların Spor Tesislerde Sosyal Amaçla Kullanılan Alanlarda İnternet, Kütüphane, Kantin ve TV Odası Açısından Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	108
Tablo 34. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Personelin İletişim Becerileri Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	110
Tablo 35. Katılımcıların Spor Tesislerin Mimari Dizayn ve Bina Yapımı Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	111
Tablo 36. Katılımcıların Spor Tesislerdeki Personel, Sağlık Görevlisi ve Yönetici Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	113
Tablo 37. Katılımcıların Spor Tesislerin Engelli Sporcular İçin Giriş, Çıkışlar, Soyunma Odaları, Tuvalet ve Banyo Özellikleri Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	114

Tablo 38. Katılımcıların Spor Tesislerine Ulaşım Durumlarının Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	116
Tablo 39. Katılımcıların Spor Tesislerinde Spor Yapmalarında Verilen Süre ve Zaman Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	117
Tablo 40. Katılımcıların Spor Tesislerinin Gün İçinde Spor Yapabilmeleri İçin Açık Kalma Açısından Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	119
Tablo 41. Katılımcıların Spor Tesislerinin Fiziksel Kapasitesinin Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı	120
Tablo 42. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Yönetici ve Personelin Oluşan Problemlere Ait Görüşlerinin Dağılımı	122
Tablo 43. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Yönetici ve Personelin Spor Açısından Yeterince Özendirici ve Teşvik Edici Görüşlerinin Dağılımı	123
Tablo 44. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Sportif Organizasyonların Planlama, Yürütme, Denetim Görüşlerinin Dağılımı	125
Tablo 45. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Yönetici ve Personelin İşletmecilik Anlayışı Açısından Uygun Mesleki Eğitim Almış Görüşlerinin Dağılımı	126
Tablo 46. Katılımcıların Spor Tesislerinin Engellilere Yönelik Fiziki Yapı ve Fiziki Kapasitesi ile İlgili Görüşleri Puan Dağılımı Ortalaması (n:1825)	127
Tablo 47. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Kadın Ve Erkek Kullanıcılar Açısından Karşılaştırılması İçin T Testi Tablosu	128
Tablo 48. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Yaşların Dağılımının Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonucu	128
Tablo 49. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Ailede Başka Engelli Durumunu Puanlarına İlişkin Many Whitney U Test Sonucu	129
Tablo 50. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Eğitim Durumu Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonucu	129
Tablo 51. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Mesleğe Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması İçin Varyans Analiz Tablosu	130

Tablo 52. Türkiye'deki Spor Tesislerinin Spor Dallarını İçin Yeterlilik Düzeylerinin Kullanılan Spor Tesisine Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması İçin Varyans Analiz Tablosu

131

KISALTMALAR LİSTESİ

AAAD	: Özel Olimpiyatlar ve Amerika Sağır Sporcular Birliği
ASKF	: Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu
BSAD	: Britanya Engelli Sporları Birliği
CISS	: İşitme Engelliler Spor Birliği
CP-ISRA	: Uluslararası Spor ve Boş Zamanları Değerlendirme (Rekreasyon) Birliği Federasyonu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EHS	: Engelli Hakları Sözleşmesi
FIFA	: Uluslararası Futbol Federasyonu
FINA	: Uluslararası Yüzme Federasyonunu
FISA	: Uluslararası Kürek Federasyonu
GESF	: Görme Engelliler Spor Federasyonu
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
GSİM	: Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
IBSA	: Uluslararası Görme Engelliler Spor Birliği
INAS-FMH	: Zihinsel Özürlüler Uluslararası Spor Federasyonu
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
IPC	: Uluslararası Paralimpik Komite
ISMWSF	: Uluslararası Stoke Mandeville Tekerlekli Sandalye Sporları
ISOD	: Uluslararası Özürlüler Spor Organizasyonu
IWBF	: Uluslararası Tekerlekli Sandalye Basketbol Federasyonu
SP	: Spor Bakanlığı
TBESF	: Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu

- TGESF** : Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu
TİESF : Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu
TMOK : Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TOSSF : Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu
TSV : Türk Spor Vakfı
USCPAA : Birleşik Devletler Cerebral Palsi’li Sporcu Birliği

1. ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye'deki spor tesislerinin engelliler için yeterlilik düzeyindeki standartlarını belirlemede var olan mevcut durumu tespit etme, beklenti, memnuniyet düzeylerini belirleme ve model önerisi oluşturma amaçlanmıştır.

Araştırmaya; Elazığ, Bingöl, Ankara, Tokat, Kayseri, Antalya, Sakarya, Konya, İstanbul, Mersin, Samsun, Bitlis, Malatya, Adana illerinde engelli spor dalları ile uğraşan 232 akademisyen, 195 antrenör, beden eğitimi bölümlerinde okuyan 595 öğrenci, özel eğitim okullarındaki 458 beden eğitimi öğretmeni, 87 bedensel engelli, 89 işitme engelli ve 149 görme engelli sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Bunların toplam sayıları 1825'tir. Araştırmaya katılan katılımcılara ait bilgilerin tespiti için "Kişisel Bilgi Formu" oluşturulmuştur. Araştırma ile ilgili veriler, literatür taraması Demiröz, V.M. tarafından 2009 yılında geçerlilik ve güvenilirliği yapılan "Spor Tesisleri ve İşletmeciliği" anketi kullanılmıştır. Formlar, görme engelliler için Braille alfabesine dönüştürülerek ve yüz yüze sorulan sorular yardımıyla, işitme engelliler için işaret dili uzmanları ile bedensel engelliler ve diğer katılımcılar için ise yüz yüze sorulmak suretiyle doldurulmuştur. Elde edilen veriler, SSPS 22,0 istatistik paket programı ile değerlendirilmiş ve anlamlılık düzeyi ($P<0.05$) olarak alınmıştır.

Araştırma sonucunda, spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyindeki standartlarının belirlenmesinde kullanıcılar açısından değerlendirilmesinde engelli sporcular lehine toplam puanları açısından (görme engelli sporcu $34.06\pm 1,21$, işitme engelli sporcu $42.02\pm 1,50$, bedensel engelli sporcu $40.04\pm 1,43$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Sonuç olarak, spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyindeki standartların kullanıcılar açısından yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, Engelli Sporcu, Antrenör, Beden Eğitimi Öğretmeni, Spor Tesisi.

2. ABSTRACT

Investigation of Sufficent Levels of Sports Facilties in Turkey in Terms of Users Disables

This study aims to identify the level of proficiency standards of the sports facilities for the disables Turkey to determine the current situation there, to establish the level of work expectations and satisfaction and to form a model proposal.

The research comprised 232 scholars, 195 trainees, 595 students studying in physical education departments, 458 physical education teachers in special education schools, 87 physically disabled, 89 hearing impaired and 149 visually impaired athletes who participated as volunteers and engaged in disabled sports branches from Elazığ, Bingöl, Ankara, Tokat, Kayseri, Antalya, Sakarya, Konya, İstanbul, Mersin, Samsun, Bitlis, Malatya and Adana. A "Personal Information Form" was created to obtain the information of participants participating in the survey. For the data related to the research, the literature search done by Demiröz V.M. through sports facilities and management questionnaire which was made valid and reliable in 2009. These forms have been converted into Braille alphabets for visual impairments and filled with face-to-face questions with sign language experts for hearing impaired and face-to-face questions with physical disabilities and other participants. The obtained data were evaluated with SSPS 22.0 statistical package program and the level of significance was taken as $P < 0.05$.

As a result of the research, in terms of the users in determining the standards of competence level of sports facilities for disabled sports, results of survey showed that in terms of total scores for disabled athletes (blind athlete 34.06 ± 1.21 , hearing athlete 42.02 ± 1.50 , physically disabled athlete 40.04 ± 1.43) a statistically

significant difference was determined. As a result, it has come to the conclusion that sports facilities are not sufficient in terms of users to determine the standard of competence level for disabled sports.

Keywords: Academician, Disabled Athlete, Coach, Physical Education Teacher, Sports Facility.

3. GİRİŞ

İnsanlar, kendilerine has farklı bazı fiziksel özelliklerle yaratılırlar. Bu farklılıklar, kişinin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediğinde özür olarak nitelendirilir (1).

Kendi fiziksel ve ruhsal yeti eksiklerinin yanında engelli vatandaşlar, normal yaşamın gereklerine uymada karşılaştıkları sorunların yanında kamu hizmetlerindeki yetersizlikler nedeniyle başka engellerle de mücadele etmek zorunda kalırlar. Engelli insanlar, dünyanın genelinde, yaşadıkları toplumların en marjinal kesimini oluşturmakta ve onların yaşam kalitesi, diğer bireylere kıyasla daha düşüktür (2). Bir engelin toplum tarafından ne kadar damgalanacağı onun göze görünürlük derecesi ile ilişkilidir (3).

Bir hastalık veya kaza sonucu doğuştan veya sonradan herhangi normal yaşamın gereklerine uymayan fiziksel, zihinsel, ruhsal, duyumsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş kişiler engelli olarak tanımlanmaktadır (4). Bir bireyin engel durumu özelliği ne kadar fazla ise o kişinin toplumla ve insanlarla düzgün iletişim kurma ihtimali de o oranda azalma göstermektedir. Engelli bireyler toplumun farklı kesimlerinden insanların kendilerine karşı olumsuz yaklaşımlarının kesinlikle farkındadırlar ve yaşamlarının her alanında önyargılar ve ayrımcılıkla karşılaşacaklarını bilmektedirler (5).

Dünya nüfusunun %25' i doğrudan ya da dolaylı olarak bireylerin engel türlerinden etkilenmektedir. Engelli bireyler için boş zaman aktivitelerinin önemi yadsınamaz. Bazıları için bu hâl sadece pasif olarak rahatlama manasına gelirken, bazıları için elit düzeyde fiziksel aktivitelerdir (5). Spor yapma sebepleri arasında

engelli insanların engel türünün yanında, kişiden kişiye değişiklikler bile göstermektedir. Kişinin bulunduğu noktadan ileriye gidebilmesi engelli insanlar için sporun farklı bir anlam yüklediğini söyleyebiliriz. Engelli bireylerin kabiliyetlerini geliştirmek için belirli normlar ile araçlı veya araçsız olarak belirlenecek eğitim modülleri ile birlikte sportif anlamda yetersiz olan engelli bireyler için kısa ve uzun süreli hedefler belirlenmelidir (6). Bununla birlikte spor engelli bireylerin sosyalleşmesine, toplum ile kaynaşmasının yanında ruh ve fiziki becerilerini geliştiren yarışmacı, dayanışmacı ve kültürel bir olgu olarak da vasıflandırmaktadır (7). Spor modern yaşamın vazgeçilmez bir unsuru ve önemli bir kısmını oluşturan eğitimde önemli bir noktaya sahiptir (8). Spor, serbest zaman ve dinlenme tesisleri sportif faaliyetlerinin aktif olarak sistemleştirmesi olarak da tanımlanır (9).

Spor tesisleri, engelli insanlar için sporun daha geniş kitlelere ulaştırılabilmesi için kuşkusuz en önemli öğelerin başında yer almaktadır. Spor tesislerinin nitelik ve nicelik olarak yeterliliği, uluslararası alanlarda muvaffak olabilmek için büyük ölçüde ehemmiyetlidir. Bu sebeple sporun yaygınlaştırılması noktasında yaşamsal önem atfedilen spor tesislerinin yapım ve inşaa aşamasının belli bir politika çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Toplumun spora ilişkin istek ve ihtiyaçlarında politikanın etkili olabilmesi için, eğitim ve tercihler noktasında araştırılması gereken hususlar olarak belirlenmelidir (10).

Spor algısı değerlendirirken, engelli insanların sosyal ihtiyaçlarını daha aktif kullanım noktasını göz önüne almalıyız. Spor aracılığıyla, ülkede spor tesislerinin mevcudiyeti ve dengeli dağılımı ülke gençliğinin sağlıklı bir geleceğe sahip olma fırsatını artırır. Sağlıklı bir toplumun oluşabilmesi için her kesiminden insanların spora teşvik edilmesi gerekmektedir (11). Engelli bireylerin sportif

faaliyetlerden ve spor hizmetlerinden daha fazla yararlanabilmesi için kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimlerin hizmet verimliliğinin geliştirilmesi ve kaynakların etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

3.1. Genel Bilgiler

3.1.1. Engellilik Nedir ve Türleri

Engelli haklarına alakalı sözleşme tutanağında (EHS) engelliliğin tanımını, mümkün mertebe geniş tutmuştur. Bu tanım yapılırken engelliliği insan hakları boyutu ile amaç kısmında hadisenin tıbbi boyutunu reddedilmemiştir. Sözleşme'nin 1. maddesi tanılamaya göre: Topluma eksiksiz ve etkin bir şekilde iştirak etme noktasında engel teşkil eden devamlı bedensel, zihinsel ya da algısal eksikliği bulunan fertler engelli birey olarak vasıflandırmaktadır (12). Ancak devletin ve resmi ideolojinin engellilik tanımı 5378 Sayılı Kanun'un 3(a) maddesinde şu şekilde tarif edilmiştir: Özürlü; Bir insanın doğuştan getirdiği özelliklerinden birinin yada bir kaçının doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle farklı derecelerde kaybetmesidir. Bu nedenlerden dolayı toplumsal hayata adaptasyon ve günlük gerekliliği karşılama güçlüğü yaşamaktadır. Engelli birey korunmaya, bakıma, rehabilitasyona, danışmanlık ve yardım hizmetlerine ihtiyaç duyan kişidir. Çeşitli akademik kaynaklar da, benzer tanımlara yer vermiştir. Genel manada özür kavramı bir kusuru bir eksikliği ifade etmek için kullanılır iken günümüzde daha çok engellilik olarak tanımlanmaktadır (13). Kanunun 5378 maddesi engelliliği hafif, ağır ve bakım ihtiyacı olan özürlü olarak da tarif etmektedir. Özürlü bireylerin toplumsal adaptasyona dahil etme sürecinin yetersiz kaldığı noktasında, bazen devletler görmezden gelmektedir. Gerek devletin meseleye bakışı gerekse toplumsal bakış açısı, bazen de bilimsel yayınlarda engelli bireylerin sadece tıbbi boyutu ile ele

alınması ve değerlendirilmesi bir eksikliktir. Özürlülük sorununu toplumsal bir sorun olduğu yaygın olarak anlaşılmamaktadır. Örneğin görme duyusunu kaybetmiş bir kişi rehabilitasyon eğitimi tam almış olsa kendisi yada akran engelli gruplar için yaşam standartlarına uygun şehirler yapılması gerekir. Bunlar yapılmadığı müddetçe engellilerin hayata tam ve etkin katılımı söz konusu olamaz (14).

3.1.1.1. Görme Engellilik

Görme engellilik gözün görme algısından yoksun olma şekli olarak tanımlanmaktadır (15). Tıbbi tüm müdahalelerden sonra, en iyi gören gözünde normal görme gücünün en fazla onda birine sahip olan kişiye görme engelli olarak tanımlanır (16). Görme engelliler buldukları okula bu koşullara bu yasal bir tanıma göre yerleştirilirler. Görme engelliler arasında tanımlanması gereken az gören kavramı görme açısı 20/70 ile 20/200 aralığında olan bireylerdir. Bu özellikte olan görme engelli kişiler sağlıklı insanların 6 m'den görebildiklerini 2 m ile 60 cm mesafeden ancak görebilmektedirler (17). Görme engelli kişiler yüzüstü uzanmaktan, sürünmekten ve yuvarlanmaktan görme yetisi eksikliğinden dolayı hoşlanmazlar. Görme engelli çocuklarda bu hareketleri yapmaktan kaçınırlar. Oysa bu hareketler engelli bireyin fiziksel ve bedensel gelişimi için gereklidir. Bu yüzden özellikle engelli çocuklar bu hareketleri yapmaya oyunlar aracılığıyla özendirilmesi gerekir. Hareket özgürlüğü kazanırken görme engelli çocukların karşılaştıkları bazı temel zorluklar bulunmaktadır. Özellikle bunlardan biri yönlerle ilişkin olan kavramların ön, arka, üst, alt, sağ, sol gibi sıralanması mümkündür. Genellikle doğru bir eğitim alana kadar yönleri karıştırma eğilimindedirler. Görme engelli çocuklarda bu durum yön oyun eğitimleri verilmek suretiyle bu sorun giderilebilir (18). Görme engellilerin belli özelliklerini şu şekilde tanımlayabiliriz.

Görme engelli bireyin kavramsal gelişim yanında bilişsel kabiliyetlerinde gecikme görülmektedir. Soyut düşünmeyi gerektiren durumlarda başarısız olmaktadır. Görme engellilerin öğrenmeleri güçlüğü yaşadıkları sorunlardan biride alan kavramlarıdır. Dokunma duyusu aracılığıyla alana ilişkin bilgileri daha çok kazanmaktadır. Diğer duyu organlarını kullanarak görme yetersizliğinden kaynaklanan eksiklikleri telafi etmeye çalışırlar. Bu kişilerin yoğunlaştırma, ince ayrıntıları fark etmenin yanında dikkat yetenekleri gelişmiştir. Sosyal faaliyetlere yanında müzik ile de yakından ilgilenirler. Zihinsel ve fiziksel gelişimlerinde sorun olmamasına karşın serbest hareket edebilme becerileri sınırlıdır (19). Korunması gereken, ihtiyaç sahibi, acınan ve çaresiz bir birey olarak görme engelli kişi görülmemelidir. Görme engelli kişiler de diğer insanlardan farklı değildir. İnsanların sahip olduğu özelliklerin hepsi onda da bulunmaktadır. Görme engelli insanların duyguları ve beklentileri bulunmaktadır. Brail alfabesi yazı sistemini kullanarak kitapları da okuyabilirler. Farklı metotlarla aynı bilgileri ve aynı eğitimleri alabilirler. Aynı okulları, aynı işyerlerini, aynı caddeleri, aynı eğlence mekanlarını diğer insanlarla paylaşma noktasında bir engelleri yoktur. Aslında görme engelli kişinin diğer insanlardan farklı bir kişiliğe sahip olmadığı söylenebilir (1,19).

3.1.1.2. İşitme Engellilik

Kişi çevresiyle etkileşim halinde işitmeyi algılayarak hadiselerle tepki verir ve olayları tahlil ederek değerlendirir. İşitme duyusunda bir problem belirlenmesi veya eksikliği sonucunda kişilerin engellerinden dolayı çevreleriyle etkileşimlerinde sorunlar yaşanabilir. Çevreye entegrasyon sağlamadaki problemler, kişinin kendine yönelik, çevresine karşı ilgisiz, işitmeyen şahısların hadiselerle tepki vermemesine sebep husul bulmaktadır. Sosyalleşmede güçlük yaşayan kişilerde yeni sorunlar

ortaya çıkmaktadır. İşiten akranlarıyla iletişim kurma yerine sadece velet zati gibi işitme engelli olan kişilerle iletişim kurmayı benimsemektedir. Böylece çocuk sınırlı sayıdaki kişiyle iletişim kurar ve kendini geliştirme de belirli çerçeve çizmektedir (20). Bireyin başkaları ile duyuşsal iletişim yeteneğini az ya da tamamen yerine getirememesi durumu işitme engeli olarak tanımlanır. Başka bir ifadeyle bireyin hafif dereceden, ileri dereceye kadar farklılık gösteren durum işitme yetersizliği olarak tanımlanabilir (21). İşitme engellilik şekli derecesine, oluş vakitti ve yerine göre sınıflandırılır.

İşitme Engelinin Derecesine Göre Sınıflandırma

- 10dB-15dB normal işitmede olan bir kişide sorun bulunmamaktadır.
- 16dB-25dB minimum düzeyde olan rüzgar, yaprak hışırtısı gibi sesleri duymada ve ayırt etme de zorluk yaşar.
- 26dB-30dB hafif konuşma seslerinde duyabilme zorluğu yaşar. Boğuk ses ile söylenenleri anlayamaz.
- 31dB-50dB orta düzeyde olan işitme engelli bireyler birbiri ile yapılan konuşmaları anlamada zorluk yaşar.
- 51dB-70dB orta ve üst işitme cihazı olmadan sesleri duyamaz ve ayırt edemezler.
- 71dB-90dB ileri konuşma seslerini duyamaz ve sadece etraftaki şiddetli sesleri duyumsayabilir.
- 91dB ve üzeri çok ileri düzeydeki konuşma seslerini duyamaz ve ancak çok üst şiddetteki sesleri duyabilir.

Üst düzey işitme kaybı olan kişiler işitme aygıtı kullanması gerekir. Bu kişiler sağır, hafif ve orta derece işitme kaybı olarak sınıflandırılır.

İşitme Engelini Oluş Zamanına Göre Sınıflandırma

İşitme müşkülü oluş zamanına göre işitme engelli yavrucaklarda genel olarak iki tür işitme zayıatı görünmektedir. Çocuk dil bilimi edinmeden işitme zayıatı ortaya çıkmışsa dil öncesi işitme kaybı, dil bilimi kazandığının akabinde ortaya çıkmışsa dil sonrası işitme kaybı olarak isimlendirmektedir (22).

İşitme Engelini Oluş Yerine Göre Sınıflandırma

Çocuklarda tümel olarak oluş yerine göre beş sınıf işitme kaybı görünmektedir.

İletim Tipi İşitme Kaybı: Sesin kavramasında değil, sesin iletiminde bir problem vardır. Orta kulak boşluğunda sıvı yığılışması sonucu meydana gelen orta işitme kanalının şişmesi, iletimsel işitme kaybının sebepleri olarak sayılmaktadır. Bu işitme kaybı dış kulak veya orta kulağı etkileyen bir durum sonucu, sesin iç kulağa iletilememesidir. Kulağı radyo sistemi olarak düşünürsek, mikrofon (dış kulak) ya da iletici (orta kulak) bölümlerinin işitme sisteminin tam olarak çalışmaması söz konusu durumudur. Bu tür işitme kayıplarında tıbbi müdahale ve uygun cihaz kullandığında soruna olumlu bir şekilde çözüm alınabilir.

Karma Tip İşitme Kaybı: Duyusal ve sinirsel işitme hem de iletimsel işitme eksikliğinin bir arada görünmesi olarak tanımlanır.

Merkezi Tip İşitme Kaybı: Merkezi sinir düzeninin hırpalanması neticesinde meydana gelen bir işitme kaybıdır. Bu durum kişinin sese anlamlı bir biçimde tepki vermesini ve sesleri algılamasını engellemesine neden olur. Merkezde bir eksiklik olurken iç kulak ve işitme aksonları normal çalışır dış ve orta kulak işlevini görmektedir (22).

Duyusal ve Sinirsel Tip İşitme Kaybı: İltihaplar, doğuştan etkenler, ilaç kullanımı duyuşal ve sinirsel işitme zayıatının nedenlerindedir. İşitme zayıatı iç kulaktan dimağa giden sinirlerin yıpranması sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu tip iletim zayıatı işitme kayıplarına göre genellikle daha ağır ve kalıcıdır. Bu tür zayıatlar radyo sistemine benzetildiğinde reseptörün iyi çalışmaması söz konusudur. Mikrofon sesi alırken, iletici sesi naklederek işlevini yerine getirmesine rağmen iç kulak sesi alamaz ve görevini tam olarak yerine getiremez (22).

Psikolojik İşitme Kaybı: Çocuklarda psikolojik durumlar iken büyüklerde ise psiko-nevrozla birlikte ortaya çıkarabilir. Ruhsal işitme zayıatı genellikle bir anda oluşur. Bütün işitme kaybı türlerinde ilaç tedavisi veya cerrahi müdahale ile iyileştirilmezse geriye kalan tek çare işitme aygıtının kullanılmasıdır. Bir işitme kaybı olmadığı halde organlarının yapısı ve işleyişinde işitme meydana gelmemesi durumu olarak ortaya çıkan bu hal psikolojik işitme kaybı olarak tanımlamaktadır. Bunun histerik sağırlık, psiko-somatik sağırlık diye vasıflandırılabilir. Her çeşit ve her düzeyde işitme zayıatı için benzer olan bir işitme aygıtı mutlaka vardır (22).

3.1.1.3. Bedensel Engellilik

Doğum öncesi, doğum sonrası bir sebeple oluşan iskelet (kemik), kas ve sinir sisteminde ortaya çıkan bozukluklara bedensel engellilik (ortopedik engel) olarak tanımlanmaktadır. Eğitim performansında ve toplumsal uyumunda bu müşkülünden dolayı sorunlar yaşayan kişiler ise bedensel engelli olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel olarak dezavantaja sebep olan ve genellikle karşılaşılan durumlar aşağıdaki türde isimlendirmektedir;

Ateoit Tip

Bu özellikte olan kişiler kasları bazı hallerde sertleşir bazı durumlarda gevşemesini olarak tanımlanır.

Ataksik Tip

Kişinin hareketlerinde koordinasyon ve denge aksaklıkları yaşamaktadır. Vücut hareketinde titreme görülmektedir.

Hipotonik (Gevşek) Tip

Vücuttaki kasların yapısında ortaya çıkan gevşekliği ifade eder.

Serebral Palsi (Cerebral Palsy)

Bu bozukluk vücudun bütününe etkiliyorsa tetraparezi (kuadriparezi), daha çok bel altı örneğin bacakları etkilemiş ise diparezi (dipleji), gövdenin yarısı etkilenmiş ise hemiparezi, tek kol veya tek bacak etkilenmiş ise monoparezi olarak tanımlamaktadır. Beynin zarar görmesi nedeni ile oluşan gebeliğin başlaması ile ikinci yaşın nihaisine kadar ki olan sürede duygu, algı ve hareket bozukluğudur.. Serebral palsinin 5 ayrı tipi bulunmaktadır. Mental motor geriliği zekâ, algı ve bedensel yeterlilikteki sorunların bir arada görüldüğü durumdur (23).

Karışık Tip

Serebral Palsi'nin ayrı biçimlerdeki hallerin bir arada görünmesini ifade eder.

Merkezi Sinir Sistemini Etkileyen Dejeneratif, Metabolik ve Genetik Kökenli Hastalıklar: Down sendromu, Rett sendromu, Prader-Willi sendromu, Jobert sendromu ve Williams sendromu misal olarak bu hastalıklara gösterilebilir (23).

Spastik Tip

Adalenin istem dışı sertleşmesini olarak ortaya çıkan ve kişinin bedensel hareketlerini denetim etmede güçlük çekmesidir. Bu durumda olan kişiler bazı bedensel hareketleri yapamayabilirler.

Doğuştan Kol Felci (Brakial Pleksus Yaralanması)

Doğum anında kola giden sinirlerin zarar görmesi sonucu ortaya çıkan durum olarak tanımlanır. Bunun sonucunda ise kişide tamamen bir felç görülebileceği gibi elde ya da omuzdaki kasların zayıflık durmuda görülmektedir (23).

Omurilik Kapanma Defektlere (Spina Bifida – Meningomyelose)

Tek bacak veya iki bacakta görülebilen omurilik ve omurilik sıvısının dışarıya doğru fıtıklaştığı felçlere denir. Beyin omurilik sıvısının, beyinde birikmesi ve buna bağlı olarak başın büyümesi (hidrosefali) durumu olarak bazı hastalarda ortaya çıkabilir (23).

Doğuştan Kas Hastalıkları

Doğumdan itibaren görülen kas güçsüzlüğü ve eklem sertliği gibi özellikleri içene alan hastalıklardır.

Travmatik Nedenli Merkezi Sinir Sistemi Yaralanmaları

Sinir sistemindeki sürekli ya da geçici müsküle sebep olan trafik kazası, düşme veya silahla yaralanma gibi sebeplerle belirlenen durumlardır.

Süregelen Hastalıklardan Kaynaklanan Motor Gelişim Gerilikleri

Hayat boyu kişinin ince ve kaba motor yeteneklerinin aksamasına yol açan durum olarak tanımlanır. Epilepsi, en geniş manada buna verilebilecek bir hastalık örneğidir (23).

3.1.1.4. Zihinsel Engellilik

a. Asperger Sendromu:

Asperger sendromu daha çok sözel olmayan iletişim alanında gösteren bir bozukluğa denir. Bu sendromu sahip olan fertler normal veya normal üstü zekâyâ haizdirler. Bu rahatsızlığı sahip olan çocuklar normal okullara devam ederler. Doğru destek ve cesaretle, üst düzey eğitim alabilirler ve iş sahibi olup iyi bir şekilde ilerleyebilirler. Gözlenebilen özellikler Asperger sendromu olan çocuklarda şunlardır (24).

- Akran münasebeti önsezi olarak yürütememe ve devam ettirememe hali
- His ve görüşlerini paylaşmakta doğal bir ihtiyaç duymama vardır
- Çok takıntılı ilgi bölümlerinin oluşması
- İşlevsel olmayan durumlara hiç zorlanmadan alışma
- Yinelenen motor devinimler ile birlikte elleri silkmek gibi
- Göz teması kuramazlar
- Yüz ifadelerini mevcut hale uygun olarak yansıtamazlar
- Vücut dengesini uygun halde tutamazlar.

Asperger sendromlular, zihinsel beceriklilik düzeyi ile kendi ihtiyaçlarını karşıyamamanın yanında çevresiyle uygun bir şekilde iletişim gösteremezler. Konuşma gecikmesi Asperger sendromu olan kişilerde pek görülmemektedir. Ancak dil kullanma becerisi bu çocuklarda sıra dışıdır ve aynı kalıplarla konuşur ve aksanları mekaniktir (24).

b. Atipik:

Atipik otistik belirtiler, yaygın gelişimsel bozukluk tam olarak teşhis ölçütleri uymayan bir bozukluk tipidir. Atipik otizm toplumsal iletişimde ağır ve genel gelişimsel bozukluğun görünmesi durumudur. Sözlü ve sözlü olmayan iletişim becerilerinde bozukluk veya kalıplaşmış hareketlerde eğilim ve etkinlikler sürekli olabilir (24, 22).

Belirtiler; Zihinlerinde canlandırdıkları ortamın bir şemasını gezdirirler. Yapılan en küçük bir değişim bile çocuğun daha çok stres yaşamasına sebep olmaktadır. Genel olarak görmeye ve yapmaya alıştıkları durumun devam etmesini severler. Kendilerine, eşyalara veya başkalarına tahribata sebep olabilirler. Çok saldırgan olabilir bazı çocuklar. Bu tür çocuklar korku duygusu ve tehlike hissetmezler. (örneğin, korkusuzca trafiğe çıkabilir, ateşle oynayabilirler.)

- Herhangi bir acıya karşı sıcak ve soğuğa oldukça duyarsızdırlar. Göz temasında sıkıntı yaşarlar. Göz teması kursalar bile bu çok kısadır ve sizden uzaklara bakma halinin yanında tedirgin bir durumları vardır.

- Çevredeki bazı değişikliklere gergin bir refleks gösterirler. Ev veya oda düzenlerinin bozulmasına karşı bazı çocuklar olağanüstü refleks gösterirler. (örneğin, eşyalar eski yerlerine konana kadar, evdeki eşyaların mercileri değiştirilmişse, kendilerini yerden yere vurup hüngürderler.

- Birtakım ses, koku, ışık veya dokunuşa bazıları olağan dışı duyarlıdırlar. Birtakım yüz ifadesi gibi durumlara refleks vermeyebilirler. Günümüz tıbbi bilgiler ile otizm tamamen tedavi edilemez. Bilimsel temelli öğretim ve öğrenim planının yanında ilaç tedavisi ile otizmin bazı emareleri ortadan kaldırılabilir. Uyum melekeleri ve becerileri geliştirilip en üst seviyeye getirilebilirler (24).

c. Dandy-Walker Sendromu:

Beyindeki bazı organların gelişimsel anomaliler ile beraber olması Dandy-Walker Sendromu olarak tanımlanır. Örneğin yüz anomalileri kol, bacak ve parmakları ilgilendiren anomaliler bunlardan bazılarıdır. Dandy-Walker Sendromu kalıtsal bir hastalık sonucunda beyin kısmı ile beyinciği alakadar eeden bir durumunun sonucudur. Hastalık beyin omurilik sıvısının dolandığı kısımlardan birinin kalıtsal anormal genişlemesidir. Dördüncü ventrikül ile beyincikteki iki beyincik yarımküresinin geçidinde yer alan bu anormallikler neticesinde kafatasının geri boşluğunda bir kist meydana gelmesi sonucunda oluşur. Ayrıca kafatasının genişlemesi ile birlikte hidrosefali yani kafa içi basıncı da artabilir. Bu hastalığın belli tedavisi şuanda yoktur. Bununla birlikte uygulanabilecek tedaviler hastalığın ilerlemesini durdurabilir. Mutlaka hastalar nizamlı aralıklarla takip edilmelidir. IQ seviyesi yüzde 50'nin altında bulunmaktadır. Denge sorunu ile birlikte motor hareket kabiliyetlerinde sorun bulunmaktadır. Koordineli ve düzenli olarak hastalar uzmanlar tarafından takip edilmeli ve fizik tedavileri yapılması gereklidir (24).

ç. Down Sendromu:

Down Sendromlu doğan çocukların %85 inin 35 yaş altı kadınların çocuklarında ortaya çıkmaktadır. Bu durum genç bayanların doğurganlık yüzdelerinin daha üst olması olarak gösterilebilir. Anne yaşının ilerlemesi ile down sendromlu çocuk doğumunu arttırmaktadır. Down sendromu çocukların 46 kromozon yerine 47 kromozom ile dünyaya gelmesidir. Down Sendromu kalıtsal bir durumda nedeniyle ortaya çıkar. Bir çocuğun down sendromlu olarak doğmasının nedeni anne ve babası değildir. Bununla birlikte kadının hamilelik öncesi veya sırasıda çocuğun down sendromlu doğmasına sebep değildir. Down sendromlu

olanlar kişiler kendilerine ait karaktere, beceriye ve görüşlere sahiptir. Onlar da diğer akran bireyler gibi yaşadıkları toplumun bir parçası olarak yaşayacaklardır. Bu hastalığın teşhisi için bebeğin görünüşü ve bazı bedensel bulgular bulunmaktadır. Düz bir yüz, küçük burun, kulakta anormallikler, avuç içinde tek ve derin bir biçimde gözlemlenen hatlar bulunmaktadır. Bununla birlikte birinci ve ikinci ayak parmağı kısmında anormal boşluk olması ve dilin ağız büyüklüğü gibi durumlar bazı temel bulgularadır. Tıbbi olarak şu an down sendromunun çaresi bulunmamaktadır. Kişiler özel eğitim metotları ile yaşamlarını kolaylıkla devam ettirmenin yanında ayrı aktivitede de bulunabilirler (24, 22).

d. Fenil Ketonüri:

Hastalık teşhisi için yapılacaklar külfetsiz, ucuz ve pratik olmalıdır. Yeni doğan bir bebek için bir tarama testi olan Guthrie'nin bakteriyel inhibisyon testi kanda yükselmiş olan fenilalanin miktarını tespit için kullanılmaktadır. Araştırmak üzere birkaç damla kan yeterlidir. Ortaya çıkan bu doğuştan metabolik hastalık fenilketonüri olarak tanımlanır. Bu hastalık besinlerle takviye edilen fenilalanin hidroksilaz aktivitesinin kaybı veya çok az olması sonucu normal metabolizmayı aksatarak beyinde problemlere sebep olmaktadır. Hastalık ortaya çıkması için ana ve babanın her ikisinde taşıyıcı veya hastalıklı olması iktiza. Bu sebeple akran evliliklerinde risk daha fazla yükselmektedir. Anne ve babanın her ikisi de taşıyıcı ise çocuğun hasta doğma ihtimali bulunmaktadır. Türkiye de bu hastalık %3,5 civarındadır. Bu hastalığa teşhis konabilmesi için yeni doğan bebeklerinize Guthrie testinin mutlaka yaptırılması gerekmektedir (24).

e. Gilles De La Tourette Sendromu:

Bu hastalık Nevrolojik-psikiyatrik olarak tanımlanmaktadır. Tüm vücutta meydana gelebilmesinin yanında yüz ve baş bölümünde meydana gelen istem dışı oluşan kas sarsılmaları olarak adlandırılır. İstem dışı oluşan gürültüler, sesler veya kelimeler tikleri de bulunmaktadır. Tourette sendromunun uzman bir hekim tarafından ancak netleştirilir. Bu hastalarda tedavi sürekli endividüel eden bir hekim ile gerçekleşmesi gerekir (24).

f. Joubert Sendromu:

Normal dışı solunum ve göz hareketler ile beraber ilerleyiş geriliğin olduğu, ender görülen bir hastalıktır.

g. Mental Retardasyon:

Genel entelektüel işlevlerin önemli nispette ortalamanın altında çıkamaması ile birlikte adaptif hareketler bozukluğu görülen mental retardasyon olarak vasıflandırılır. Genellikle 18 yaştan öncesi gelişimsel dönemde gözlenmektedir.

Nedenleri;

Doğumdan önce rubella, tablet kullanımı ve içki kullanımı (24).

- Kanda oksijen azlığının bulunması
- Doğum akabinde menenjit, ensefalit, travma, kültürel eksiklik, ağır malnütrisyon geçirilmesi
- Kromozomların belli bir norm ve ölçüye uymama durumu(anomali) husul bulmasıdır.

Bu hastalık eğitilebilir, öğretilebilir ve bakıma muhtaç olarak ayrılmaktadır.

h. Mikrosefali:

Baş ve baş çevresi büyüklüğünün standartlardan küçük olması neticesinde yaş ve cinsiyete bağlı olarak değişen hastalık olarak adlandırılmaktadır. Başın küçük boyutu küçük beyine nişan eder. Mikrosefali 2 kısma ayrılır;

1.Mikrosefali: Hamileliğin yedinci ayında olağan dışı ortaya çıkan küçük beyin gelişimi olarak tanımlanır.

1. Doğumsal Enfeksiyonlar

2. Kimyevi Ajanlar (İlaç, metabolik)

3. Kalıtım

4. Karyotip Bozuklukları

5. İyonize radyasyon ile dördüncü ve yirminci hamilelik haftaları aralığında bu duruma rastlamak mikrosefalide önemli bir sebeptir.

2. Mikrosefali: Hamileliğin son 2 ayında ya da doğum anında ortaya çıkan küçük beyin yıkımı olarak vasıflandırılmaktadır.

1. Hipertermi oluşması

2. Hipoksik-iskemik ensefalopati oluşması

3. Menenjit ve ensefalit

4. Malnütrisyon (Yetersiz beslenme)

ı. Multipl Skleroz (MS):

Beyin ve omurilikte meydana gelen merkezi sinir sistemine ait bir hastalık türüdür. Merkezi sinir sisteminde sinir liflerini çevreleyen ve koruyan miyelin adlı bir doku bulunmaktadır. Sinir liflerine elektrik uyarılarını iletilmesi, sinir liflerini korumasını miyelin sağlar. Miyelin olmadığında veya hasar gördüğünde, beyine giden veya beyinden gelen elektrik uyarılarını sinirlerin aktarabilme yetenekleri

aksaklığa uğramaktadır. Bu durum çeşitli MS belirtilerini ortaya çıkmasını neden olmaktadır. Multipl Skleroz hastalığı iki önemli kısımdan, beyin ve omurilikten oluşur. Araştırmacıların çoğu miyelin yıkımının vücudun bağışıklık sisteminin normal dışı bir durumdan kaynaklandığına kabul ederler. Normal koşullar altında, bağışıklık sistemi virüsler veya bakteriler gibi yabancı “istilacılara” karşı vücudu savunma görevi yaparlar. Bu hastalıkta doğrudan doğruya doğuştan olmamak ile birlikte ailesel geçmişin var olduğunu söylenmektedir. Bu hastalıkta saldırılan madde miyelindir. Miyeline saldırması için bağışıklık sistemini etkileyenin ne olduğunu hala bilim adamları bulamadılar (24).

i. Otistik Engelliler (Otizm):

Ömrün ilk dönemlerinde ortaya çıkan ve ömür boyu devam eden bir hastalıktır. Kişinin iletişim yeteneğini, davranış ve bilişsel gelişiminde soruna sebep olan nörobiyolojik bir bozukluğa otizm denir. Her çocukta belirtilerin şiddeti ve problemli davranışların bir arada olma tarzı farklılık göstermektedir. Emosyonel stres sonucu veya duygusal yoksunluk değildir. Sosyal ilişkiden kaçınırlar. Bu hastalık herhangi bir sosyoekonomik veya sosyokültürel sınıfa özgü bulunmamaktadır. Otizm, bir ruhsal sorun değildir, ancak belirtileri zaman zaman bazı ruh bozuklukları ile karıştırılabilir. İlk bebeklik dönemi otizmde şu semptomlara rastlamak mümkündür. Kelimeleri gerçek anlamda konuşmalar bile iletişim için kullanamazlar.

- Günlük yaşamda duyuusal uyarılara aşırı tepkiler gösterebilirler.
- Sosyal adaptasyona girmektense kendine yeterli olma halinden mutlu olurlar.
- Çevresini araştırmak incelemek ve yeni şeyler öğrenmek için çaba göstermezler.

- Otistik çocukların yaklaşık yüzde yetmişinde özel eğitim yöntemleri ile tedavi uygulanmaktadır.
- Otistik çocukların yarısında, farmakolojik tedaviler ve ilaç kullanılmaktadır.
- Bebeklikte aşırı ağlarlar yada aşırı sakin bir halleri vardır.
- Anne ile birlikte diğer insanlara da fazla ilgi göstermezler.
- Göz teması kurma yada sürdürme hali diğer yaşam dönemlerinde de çekinirler.
- Anlamlı şekilde oyuncaklarla oynamazlar.
- Vücutlarının bazı kısımlarını, nesnelere çevirir yada sallarlar.
- Anne babalar tarafından otistik çocukların ortalama dörtte birinde özel diyetler deneylenmektedir.
- Birtakım fizyolojik değişimler meydana getirmek için cihazlarla uygulanan terapi teknikleri bulunmaktadır. Otistik çocuklarda geliştirilmiş ve etkinlikleri tam olarak kanıtlanmamış ise bu tedavi şekilleri genellikle denenmektedir.

Vücutta biriken çeşitli maddelerin bir kısmını azaltmak için bir takım tedavi yöntemleri uygulanmaktadır. Bunlardan bazıları oksijen tedavisi, akupunktur, dans yunusla uygulama, kafa kemiklerine masaj, homeopati usulu, aromaterapidir.

Reaktif Bağlanma Bozukluğu (RAD):

Sosyal ilişki düzeyinde zararlı kendini gösteren ve 5 yaşından önce başlayan gelişimsel bir aksaktır.

- Ailelerde katı ve tutarsız davranışlar vardır.
- Çok sık yer değişikliği yaparlar.

- Olağanüstü koruyucu anne-babalık vardır.
- Kifayetsiz bakım ve çok bakıcı değişikliği yaparlar.
- Travmatik deneyimler yaşanır.
- Ağrı içeren hastalıkların sebeplerinin tanı edilememesi, ağrının devamlı sürmesi vardır.
- Annenin depresyon geçirmesi sebep olur.
- Çok genç ya da yetersiz ebeveynlik tutumu.
- Gebelikte ve sonrasında ananın uyuşturucu madde ve içki kullanması
- Doğum travması ile birlikte istenmeyen hamilelik
- Çocukluğun döneminde yaşanan cinsel istismar.
- Fiziksel ve duygusal reddedilme durumu.
- Erken ayrılığın anneden yaşanması.
- Endişeli ve stresli aile ortamı (24).

3.1.2. Engelli İnsanların Toplumsal Süreç İçine Dahil Edilmesi

Yapılan incelemede dostları tarafından “hissettiğin kadar iyi görünmüyorsun” gibi sosyal takviye adına maruz kaldıkları kimi eylemler sebebiyle engellilerin negatif etkilendiği belirlenmiştir. Sosyal takviye almalarının engelli kişilere zatlarını daha sağlıklı ve iyi duyumsamalarına sebep olduğu belirtilmektedir. Anneye sosyal destek özellikle gerilimle baş etmede ve moral bozukluklarını gidermede ehemmiyet kazanmaktadır (17).

Engelli kişilerin kendilerini huzurlu ve iyi hissetmelerinde rastladıkları toplumsal düzeydeki sıkıntıların başlıca nedenleri arasında aile üyeleri, arkadaşları, meslektaşların etkileri şeklinde özetlenebilir (18). Engelli kişilerin yaşadığı güçlükler ve zorluklar hem aile de hem de sosyal alanda kendini göstermektedir. Yaşadıkları en

büyük sıkıntının başında engellilerin ayrımcılığa uğramaları gelmektedir (19). Toplumla bütünleşmenin önünde engelliler için çeşitli nedenler bulunmaktadır. Bu nedenler de zincirleme başka sorunları doğurmasına sebep olmaktadır. Toplumsal hayata kazandırılmalarının önündeki en gerçek sorunlardan birisi, engellilerin içinden çıka geldikleri sosyo- ekonomik kesimin yaşadığı fakirlik sorunu, gelir yüzdesi içindeki orantısızlıkları sayabiliriz. Fakirliği sebep olan başka nedenlerle bir arada yaşadıkları için, engelliler için yoksulluk adeta bir kısır çıkmaza dönüşmektedir. Buda engellilerin toplumla entegre olmaları önündeki en ciddi mâni olduğunu söylenebiliriz (25).

Engellilerin ulaşım, fiziksel çevre ve konut yaşam alanındaki sıkıntılarda başka önemli bir sorun olarak karşılarına çıkmaktadır. Engelliler yaşadıkları fiziksel çevrenin içindeki engellerin yanında, kendi fiziksel yetersizlikleri nedeniyle de büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Engelli insanların topluma entegrasyonun önündeki en önemli birer engel oluşturmalarına neden olarak yollar, refüj, kamu yapıları, rekreasyon alanları, bahçeler, mektepler ve içinde yaşanılan meskenler, ulaşım araçları ve bunun gibi daha birçok fiziksel çevre unsurunun onların yaşamsal formlarına uygun bir şekilde dizayn edilmemesi olarak sıralanmaktadır (25). Benzeri sebeplerle sahip oldukları sorunlar yüzünden, hareket yeteneği sınırlanmış insanların yaşadıkları sınırlandırma daha da artmasına neden olmaktadır. Bunların sonucunda ise hareket kabiliyeti sınırlanan kişilerin toplumsal hayattan dışlanmasına neden olmaktadır (25,28). Engelli bireyin toplumla bütünleşmedeki en önemli sorunların başında ise iş sahibi olabilmeleri meselesi gelmektedir. Çalışmanın gerek ferdi gerekse toplumsal zenginliği sağlanmasının önemi tartışmasız çok büyük kabul görmektedir. Bu tür insanları çalışmaya teşvik etmenin hem kişisel hem de toplumsal

zaviyeden engelliler için bir hayli yararı olduğunu söylenebiliriz. Öte yandan modern yaşamın bir gereği olarak “çalışmak ve işsizlikten korunmak” bir kişisel hak olarak da günümüzde önem arz etmektedir. Engellilerin topluma kazandırılmaları ve özgür olarak kendi toplumsal yaşamlarını kolaylaştırıcı düzenlemelerin yanında toplumsal katılıma yardımcı olmak için sosyal iyileştirme programlarına da ihtiyaç vardır (25,29). Engellilere karşı ayrımcılığın önlemek için en etkili yöntem onları iş yaşamına katmak ve üreten bireyler yapmaktır. Bu bağlamda engellilerin meslek sahibi olmalarında büyük sıkıntılar yaşandığı aşikâr olarak bilinmektedir. Kişi olarak bu toplumun bir mensubu olarak engelliliğin farklılığını anlayarak, tanıyarak ve kabul etmemiz gerekir. Bununla birlikte engelli sömürsünün önlenmesi için önemli bir takım gelişim adımları gereklidir. Bu açıdan hukuksal çalışmaların, yöneticilerin eğitim ve iyileştirme noktasında gelişmelerinin sağlanması gerekir. Ayrıca engellilerin istihdam edilebilmeleri ve ailelerin engelli kişilerin iş sahibi olmaları noktasında tutumunun önemi göz ardı edilemez. Bunu gerçekleştirdiğimiz aşamada, engelinin kendini geliştirmesi, kendi eksikliğini üretime dönüştürebilmesi yeteneklerini gördüğünü, bizatihi kaderini kendisinin tayin etme inancının doğacağı bilinmelidir (30). Engelliliğin geleneksel bir yaklaşımla tanımlanması sosyal katman boyutu, politik anlamlandırma, özürlü kişilerin fiziksel özellik durumu ve kültürel anlatımla ilişkilidir. Sosyolojik bakış açısından hareketle engellilik mevzuna kültürel bakış büyük ehemmiyet kazanmaktadır. Kalıtımsal ya da sonradan kazanılmış engelliliğin sosyal manası, kişinin engelliliğe yönelik reflekslerine yansımaktadır. Bununla birlikte fiziksel, ruhsal durumunun ile birlikte geleceğini nasıl gözlemlediğine, bireyin hayatını engelliliği nasıl etkilediği ve toplumun engelliliği görme açısına göre biçimlenmektedir. Bu sosyal mana toplumdan topluma farklılık

gösterebilmektedir. Burcu'nun engelli kişilerle ilişkin toplumun yaklaşım tarzının kategorileştirilmesi ile ilgili çalışmasında dört tanım belirlenmiştir. Bunlar ikinci sınıf görülen, acınan, dışlanan, alay edilen ve güvenilmeyen şeklinde olarak sınıflandırılmaktadır (16). Toplumsal anlayış engellilere karşı merhamet, önyargı, cahillik ve merak etmek hisleri ile ön plana çıkmaktadır. Toplum bilimciler kişilerin farklılıklarını bildirme ve bu farklılıklara isimlendirmelerde geleneksel anlayışla yaklaşmışlardır. Engellilik için doğru yaklaşım ve cevaplar verilebilmesi için geleneksel olarak anlamların üretilmesi ve toplumsal değerler arasındaki etkileşimin açıklanması gerektiğini vurgulamışlardır (31, 32). Engellilerin toplumun sosyal inşa teorisyenleri ana yaklaşımdan nasıl koptuğunu ve bu kopuşun nasıl devam ettiğini ilan edilmesinde kültürel motifler kullanmışlardır. Engelli bireylerin rab veya şeytan tarafından cezalandırılmışlar gibi negatif imajların kullanılmıştır. Bu örnekler ile medya ve edebiyatta kullanılan motifler engelli bireyler için kabul edilemezdir (26,34). Engelli kişilerin sahip olduğu "engel" değil; engel sebebiyle farklılığı bahane eden toplumun, engelliye karşı tutunduğu "engelleyci tutumlar" yattığı söylenmektedir (27). Sosyal kültürel etkenler arasında iletişim araçlarında sürekli olarak güzel bedene sahip olma, atletik yetenek, fiziksel bütünlük vb. gibi unsurların vurgulanması dikkat çekicidir. Bu tür yaklaşımlar engellik anlayışına karşı olumsuz anlayış ve davranışların oluşmasına sebep olabilmektedir (35). Toplum engellileri genellikle ellerinden kabiliyet anlamında yoksun olan ve himaye edilmeye muhtaç ezilmişler tarzında algılamaktadır. Toplum bazen de engelli bireylerin yeteneklerini abartılı bir şekilde sunma eğilimi görülmektedir. Bu çelişkili tutumların temelinde bilgisizliğin yattığı ve bu tür yaklaşımların hepsi özünde ayrımcı bir anlayış yatmaktadır (27).

Engellilik mevzunda toplumda önemli bir ayrımcılık bulunmaktadır. Engelli bireylere hukuki anlamdaki yaklaşımlar ile kamuda sunulan hizmetler de önemli bir ayrımcılık yaşandığında görülmektedir. Toplumsal yaklaşımda engelli olmak, fakir olmak ve cahillikle aynı düzeyde görünmektedir. Engellilik kalıtımsal olduğu gibi yanlış anlayışlar bulunmaktadır. Aslında iletmek istediğimi anlayış bir insanın engelli olması cahil olması yada fakir olması ilinti kurulması doğruya bir yaklaşım değildir. Engelli birey olmak hastalıklı bir birey anlamında kesinlikle gelmez. Kalıtsal durumlar engelliliğin içinde olabilir ancak genel olarak bir hastalık olarak değerlendirilmemesi gerekir (36).

Engellilerin Yaşadıkları Sorunlar...

1) Kınama ve hakir görme durumu

Aşağılama ve hor görme, dalga geçme, küçümseme, rencide edici sözlere maruz kalıyorlar

2) Yurttaş olarak ikinci sınıf görülüyor olmaları

3) Çok korumacı şekilde davranışa maruz kalma

4) Fiziki düzenlemelerin yeterince yada hiç olmayışı

5) İnsanların kendilerini gözlemlemeleri rahatsız olmaları

Acıma bakışları, tuhaf garip bakışlar (bazen acıma bazen de duyarsızlık)

6) Acıma hali

7) Toplumun anlayışı; Engelli insanları muhtaç ve garip gören engellilerin yeteneklerine inanmayan, kadın erkek irtibatları açısından önyargıları bulunmaktadır.

8) Toplumdan dışlanma ve toplumsal duyarsızlık maruz kalma

Duyarsızlık, dikkate almama, yok sayma

9) Tutum ve davranışları insanların farklı olma hali

- 10) Ya önemsemez ya da üzerine çok ilgilenmiş gibi insanların davranışları
- 11) İletişim sorunu ve güçlüğü'nün yaşanması (36).

Toplumsal yaşam içinde engelliler psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Sosyal model yaklaşımında, bedensel ya da fiziksel kusuru değil ifade bireyin engellenmişliğini ifade etmektedir. Bir bireyin bedensel engeli içinde örnek olarak yürüyememesini verebiliriz. Fakat şehir içinde ulaşım noktasında gerekli düzeltmelerin yapılmaması kişinin “engellenmişliğini” olarak belirtiriz (37). Bu doğrultuda engelli kişinin yaşadığı toplumun içinde sosyal organizasyon ve kültürel sınır uyarınca nasıl engellendiği mefkûresinde durulması iktiza etmektedir. Engellilerin ötelenmesi, kabul görmemesi, alay alınması, ikinci sınıf görülmesi, güven, önyargı gibi yaklaşımlar engelli kişilerin toplumda yeterince yer almaları durumunda önemini kaybedecektir. Engelli kişilere yönelik olarak geliştirilen sosyal siyaset anlayışı bunun içinde önem arz etmektedir. Engellilere yönelik anlayışın değişmesi için engelli kişilerin toplumla entegrasyonun sağlanması gerekmektedir. Toplumsal hayat içerisinde kendilerini ifade edebilme imkânı buldukça engelli bireyler yönelik önyargılarda yavaş yavaş ortadan kalkmaya başlayacaktır. Sosyal politikaların en temel hedefi engelli bireylerin toplumsal hayattan izole edilmemesini sağlamaktır (37, 38).

3.1.3. Engelli Bireylere Ailelilerin Yaklaşım Tarzları

Ailedeki çocuk büyütme tarzları ana ve baba tutumlarının çocuğun halvet duygusu üzerine etkiler yaptığı kabul görmektedir. Aile, seksüel birlikteliklerin toplum tarafından uygun görülerek, en az bir tane olan çocuğuyla sahip olan ebeveynlerin, ortak bir alanda iktisadi üretim ve işbirliğinin hayat bulduğu bir takımdır (39,40). Aile iletişim ve üzerine kurulu bir düzendir. Ailen yapısı içinde

sınırları ve kuralları olan bir etkileşim bulunmaktadır. Etkileşim ailede iki şekildedir. Önce eşlerin nikâhlanması ile başlayan zevçler arası ilişkiyi belirten yatay ilişkidir. Daha sonra aileye çocukların dâhil edilmesi ile anne, baba ve çocuk ilişkisini ifade eden dikey ilişkidir. Anne ve babalar çocukların davranışlarını etkilerken, çocuklarda anne ve babalarının davranışlarını etkileyebilmektedir (41). Aile fonksiyonu rolleri kolaylaştırıcı, aile mensupları arasında arabulucu, ahenk sağlayıcı ve yekdiğerinden farklı kabiliyet ve potansiyele ehil üyeler için koruyucu bir sistemdir. Aile üyeleri doğru bir ilişki içerisinde olursa ailenin işlevleri de sağlıklı olur. Ancak aile doğru bir iletişim kurmazsa, yerine getirmeye çalıştığı roller de sağlıklı olmaz. Ailenin bu rolleri arasında ekonomik ihtiyaçlar, statü sağlama, çocukların eğitimini planlama, birbirlerini koruma ve karşılıklı sevgi ortamı oluşturmaktır (42). Ailenin sosyal statüsü, davranışları, ekonomik hâli, sosyal ilişkileri bunların hepsi ailenin çocuğunun benliğini etkilemektedir. Çocuğun benliğinin gelişimini ailenin kişinin büyütme şeklini etkilediği kaynaklarda belirtilmektedir. Anne ve babanın mesleği, eğitim düzeyi, ailenin ekonomik hâli, statüsü gibi ailesel etmenler, çocuğun her türlü terakkisinde etkili olabileceği gibi, benliğinin terakkisinin de etkisi kabul görmektedir (43).

Koruyucu aile: Anne ve babalar çocuklarının öz yeterliliğe erişmediğinde, her zaman için anne ve babalarına bağlı olmaları gerektiği noktasında gizli ya da açık olarak destek vermektedirler (43). Topses'e göre, ana ve baba tutumu çocuğunu; delikanlılık ya da yetişkinlik, ergin yaşına gelse bile koruyucu ailede devamlı çocuk görmektedir. Çocuklarının yaşına münhasır gelişim vazifelerinin özelliklerine hiçbir zaman dikkat etmez, özen göstermezler (44). Yörükoğlu'na göre, koruyucu ana ve baba tutumu içerisinde olan ailelerde, anne, baba çocuğa olağan dışı bağlanmıştır ve

çocuğun her dediği yerine getirmektedirler. Bir bakıma çocuk aileyi yönetmeye başlamaktadır. Bu tarz bir yavrucak bağımlı, sürekli alıcı, nazlı olmaktadır. Bu neden dolayı kendi başına güçsüz ve güvensizdirler. Bu tarz bir çocuk gençlik çağına adım atınca doğal olarak tökezlemeye başlar. Bunalıma ilk kez ailesinden ayrı düştüklerinde girerler. Bu tarz bir çocuk kifayetsiz duygusu taşır, şahsiyet saygısı bu nedenle düşüktür. Görev almaktan kaçınır, zora gelemeler diyerek ifade edilmektedir. Gruba katılmakta, akran edinmekte güçlük çekerler. Bizzat kendi başlarına karar veremezler. Her aşamada danışma isteği içinde olurlar (45).

Yetkinlikçi (mükemmeliyetçi) aile: Ergenin yanlış yapmasına izin verilmediği gibi, yapılan yanlışlar gereğinden de çok fazla bu aile ortamında çok abartılır. Sürekli olarak çocuklarında yetkinlikçi davranışları ve kusursuzluğu arayan aile tipidir. Bu tür ailelerde büyümüş genç, hata yapmaktan korkan, yanlış bir davranış yaptığında devamlı bir eksiklik ve suçluluk hissiyatına kapılan, çekingen, pasif hareketler gösteren kişiler olabilirler. Anne ve babanın kavrayışındaki ideal ölçütler, çocuklarının gerçek yeterliliklerini, hünerlerini görmezlikten gelirler.

İlgisiz ve sevgisiz aile: Ana ve babalar çocuklarına gerekli alaka ve sevgiyi göstermezler, gösteremedikleri için de ergen eylemlerinde öz güven, öz değer ve öz saygı yetersizliği, kimi kere saldırgan refleksler, kimi kere de derin otizm (içe kapanıklık) eylemleri bu aile tipinde görünmektedir (44,46).

İzin verici ve Bırak Yapsıncı aile: Ana, baba yetişkin etkileşiminin işbirlikçi ve dayanışmalı muamele ve davranışı yerine; tek yönlü olarak, ergen davranışına neredeyse müddetsiz bir özgürlük tanıyan bir aile modelidir. Çocuklarına, hiçbir kontrol koşulu aramaksızın mübalağa bir şekilde izin veren aile tipidir (43).

Otokratik aile: Ergen üzerinde anne, babanın tutumları bir baskı aracı olanaklı bir aile modelidir. Bu tarz aile de anne, babalar çocuklarını zatlarının modeli yapmak isterler. Zatlarının yapamadıkları özlem ve beklentilerini çocuklarında başarmak isterler. Anne, babanın düşünce ve tutumları yönünde sadece ergeni kontrol, güdeleyici ve yönlendirici bir aile tipi olarak vasıflandırmaktadır (47). Çocuklarının kendi hissiyat görüşlerini anlatmalarına, kendi kararlarını kendilerinin almalarına ve bizatihi kendilerini yönlendirmelerine ve iç denetimli, özgür kişilik geliştirmelerine otokratik ailede ki anne ve babalar izin vermezler. Bu tarz ailedeki gençler umumî olarak his ve düşüncelerini söylemekte güçlük çeken, zatına özgü yaklaşım ve davranışları geliştirmekte bocalayan, edilgen, itaatkar kişiliği geç gelişen yetişkin olurlar (43).

Demokratik aile: Doğru ya da hataların dışında, kabul edici, büyümekte ve gelişmekte olan bir kişi olarak bu tarz bir ailede ergen kişiliğine yaklaşım öngörülür. Doğruda olsa hatalıda olsa davranışlarına itimatlı olunur. Bu aile tipinde icazet verici, hür bırakıcı bir yaklaşımdan çok; ergenin, kendi kararlarını kendi vermesine, seçme özgürlüğünü tanınmasına, görüş ve duygularını hür anlatabilmesine yardım edici özellik ön plandadır. Yetişkinle açık iletişim kurulur (44,48). Tek başına ergenin benlik gelişimine anne ve babanın davranışları etki yapmazlar. Fakat önemli bir kısmını etkilediği düşünülmektedir. Demokratik yaklaşım tarzı olumlu bir benlik konseptini ve bağımsızlığı kolaylaştırmaktadır (49). Gencin demokratik aile ortamında, güven verici bir koşulda ailede söz hakkı vardır. Çocuğun zatını teşhisine, kendine olan güveni kazanmasına, başkaları ile iyi birliktelik kurmasına otonom ve kendi kendine yeten kişi olmasına yer hazırlayan anlayışın hakim olduğu demokratik bir ortamdır. Gelişimini tamamlayabilmesi için veledin kurallardan ve yapmış olduğu

hatalardan haberdar edilmesi kadar, pozitif davranışları karşısında takdir edilmeye de ihtiyaç duymaktadır. Yanlış doğruyu, yeterliyi yetersizi anlayacak bir çocuk kendini yaşama hazırlayacak gerekli benlik gelişimine sahip bir birey olabilecektir (43). Problemler konuşularak demokratik aile yapısında çözüme ulaştırılır ve sevgi vardır. Söz hakkı çocuklara da verilir. Cezalar eğitimidir. Bu tarz bir ortamda yetişmiş yetişkinlerin, benlik gelişimlerinin sağlıklı olması beklenir (49). Aileyi psikolojik zaviyeden engelli bir çocuğun mevcudatı birçok güçlüğü itmektedir. Aile yaşadığı karmakarışık duyguların yanı sıra, olağan gelişim sürdürmeyen sürekli bir muvaffakiyetsizlik, üzüntü ve hayal kırıklığı duygularını çocuğun kendilerine yüklediği aşırı mesuliyet karşısında yaşayabilmektedir. Ahalinin beklentileri ve bakışları aileye, dışlandıkları ya da kötü anne, baba oldukları duygusu hissetmelerine sebep olmaktadır (50). Engelli yavrunun performansın da tutumları etkileyen nedenler arasında, şahsiyet özellikleri, şemaii yer almaktadır. Engelli çocukların marifetlerinin elverdiği sınırlar çerçevesinde arzu edilen seviyedeki gelişimlerini bu tarz davranış ve yaklaşım olumsuz yönde etkiler.

Engelli çocuklarına karşı anne, babaların davranışlarını onların karakterlerini, yaşadıkları aile ve çevre şekillendirmektedir. Çocuklarının hâlini öğrendikten sonra engelli çocukların sahip ailelerinin onlara karşı olağan gelişim gösteren çocuklardan daha farklı bir eylem ve vaziyet sergiledikleri görülmektedir (51). Engelli evlata daha çok değer verildiği durumlar ve ortamlar göz önüne korunduğunda ise ailenin negatif yargıları, yerini inanişâ, çocuğa karşı negatif vaziyetten dolayı pişmanlık duygularına terk etmektedir. Bu yaklaşım, iktisadi duruma, topluma, hissiyata, tecrübeye, kültüre, eğitime, mesleklere göre farklılık gösterebilmektedir. Aile çocuğuna karşı, kişilere ve

çevresine ait değişkenlerle değişebilen yaklaşımlar oluşturabilmektedir (52). Ailenin çocuğuna karşı gösterdiği olumsuz tutumlar şu şekilde sıralanır:

Farklı sebeplerden dolayı çocuklar çok fazla ihmal edilmektedir. Gelişimleri için gerekli olan ortam ve temel taleplerden yoksun bırakılmaktadırlar. Aşırı şekilde engelli çocuklar korunmaktadır. Bu yüzden çocuklar çok yeteneksiz görülebilmektedir. Bu durum, çocukta şahsiyet kavramı edinmesinin önüne geçmektedir. Çocukların üstesinden gelemeyecekleri beklenti ve isteklerde bulunmaktadır. Çocukları benimsemek çok uzun süregelmeştir. Bununla birlikte çocuklar dışlatılmaktadır. Bu durum çocuk ile aile arasında aşılması zor bir engelin olmasına neden olmaktadır. Aileler çocuklarından utanç duyma hali, çocuklarını suçlanmakta ve alay konusu yapabilmektedirler. Beklentilerin, başaramayacak düzeyde tutulması karşısında çocuklar ezilmektedir. Çocuklar, günah mahsulü olarak görülmektedir. Bazen konuyu çocuklarının yüzüne doğru söylemekten çekinmezler. Aileler, çocuklarını akranları ile kıyaslaması çocukta aşağılık duygusunun oluşmasına neden olabilmektedir. Bedenî, zihinsel, sosyal, duygusal ve ruhani temel ihtiyaçları çocukların karşılanmamaktadır. Bu durum çocuğun gelişimini negatif yönde etkilemektedir (53).

3.1.4. Engelli Bireylerin Spor Yoluyla Kazanımları

Spor; bireyin doğal çevresini sosyal çevre haline getiren, kabiliyetlerini geliştiren, belirli nizamlar altında araçlı ya da araçsız, kişisel ya da toplu olarak, boş zaman konsepti içinde veya tam zamanını alacak şekilde toplumla entegre edici, ruh ve fiziği ilerleten, yarışmacı, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (54). Beden eğitimi iki taraflı bir madalyon gibidir. Kuvvet, dayanıklılık, iyi postür, esneklik, denge ve sinir kas becerileri gibi gelişim ve devamlılığı sağlayan fiziksel özellikler

bulunmaktadır. Arka yüzünde ise tüm bu özellikleri kazanmış davranışlarda meydana gelen değişiklikler ile kendini anlama, istekli olma, sosyal ve heyecansal gelişmedir. Bununla birlikte bu özelliklerin verdiği mutluluk gibi özellikler ile ruhsal sağlık bulunmaktadır (54). Günümüz hayat konseptinde düzenli spor yapmak engellinin dengeli ve sağlıklı gelişimi için çok büyüktür. Halvet duygusunu yok etmede ve kendi yaşlıları içinde toplumla bütünleşebilmesinde spor çok büyük bir araç işlevini görmektedir. Çağımızın hayat felsefesinde spor, iyi yaşamın bir parçası ve en faydalı sosyal dinamiklerden birisi olarak kabul edilmektedir (55). Engelliler açısından spor fiziksel gelişimin yanında ruhsal, duygusal ve sosyal açıdan da önemlidir. Spor yardımıyla engellilerin kendisi gibi akranlar edinebilmesine, çevresini tanımasına ve iletişim kurabilmesine yardımcı olmaktadır.

Engellilik (Disability): Engellilikte aktivite deyiminin kullanması ve aktivitenin belirlenmesinde işlevsel bozukluğun yapısal ve işlevsel olarak iki ayrı grupta incelenmesi öngörülmektedir. Engellilik yerine aktiviteye katılım (Participation) deyimini WHO kabul etmektedir. Yapılacak bedensel ve fonksiyonel testler ile kişilerin aktivitelerinin değerlendirilmesi ve sınırlılık miktarının belirlenmesi mümkündür. Engellilik kişinin bir eksiklik ya da engel sebebi ile yaşa, cinsiyete, toplumsal, mesleki ve kültürel faktörlere dayalı olarak kendinden beklenen görevlerin bazılarını ya da tamamını yerine getirememesidir. Mesela görme yetisi olmayan bir kişi sanatta, müzikte, edebiyatta çok başarılı olması veya çok üst düzey bir sporcu olmasıdır (55).

Engelli olan bireyler engel türü her ne olursa olsun düzenli fiziksel aktivite ve spor yapmak suretiyle kendilerini fiziksel, ruhani ve zihinsel sosyal olarak iyi hissederler. Buda onların özgüvenlerinin katkı sağlayacaktır. Sporun sağlığın

yükseltilmesine katkısının yanında bireyi kronik rahatsızlıklardan koruduğu da bilinmektedir (40). Engelli bireylerin güzel, yararlı ve eğlendirici bir şekilde vakit geçirilmesine spor olumlu katkı sağlar. Bu sebeple engelli spor faaliyetlerinin amacı engellileri aktiviteye katılımı en üst seviyede tutabilmektir (55,56). Sınıflandırma ile hangi seviyede olursa olsun ferdin spor yapması ve hatta kendisinden daha işlevsel olan kişiler ile birlikte aynı takım içinde olması istenmektedir. Kamu ve özel kurumlar, okullar, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar ve spor kulüpleri, federasyonlar, üniversiteler uygun programlar hazırlanarak engelli bireylerin spor yapma imkânlarını arttıracak çalışmalar yapması lüzumludur. Bununla beraber engelli çocukların spor aktivitelerine katılımlarını özel eğitimciler, beden eğitimi öğretmeni, uzman engelli öğreticileri, sınıf öğretmenleri, rehberler, fizyoterapistler, danışmanlar ve aileleri tarafından da teşvik edilmelidir (55). Spor disiplinli fiziksel etkinliklerle bu amaca hizmet edecektir. Kişi sağlık alışkanlığı, motivasyonu, yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir durumu engelliliği etkiler. Ayrıca engelliler toplumsal benimseme ve çevrenin fiziki özellikleri gibi etkenlerinin de riski altındadır. Engellinin sağlığının geliştirilmesi ve fiziksel uygunluk durumunun yükseltilmesi, risklerin azalmasına ve aktiviteye katılımın artmasına katkı olacaktır. (57). Dünyada 1 Şubat 1945 engelli insanlar için sportif çalışmaların başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Dr.Ludwig Guttmann tarafından savaşta şarapnel parçaları ile çeşitli şekillerde yaralanmış hastalarının rehabilitasyonu için sporu bir araç olarak kullanmıştır. Okçuluk, bowling, bilardo ve masa tenisi engelliler için ilk kullanılan spor dallarıdır. Daha sonra takım sporu olarak tekerlekli sandalye, polo ve basketbol spor dalları oynanmaya başlandı. 28 Temmuz 1948 tarihinde I.Stoke Mandeville Özürlüler spor oyunlarını organize edilmiştir. Savaş gazisi 16 kişi bu oyunlara iştirak

etmiştir. 1949’da Dr.Guttman özürlü spor etkinliklerinin İngiltere sınırlarının dışına çıkartılıp, uluslararası düzeye getirilmesini ilk defa bu yılda önermiştir. 1952 yılında Hollanda ülkesinden bir engelli sporcu kafilesi gelmiş ve ilk uluslararası spor organizasyonu yapılmıştır (58). Kanada’nın Toronto kentinde 42 ülkeden, 2700 sporcu ve yöneticinin katılımıyla ilk olimpiyatlar gerçekleştirildi (59). IBSA tüm dünyadaki özürülülerin spor organizasyonunu birinci derecede yürüten kısa adı IPC olan bünyesinde 6 özürlü uluslararası spor federasyonundan biridir. Bu komite bünyesinde IBSA’nın dışında CP-ISRA; ISMWSF ,ISOD, INAS-FMH Federasyonu bulundurulur. Kısa adı IBSA olan International Blind Sports Association-Uluslararası Görmezler Sporları Birliğı tarafından yürütölmektedir. Bu federasyonların amacı engelli spor dallarının ölköe çapında geliştirip, iyileştirmek ve uluslararası spor etkinliklerinde engelli sporculara modern müsabaka ortamının hazırlanmasıdır. Bunun için gerekli olan çalışmaları programlamak ve gerçekleştirmektedir. (59). Spor sağılıklı ve huzurlu bir yaşam için gerekli bir etkinliktir. Ancak spor, engelliler için farklı bir öneme sahiptir. Hayatlarında engelli olmalarının sebep olduğı stresle birlikte yaşayan engelli bireyler, spor onlara yeni bir ufuk açmaktadır (8). Spor sayesinde arkadaşlık kurabilmekte, dayanışmayı öğrenebilmekte, kabiliyetlerini tanıma fırsatını yakalar. Bu duyguların gelişimi ile kendisine, bedenine ve diğer insanlara karşı olumlu duygular geliştirir. Bu durum engelli bireye anlamlı bir yaşamı yakalama ve sürdürme imkânı sunmaktadır (50). Engel türü ve derecesi ne olursa olsun hareket etme, egzersiz yapma, sportif aktivitelere katılma bireye haz vermektedir. Sportif hareketlerde duyulan mutlulukta kişinin yaşam motivasyona katkı sağlamaktadır (50,56). Engelli kişiler spor sayesinde müsabakalara katılarak başarı ve başarısızlık duygusunu yaşayabilmektedir. Bu durum kişinin engelli bir birey olmaktan çok

“sporcu” olarak algılamasına katkı sağlar. Bu özgüvenle kişiler engelleri ile başa çıkmasını öğrenebilme imkânı bulurlar (50).

a. Fiziksel Etkinliklerin Gelişime Katkıları

Engelli olmayan çocuklar gelişimini sürdürmek uygun bir şekilde fiziksel aktivite ihtiyaçlarını karşılarlar. Fakat engelli çocuklar yeterli fiziksel aktivite yapamazlar. Fiziksel aktivite özellikle 0-21 yaş arasındaki kas büyümesi, kemikleşme, kalp ve karaciğerler gibi iç organların uygun gelişimi için önemlidir. Engelli bireylerin fiziksel aktivitelere katılımının felsefi açıdan değerlendiren araştırmacılar duyuşal gelişim ve psikomotor gelişimde katkı sağladığını belirtmektedirler. Brouwer and Ludeke ve Atay, sporun hem bedensel ve zihinsel yönden sağlıklı olduğunu belirtirler. Ayrıca sporun engelli bireylerin hareket etmekten zevk alma, eğlenme ve başarıma gereksinimini karşılamada önemli bir araç olduğunu ifade edilir. Araştırmacılara göre, spor kişilerin özrü ile başa çıkmasını ve özrünü hafifletmesini öğretmesine yardımcı olur. Bu durumda onlara zevk almalarına, iletişim ve paylaşım katkı sağlamakla birlikte yaşam motivasyonunu arttırmaktadır. Ayrıca engelli bireylere dürüstlük, hoşgörü, işbirliği, gibi olumlu kişilik özelliklerinin kazanılmasını katkı sağlar (50). Spor, engelli bireylerin sağlam bireylerle bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen “entegrasyon” için önemli bir işlevdir. Böyle bir ortamda bulunan kişi kendine olumlu bir durum gelişmesine, yaratıcılığı uyarılmasına, yalnızlık duyguları yenmesine, çevresinin genişlemesine ve daha anlamlı bir hayat sürme imkânı vermektedir (60). Spor sosyal ilişkilerin gelişmesinde engelli insanlar için önemli bir araçtır. Devamlı engellilik hali, engelli bireyin içe kapanmasına ve sosyal izolasyonuna ve psikolojik olarak bakmakla yükümlü olan insanların kendilerinden

utanmasını neden olabilir. Spor aktivitesine katılarak kendini önemseme duygusunu kazanmasına, pozitif zihinsel davranışlara sosyal hayata entegrasyonunda engelli insanlara yardımcı olur (1,61).

3.1.5. Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu(GESF)

1980 yılında Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığında engelli grupları içinde spor faaliyetleri başlamış ve bu durum 1990 senesine kadar devam etti (51). 7 Mart 2000 yılında İşitme ve Görme Engelliler Federasyonu olarak ayrıldı (62). 2006 senesinde federasyonun bağımsız olmasıyla aşağıdaki sportif branşlarda çalışmalara devam etmektedir.

3.1.5.1. Goalball

Goalball takımlarla oynanan bir top oyunudur. 14 dk. ve 2 eşit devreden maçlar oynanır. Görme engelli bayan ve erkek sporcular sadece oynanır. 3 oyuncu ile takımlar oluşur ve amaç topu karşı tarafın kalesine gol atmaktır. Goalball'ı takım oyunlarından 3 özellik farklılık gösterir. 1. Toptaki ziller nedeniyle hareket halindeyken çingirak gibi ses çıkararak görme engelli sporcuların topun pozisyonu ve yeri dinleme yoluyla belirler. 2. topun içindeki zillerin sporcuların iyi konsantre olabilmeleri ve topa tepki verebilmeleri için, oyun anında salonun sessiz olması gerekir. 3. ise kazanılan her sayıdan sonra yükselen tezahüratları izleyenlerin sessizlik denilerek oyunun tekrar başlayacağını işaretidir (62,63).

3.1.5.2. Atletizm

2001 yılında bağımsız olması ile birlikte Atletizmde görme engellilerin yaptıkları spor branşlarından biri oldu (62). IBSA Atletizm sporunu yapan görme engellileri B1, B2 ve B3 kategorisi olmak üzere 3'e ayırır. B1: 2 gözün hiçbirinde ışığı algılayamayan, ışığı hisseden fakat nesnelere ana hatlarını veya bir eli herhangi

bir mesafeden ve yönden algılayamamasıdır. B1 yarışmacıları yarışmalarda gören bir sporcunun bir ip yardımıyla iplerin biri B1 sporcusunda biride gören sporcuda olacak şekilde tutulur böylelikle yönü şaşırmadan yarışma alanını tamamlamasına yardımcı olur B2: Yüzde beş dereceden az bir görme alanına kadar bir elin ana hatlarını tanıyabilesi durumudur. B3: 5 dereceden çok 20 dereceden az görüş gücü olan görme engelli sporcuların yarıştığı sınıftır. B1 sınıfı yarışmacılar tüm saha yarışmalarında ve 1500m'ye kadar tüm koşma yarışmalarında onaylı opak gözlükler ya da uygun bir göz siperi giyerler (62).

3.1.5.3. Judo

Judo, Profesör Jigoro Kano tarafından 1882 yılında bir spor dalı olarak Japonya'da tanıtılmıştır. Geleneksel savaş tekniklerini Jujitsu denilen judoya ile birleştirerek yeni bir model oluşturdu. Profesör Kano IOC ilk Asyalı üyesidir. Modern Olimpik oyunlarının kurucusu olan Baron Pierre de Coubertin ile beraber çalıştı. Engelli aktivitesi olarak Judo kendine hâkim olma, özerk olma ve kas kabiliyetlerini geliştirmek içinde kullanılmaktadır. 1.Uluslararası Görme Engelli Judo Şampiyonası 1987 yılında İlk defa Pan-European ve yapılmıştır. Judo Asya orijinli ve 1988 Seul Paralimpik Oyunlarından beri programa dâhil edilen tek paralimpik spor dalıdır. Farklı vücut ağırlık kategorilerinde görme engelli bayan ve erkek sporcular yarışır. Judo yarışmasında 1 başhakem ve 2 yardımcı hakem bulunmaktadır. Bütün hakemler eşit statüdedir ve oyla karar verilir. Tüm puanları ve cezaları başhakem anons eder. Judogilerine müsabaka başlamadan önce sporcular dokunması gerekir (64).

3.1.5.4. B1- B2-B3 Futsal

1986 senesinde ilk defa İspanya'da futsal şampiyonası organize edildi. Bu zamandan itibaren tüm dünyaya hızla yayıldı ve ilk engelli branşı olarak 2004 yılında Atina Paralimpik Oyunlar'da oynandı. 2009'da 30'dan fazla ülkede sporcular tarafından oynandı. Görme engelli sporcuların topu, rakibi ve kaleyi görmediği gerçekliğini eklediğinizde çok heyecanlı bir oyundur. Profesyonellerin oynadığı kadar kolay bir oyun değildir. Görme engelli sporcularda futsal kalecinin gözleri görebilir ve futbol 5 kişi bulunur. Her müsabaka toplam 50 dakikadır. Kurallar engelsiz futboluyla küçük değişikliklerle birlikte aynıdır. Top hareket ettiğinde ses çıkarmaktadır. Kaleci görme yetisi olan bir kişi olabilir ve oyun sırasında bir antrenör tarafından sporcular yönlendirme yapabilir. Takımın geri kalanı birliktelik sağlamak için göz bandı takar, takımda 11 kişi yerine 5 kişi bulunur. Saha ölçüleri küçüktür ve ofsayt kuralı bulunmaz (62,64). B2-B3 Futsal tek fark topun içinde zil yoktur ve görme engelli sporcular göz bandı takmadan karşı kaleye gol aymaya çalışırlar. Takım kaleci dışında en az 2 tane B2 sporcusu ve en fazla 2 tane B3 sporcusu mutlaka sahada bulunmalıdır. B3 sporcusunu yerine B2 sporcusu oyuna girebilirken B2 sporcusunun yerine B3 sporcusu müsabakaya giremez. Oyunun adalet duygusuna aykırılık arz ettiğinden B3 sporcusu daha iyi gördükleri için oyunda diğer takım lehine fazla katkı sağlayacağından bu kural uygulanmaktadır. IBSA, FIFA'nın modifiye ettiği kuralları takip etmektedir (62,64).

3.1.6. Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu (TİESF)

Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu 2006 yılında özerk bir statüye kavuşmuştur. 2000 senesinde engelliler spor dalları fazla tanınmaz ve bilinmezdi. Şimdi geldiği noktada ise 7'den 70'e herkes tarafından bilinmektedir. Bu anlayışla bir aile olarak her şeyi düşünerek ve attığımız her adımı kulüplerimize ve engelli sporlarına emeği geçenlere danışarak, fikir alarak uygulamaktadır. Yaklaşık 8,5 Milyon engelli nüfusa sahip ülkemizde engelli kişilere spor hizmeti ve etkinliği sunarak onları topluma adapte etmek ve sosyalleştirmeyi hedeflenmektedir. 2000 yılında federasyonumuzun ismini bilen fakat iletişim kurmakta zorlanan uluslararası federasyonların sayısı bir hayli fazla iken şimdi Türkiye'nin ne demek olduğunu ve büyüklüğünü anlamışlardır. Türkiye'deki engelli sporlarındaki ani gelişimin ve başarının sırrı yurt dışındaki medyada yer alan haberlerde hayli gündeme gelmektedir. Hep birlikte tam anlamıyla elde etmenin şerefini duymaktayız. Engelli bireylerin spor yapma olanağı sağlanması konusu küresel entegrasyona geçişin sağlandığı bir dönemde tüm dünyayı uğraştıran bir sorun haline gelmiştir. Bu sebeple olimpiyatlara aday ülkelerin IOC ve IPC arasında varılan antlaşmayla engelliler olimpiyatlarını da organize etmeleri kabul etmeleri gerekmektedir. Olimpiyatların bitmesi ardından olimpiyatlara ev sahipliği yapmak isteyen ülkelerin 15 gün içinde 5.000 engelli sporcu için taahhüt etmeleri zorunludur. 19 engelli spor paralimpik branşından federasyonumuz 13 spor dalını gerçekleştirmektedir. Ayrıca paralimpik olmayan 3 spor dalımız bulunur. İşitme Engelliler Federasyonu futbol, basketbol, voleybol, hentbol, teakwondo, atletizm, badminton, bisiklet, bowling, futsal, güreş, tenis, yüzme, kayak, judo, karete, masa tenisi ve atıcılık alanında spor faaliyetlerini devam ettirmektedir (65).

3.1.7. Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu (TOSSF)

Türkiye Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu 2006 senesinde bağımsız bir federasyon olmuştur. Ayrıca Türkiye Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu'nun adı 10.02.2009 yılında ve 27137 sayılı Resmi Gazete 'de yayınlanmasının ardından Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu olarak değiştirilmiştir (66).

3.1.8. Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu (TBESF)

Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu 2006 senesinde özerk bir yapıya kavuşmuştur. Başarılı federasyonlar sıralamasında ilk altı içine yer almaktadır. Kulüplerimize ve engelli sporlarına emeği geçenlerle istişare ederek faaliyetlerimizi gerçekleştirmekteyiz. 2000-2008 tarihlerinde sporcular farklı branşlarda yurtiçinde ve yurtdışında katılmış oldukları uluslararası etkinliklerde ülkemizi başarılı ile temsil ettirmişlerdir. Engelli kişileri spor aracılığı ile topluma kazandırmak ve rehabilite etmek hedeflenir (67).

3.1.9. Engelliler ve Paralimpik Olimpiyat Oyunlarının Spor Branşları

1948 de İngiltere Stoke Mandeville'de 1.Dünya savaşına katılmış olan omurilik zedelenmesi olan gaziler için organize edilmiştir. Bu spor müsabakalarından 4 yıl sonra, Hollandalıların iştiraki ile 'Paralimpik Oyunlar' hareketi başlamıştır. Zaman içinde çabucak gelişen bu hareketi Uluslararası Dünya Engelliler Spor Organizasyonları Koordinasyon Komitesi (ICC) kurulmuş daha etkin ve verimli bir halde yönetmek ve sadece beş yıl sonra bu komitenin yerini uluslararası Paralimpik Komitesi almıştır.

4 senede bir olimpiyat oyunlarının akabinde (IPC) Paralimpik oyunları aynı ülke ve şehirde yapılır. 1. Paralimpik Oyunları, Roma Olimpiyat Oyunları'nın ardından 21 ülkeden 400 sporcu, 300 idarecinin katılımıyla Roma Olimpiyat

Stadyumunda gerçekleştirildi. Tüm dünyaya engelli sporcuların da sağlam kişiler gibi mücadele edebileceğini göstermiştir. Bu başlangıç bir örnek olmuş ve geniş kitlelere ulaşması sağlamıştır (68). Aynı sene içinde BSAD kurulmuş ve her yıl çeşitli spor dallarında, belirli zaman dilimlerinde etkinlikler yapılmasını karara alınmıştır. Stoke Mandewille’de her sene mayıs ayında 5-16 yaş arası çeşitli spor branşlarında gençler yarışmıştır. 1964 Tokyo Olimpiyat Oyunlarının hemen ardından yapılan 2.Engelliler Olimpiyatı organize edilmiştir. 23 ülkeden 335 engelli sporcu oyunlara katılmıştır. Japon imparatorluk ailesi ile birlikte 100.000 kişi insan oyunları takip etmiştir. 6 ay sonra engelli fertlerin eğitimi için çok büyük eğitim merkezleri kurulmaya başlandı. Sun Indus Tries adlı bu merkezlerde engelliler ikamet, iş olanağı ile birlikte her türlü ihtiyaçları karşılanmaktadır. 1968 Olimpiyat Oyunları Mexico City de olmasına rağmen engelliler olimpiyatının aynı yerde yapılması gerçekleşmeyince İsrail talip oldu. 28 ülkeden 750 sporcu ve 300 idarecinin iştirakiyle oyunlar Tel Aviv kentinde gerçekleştirildi. Dr.Guttmann’ın önerisiyle Stoke Mandewille’de engelliler için özel bir stadyum inşasına karar verilmiştir. Dr.Guttmann’ın ısrarlı teşebbüsü ile bu stadın yapılmasında en önemli sebep, mevcut spor tesislerinin mimari yönden engelliler için çok büyük engel teşkil etmesinden kaynaklanmasıdır. Ayrıca stadyumlarda engelliler için çok sınırlı bir antrenman ve müsabaka zamanının ayrılması, çalışmaların çoğu kez aksamasına sebep olmaktadır. Bu gerçeklerin yeterli derecede onay ve kabul görmesiyle başlatılan kampanya sonucunda 2 Ağustos 1969 tarihinde kapalı yüzme havuzu ve diğer spor tesisleri tamamlanmış ve 29 ülkeden 450 sporcunun iştirak ettiği 1969 Uluslararası Oyunları yapılmıştır. Bu müesseselerin ve tesislerin tasarrufu yalnız engellilerle sınırlı tutulmamıştır. Engelli olmayan bireyler ile engelli kişiler arasındaki iletişimin

gelişmesi ve olimpik ideale birlikte yaklaşabilmek amacı hedeflenmiştir. Öğrenci ve sporcuların yanında diğer sporcuların da tesislerden yaralanmasına izin verilmiş ve böylece engelli kişilerim, sağlam fertlerle bütünleşmesine katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Özel spor tesislerinin yapılması bir başka yönden daha faydalı olduğu anlaşılmıştır; zira o tarihten sonra yapılan stadyumların ve spor tesislerin pek çoğunda, engelliler için mimari engellerin mümkün mertebe azaltılmasına dikkat edilmiştir (69). Başta paraplejik spor kulüpleri yanında çeşitli takımlar da bu tesislere gelerek eğitimlerini devam ettirmektedirler. Ayrıca çevre hastanelerin zihinsel engelli sporcuları da hafta iki kez gelerek yüzme havuzunda çalışabilmektedir. Bu tesislerde çok küçük yaştan itibaren engellilerin spor eğitimine önem verilmektedir. Haftada üç gün bedensel ve zihinsel engelli beş yaşından küçük, sporcu adayları bu tesislerde eğitimlerini sürdürmektedir. Buna ilaveten, daha üst yaş gruplarındaki sporcular da tesislerden faydalanmakta ve her on beş günde bir antrenman ya da müsabaka tarzında sportif etkinliklere iştirak etmektedirler (70). 1972 Münih Olimpiyat Oyunlarında 44 ülkeden 1000 sporcu ve 400 idarecinin katılımıyla, Paralimpik oyunları gerçekleştirilmiştir. Kalacak yer sorununu çözülememesinden dolayı sporcu sayısında sınırlama yapılmak zorunda kalınmıştır. Heidelberg Engelliler Olimpiyat Oyunları büyük coşku ve huzur içerisinde yapılmıştır. Birçok iyi dereceler elde edilerek pek çok engelli spor dalında dünya rekoru kırılmıştır. Bu coşku ve heyecan kısa süre sonra düzenlenen Münih olimpiyat oyunlarında yerini terör ve paniğe bırakmıştır. Meydana gelen terör olaylarında çok sayıda sporcu hayatını kaybetmiştir. Kamu oyunu ve dünyayı yasa boğan ve endişeye sevk eden bu olay, olimpik düşünce anlayışla aşılabilmiş ve sporcular büyük başarılar yapmışlardır. 1974 tarihinde Stoke Mandewille 6 kanallı bowling salonu spor tesisine eklenmiştir.

Bu sayede yaşlı sporcularda eğlenceli spor branşı yapabilme imkânına kavuştular. Engelli olmayan sporculara ile engelli sporcular zaman zaman bir arada yarışarak, engelli sporcuların sosyal uyumuna katkı sağlamışlardır. 1976 yılında Kanada'nın Toronto'da kentinde 42 ülkeden toplam 2700 sporcu ve idareci Paralimpik oyunları organize edilmiştir.1980 yılında Hollanda'nın, Arnhem şehrinde gerçekleştirilmiştir. Arnhem oyunlarına 42 ülkeden toplam 2560 sporcu ve idareci katıldı (71). 1984 tarihinde Los Angeles'da 45 ülkeden 2500 sporcu ve idareci katılmıştır. Engelliler Olimpiyatında katılan ülke ve sporcu sayısında 1988 Seul Olimpiyat Oyunlarının ardından büyük bir artış gerçekleşmiş ve bu oyunlar 62 ülkeden 4200 sporcunun katılımıyla organize edilmiştir (71).

3-14 Eylül 1992 tarihleri arasında Barcelona'da yapılan IX. Engelliler Olimpiyatı ya da diğer ismi ile Paralimpik oyunları 85 ülkeden 4000 sporcu ve idareci iştirak etmiştir. IX. Paralimpik oyunları memleketimiz açısından önemi, Türk spor tarihinde ilk kez Paralimpik oyunlarına ülkemiz adına 1 sporcu ve 2 idareciden oluşan takımımız temsil etmiştir.1996 senesinde Atlanta'da X. Paralimpik oyunlarına 104 ülkeden 3310 sporcu ve 1600 yönetici iştirak etmiştir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Uluslararası Paralimpik Komitesi, Atlanta Paralimpic Oyunları Komitesi ile birlikte bir takım yeni kararlar alındı. Bu kararlar doğrultusunda oyunlara iştirak edecek sporcu ve idareci sayısında önemli kısıtlamalar getirildi. Paralimpik oyunlara daha önceki Dünya veya Kıta şampiyonalarında elde ettikleri derecelere göre belirlenecek kota sayısı kadar sporcu iştirak edebilecektir. Bu şekilde olimpiyat oyunları yarışmalarının en üst düzey elit sporcular arasında cereyan etmesi ve memleketlerin uluslararası diğer organizasyonlara daha yoğun katılmaları güdülmüştür (71). Kültürel Paralimpiyat adıyla Atlanta Paralimpik Oyunlarında ilk

defa bir kültürel ve sanat festivali de gerçekleştirilmiştir. Ekseriyeti Georgia ilinde gelen sanatçılar bu organizasyonda eserlerini veya gösterimlerini sunma olanağı bulmuşlardır. Böylelikle engelli sanatçılarda kendilerini böyle büyük bir organizasyonda ifade etme imkânı bulmuşlardır.

3.1.9.1. Atletizm

Atletizm genel olarak tarihe baktığımızda eski Yunan tarihine kadar devam ettiği görülmektedir. İngiltere’de Stoke Mandeville hastanesinde engelli sporcular için 1952 yılında tekerlekli sandalye müsabakası içeren ilk yarışmalar düzenlendi. Atletizm paralimpik oyunların bir parçası 1960’ların başından beri olmuştur. Pist ve alan yarışları, atma ve atlama, maraton ve pentatlon müsabaka programı dallarını içerir. Yoğun bir katılımın erkek ve bayan sporcuyu içeren spor dalıdır (72).

3.1.9.2. Binicilik

Beyin felci kategorisine ve fiziksel, görme ve zihinsel engelli sınıflarındaki sporculara paralimpik binicilik müsabakaları açıktır. Paralimpik oyunlarda tüm biniciler fonksiyonel özelliklerine göre gruplandırılır. Atlarını kontrol edebilme ve yönlendirme kabiliyetlerine göre puanlamaya tabi tutulur. Bireysel yarışan biniciler, dresaj yarışmalarında yürüyüş ve yön değişiklikleri içeren bir seriyi sonuçlandırmaları gerekir (73).

3.1.9.3. Bisiklet

Bisiklet tekler ve takım yarışları olarak 2’ ye ayrılır. İlk defa görme engelliler 1980’lerin başında bisiklet branşında müsabakaya başladılar. Engelli sporcular için bisiklet müsabakaları yeni bir spor dalıdır. 1992 yılı Paralimpik Oyunları kadar bu üç engelli grubu ayrı olarak yarıştılar. 1992 senesinde pist ve yol yarışlarında muazzam başarılar gösterdiler (72).

3.1.9.4. Yüzme

Yarışmacılar serbest stil, sırtüstü stil, kelebek, kurbağa ve karışık stil olmak üzere 4 kategoride yarışır. Yüzme spor dalı 1960 yılında Roma şehrinde ilk Paralimpik oyunlarında organize edilmiştir. Görme engelli kadın ve erkek sporcular 2009 yılından beri bu spor dalını ile uğraşmaktadır. Sporcular işlevsel özelliklerine göre sınıflandırılır. Yüzme, IPC tarafından yönetilerek FINA kuralları ile birleştirmektedir. Bazı yarışmalarda suda başlama durumu ve sinyallerin kullanılması veya görme engelli yüzücüler için “tappers” gibi birkaç küçük değişiklikle FINA usulleri uygulanmaktadır (72).

3.1.9.5. Atıcılık

Nişan tahtasının merkez halkasına bir seri atışlar yapmak Atıcılık sporunda amaçtır. Hedef bölümü 1’den 10’a kadar skor derecesi olan eş merkezli skor çemberi bulunmaktadır. Final kısmında halkalar en üst sonuç için yeniden bölünürler. Atıcılık sporunda engellilere yönelik bir fonksiyonel klasifikasyon sistemi 1980’deki Paralimpik Oyunlarından itibaren geliştirildi. Bu sistem 1988 Seul Paralimpik Oyunlarında 5 sınıfın 3 bütünleştirildi. 2 ana başlıkta Atıcılık müsabakaları toplanır. Üç bölümden oluşan havalı tüfek ve tabanca müsabakalarıdır. 10 m, 25 m, 50 m nizamlar silaha, uzaklığa, hedefe, atış konumuna, atış sayısına ve zamana ayrılır. Atış değerlerine göre sporcular puan alırlar. Oniki paralimpik atıcılık dalında altısı hem bayan hem erkeklere, üçü sadece bayanlara ve üçü sadece erkeklere aittir (71).

3.1.9.6. Basketbol

2. Dünya Savaşı gazileri tarafından Amerika’da 1945-1946 tarihleri arasında Tekerlekli Sandalye Basketbolu spor branşı geliştirildi. ABD Tekerlekli Sandalye Basketbol Takımı 1955’te Uluslararası alanda olarak Stoke Mandeville oyunlarına

ilk defa katıldığında İngiliz sporu Netball'un backboard'u yoktu. Sonraki senelerde oyunlar revize edildi. 1960 tarihinde Roma Paralimpik oyunlarında tanıtıldı ve bu spor dünyaya yayıldı. en Popüler sporlardan biri oldu Paralimpik oyunların. Bedensel engelli sporcular için planlanmıştır. 5'er kişilik 2 takım tarafından Tekerlekli Sandalye Basketbolu erkek ve kadın sporcular ile oynanır. Fonksiyonel yapabilirliklerine bağlı olarak her oyuncuya 0.5'ten başlayarak 4.5'a kadar bir puan değeri verilmektedir. Müsabakada her takımın 12 oyuncusundan 5'i sahadadır. Oyuncuların engel durumu oyun sırasında her takımın toplam puan değeri 14 puanı geçmemelidir. Uluslararası Tekerlekli Sandalye Basketbol Federasyonu (IWBF), idari yapıyı oluşturmaktadır. 2009 yılından sonra bu spor dalı dünyada 80 ülkede oynanmaktadır. Her takımın amacı karşı tarafın potasına sayı atarken rakip takımın topa egemen olmasına ve skor yapmasına izin vermemektir. Sahanın boyutu ve potanın yüksekliği engelsiz basketboluyla aynıdır (72).

3.1.9.7 Boccia

Boccia'nın bulunuşu İtalya Floransa'ya dayanmaktadır. Bir başka iddia ise Boccia'nın Fransız oyunu "petanque"nin bir farklı şekli olduğudur. Boccia'nın Romanlara dayandığı başka bir teoridir. Onlar topu bir çemberin içine fırlatmaya çalışan Yunanlılardan uyarlamışlardır. Boccia, 1984 New York Paralimpik Oyunlarında tanıtılmıştır. Boccia sporu kapalı ve açık alanlarda oynanabilen bir spor branşıdır.

Birleşik Devletler Cerebral Palsi'li Sporcu Birliği (USCPAA) bu oyunu, engelli Amerikan sporculara modifiye etti. AAAD bu spor dalını kendi müsabakalarına dâhil ettiler. Bireysel Boccia dört raunt olarak kişi başına altı topla oynanmaktadır. Takım Boccia 6 devrede kişi başına iki topla oynanmaktadır. Boccia,

CP'li sporcuların müsabakalarda oynayabilmeleri için özel olarak programlandı. Engelli bireylerinde oynayabildiği ve yüksek yetenek gerektiren farklı aktivitelerdendir (75). Boccia, engelli veya engelsiz bireylerde Beden Eğitimi, Rekreasyon ve spor yarışmaları için mükemmel bir aktivitedir. Boccia birebir veya üçe üç olarak oynanabilir. CP'li sporcular için Boccia kortu iki bölümdür. Oyun alanı geçerli hedef alanı ve geçersiz hedef alanı olmak üzere 2 kısımdan oluşur. Oyuncu kutuları, 6 eşit alanlı kutudan oluşur. Oyuncular her saha için 2 deneme yapar ve en çok puan toplayan kazanmaktadır (75). En popüler rampalar plastik ve alüminyumdan yapılır. Daha komplike aletlerde hız ve mesafeyi ayarlayan yükseklik ayarlamaları bulunmaktadır. Tüm uluslararası yarışmalarda Oyunun Kuralları CPISRA Boccia Komitesi- CBC- altında yer almaktadır (72).

3.1.9.8. Eskrim

Tekerlekli Sandalye Eskrim sporunun en dikkat çekici özelliği sporcuların yere monte edilmiş tekerlekli sandalyeler üzerinde yarışmalarıdır. Bu sandalyeler sporculara sadece vücutlarının üst kısmını hareket ettirmesini sağlamaktadır. Bu spor dalı normal eskrim müsabakaları kadar hızlıdır. 1960 tarihinde Roma Paralimpik Oyunları'nda ilk defa organize edilmiştir. Tekerlekli Sandalye Eskrim spor dalında sporcular arasında sabitlenmiş boşluk bulunur. Foil ve sabre müsabakaları engelsiz müsabakaları ile tamamen benzerdir. Foil ve Epee'de kadın ve erkekler için bireysel ve takım müsabakaları bulunmaktadır. Sabre müsabakaları yalnız erkeklerle kısıtlanmıştır (72).

3.1.9.9. Futbol

İlk şampiyona 1986 senesinde İspanya şehrinde yapıldı. İlk büyük katılım 2004 tarihinde Atina Paralimpik Oyunları gerçekleştirildi. 2009 yılından beri 30

ülkeden fazla sporcular tarafından oynanmaktadır. Kurallar, birkaç küçük modifikasyonla birlikte engelsiz futboluyla aynıdır, top hareket ettiğinde ses çıkarmaktadır. Kaleci görme yetisi olan bir kişidir. Oyun sırasında antrenrö yönlendirme yapabilir. Takımın geri kalan sporcuları aidiyet sağlamak için göz bandı takarlar. Takımda 11 kişi yerine 5 kişi bulunmaktadır. Saha boyutu daha küçüktür ve ofsayt kuralı bulunmamaktadır (76).

3.1.9.10. Goalball

Goalball 3'er kişiden oluşan iki takımla oynanan bir oyunudur. Yalnızca görme engelli bayan ve erkek sporcular bu spor dalını oynayabilir. Her takımın sahada en az 3 oyuncusu bulunması gerekir. Goalball topunu karşı tarafın kalesine gol atmak ana amaçtır. Topun içindeki ziller oyuncuları yönlendirmesini sağlar. Bununla birlikte sporcuların iyi odaklanabilmelerine ve topa refleks verebilmelerini sağlamaktadır. Bu oyun sırasında top oyun alanı içinde iken seyirci ve sporcuların tamamı ile sessiz olması gerekir (76).

3.1.9.11. Judo

Çağdaş bir spor dalı olarak 1882'de Japonya'da tanıtılmıştır. Jujitsu denilen geleneksel savaşçı tekniklerini judoya ekleyerek sporla eğitim arasında bir sistem yarattı (14). Olimpik ve Paralimpik oyunlarındaki Judo spor dalı arasındaki tek fark; sporcular judogilerine (Japonca judo kıyafeti) müsabaka başlamadan önce dokunmalarıdır (72).

3.1.9.12. Kürek

Paralimpik oyunlara 2005 yılında alındı. İlk yarışmalar Pekin 2008 Paralimpik Oyunlarında düzenlendi. Uyarlanmış kürek, erkek ve kadın sporculara müsabakalara katılımına açıktır. FISA Dünya Şampiyonası dört kayak sınıfına ayrılır:

LTA4+, TA2x, AW1x ve AM1x. LTA4+ ve TA2x karışık cinsiyet için kayıklardır “Uyarlanmış” demek sporun yapılabilmesi için ekipmanın kullanıcıya göre uyarlanması demektir. Sporun kişiye uyarlanması manasında değildir. Uluslararası Kürek Federasyonu (FISA) kürek için dünyadaki resmi yapıdır (72).

3.1.9.13. Masa Tenisi

Masa tenisi 1960 yılındaki ilk oyunlarda paralimpik programın içinde yer alır. 1976 yılında Toronto Paralimpik Oyunlarına kadar ayakta katılan sporcular ampüteler olarak sınıflandırılmıştır. 1976 yılında ayakta yarışan ve 1980 senesinde serebral palsili sporculara tanıtılmasıyla, çeşitli masa tenisi alt komiteleri bir araya gelmişlerdir. Serebral palsili sporcular ilk defa 1980 senesinde iştirak ettiler. Uluslararası Koordine Komitesinin yardımıyla 1988 tarihinde kuruldu. Zihinsel engelli atletler, Paris-Fransa’da 1998 IPC Masa Tenisi Dünya Şampiyonasında oynadılar. 2000 Sydney Paralimpik Oyunlarına dâhil edilmiştir. Masa tenisi, diğer spor dalları içinde tüm engel gruplarını birleştirmede öncülük eden spor dalıdır (77).

2008’deki paralimpik oyunlarında 100 ülkeden birçok sporcu tarafından oynanmıştır. Görme engeli olan sporcular dışında diğer engel grupları arasında ayakta ve oturma sınıflarında müsabakalar yapılır. Erkek ve bayan takım yarışmaları, tek ve çiftler olarak organize edilir. Bir maç her biri 11 puan olan 5 setten oluşmaktadır. Beş setin üç setini alan oyuncu ya da çift müsabakayı kazanır. (ITTF) Uluslararası Masa Tenisi Federasyonudur. Uluslararası Masa Tenisi Federasyonunun kurallarının bazı değişiklikler ile tekerlekli sandalyeyle müsabakaya katılan sporcular için Paralimpik Masa Tenisi uygulandı (72).

3.1.9.14. Ragby

Bu spor 1972 yılında Kanada oynanmıştır. Yeni bir spor dalı olmakla beraber, büyük bir hızla yaygınlaştı. Tekerlekli sandalye ragby karşılaşmalarına kol ve bacak felçli erkek ve bayan sporcular katılmaktadır. Tekerlekli sandalye ragby spor dalı basketbol, futbol ve buz hokeyinin bir birleşimidir. Bu spor dalı basketbol sahasında oynanmaktadır. Takımlar 4 asil ve 8 yedek oyunculardan oluşmaktadır. Tekerlekli sandalye ragby müsabakaları 8'er dakikalık 4 kısımdan oluşmaktadır (72).

3.2. Engellilere Yönelik Spor Hizmetleri

3.2.1. Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi

Engelli insanlar için dünyada ciddi anlamda sportif çalışmaların başlangıç yılı olarak 1 Şubat 1945 tarihi olarak kabul edilir. II. Dünya Savaşı'nda sonra bu spor dalı şarapnel parçaları ile çeşitli şekillerde yaralanmış parapleji hastalarının iyileştirilmesi için kullanılmıştır. Dr.Guttman ilk olarak rehabilite etme sürecinde bowling, bilardo, okçuluk ve masa tenisi spor dallarını kullanmıştır. Fakat bunun yanında öğrencilere spor yapmaları için A.B.D'deki Boston Perkins Körler Okulu 1832 yılında özel kamp eğitim yeri bile yapmıştır. Nöroloji cerrahı İngiliz Sir Ludwig Guttman öncülüğünde ilk engelli spor müsabakaları organize edilmiştir. Daha sonra Dr. Guttman, tekerlekli sandalye, polo, basketbol, eskrim, cirit, gülle, tekerlekli sandalye ile slalom yarışı ve halter kısa bir süre sonra diğer spor dalları engellilere yönelik spor etkinlikleri içine dâhil edilmiştir. 28 Temmuz 1948 yılında 1. Stoke Mandeville Özürlüler spor oyunlarını yapılmıştır. . 1952 yılında Hollanda'dan küçük bir engelli sporcu kafilesi gelmiş ve ilk uluslararası engelli spor müsabakaları yapılmıştır (19). 1956 Melbourne Olimpiyat Oyunları Stoke Mandeville Oyunları Organizasyon Komitesi'ne "Olimpik İdeale Hizmet" ödülü uygun görülmüştür. 1957

senesinde İngiltere dışından 360 sporcu iştirak etmiştir. Aynı yıl bir “Stoke Mandeville Oyunları Komitesi” kurulmuştur. Paralimpik Oyunları üç yıl art arda yapılacak şekilde bu toplantıda kararlaştırılmış ve Paralimpiyatlar oyunları doğmuştur. 1960 senesindeki Roma I.Paralimpik Oyunlarına 21 memleketten 400 sporcu ve 300 yönetici iştiraki ile gerçekleştirilmiştir. II. Paralimpik Oyunları 23 ülkeden, 335 sporcunun katılımı ile 1964 Tokyo Olimpiyatları ile yapılmıştır. 1968 İsrail’de 28 ülkeden, 750 sporcu ve 300 yöneticinin katılımı ile Tel Aviv’de organize edilmiştir. 1972’de ise Paralimpik oyunları Heidelberg’de 44 ülkeden, 1000 sporcu ve 400 yöneticinin iştiraki ile yapılmıştır. 1976 yılında Kanada’nın Toronto kentinde 42 ülkeden, 2700 sporcu ve yöneticinin iştiraki ile gerçekleşmiştir. 1980 yılında Hollanda’nın Arnhem kentinde 42 ülkeden 2560 sporcu ve yöneticinin katılımı ile yapılmıştır. 1984 yılındaki Los Angeles Olimpiyatları ardından paralimpiyatlar iki ayrı yerde New York’ta 45 ülkeden 2500 kişinin katılımı ve Stoke Mandeville’de 41 ülkeden 1500 sporcunun katılımı ile organize edilmiştir. IX. Paralimpik Oyunlara ise 85 ülkeden 4000 sporcu ve yöneticinin iştiraki ile 1992 Barselona şehirde organize edilmiştir. Türkiye ilk kez bir sporcu ve iki idareciden oluşan bir katile ile iştirak etmiştir. 1996 Atlanta X.Paralimpik Oyunlarına 104 ülkeden 3310 sporcu ve 1600 yöneticini katılmıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve de Uluslararası Paralimpik Komitesi oyunlara katılacak sporcu ve idareci sayısına ciddi bir kısıtlama getirilmiş ve dereceler ve kotalar gündeme gelmiştir (76).

3.2.2. Engellilerin Spor Yapma Hakkı ve Spor Hizmetleri

Zamanımızda engelli sporcular daha fazla bir kabul görmekte ve spor müsabakalarına yoğun bir şekilde katılım sağlama imkânı bulmaktadırlar. Bu duruma ABD’de bir federal yasanın toplumdaki yanlış algı görüşlerini değiştirmekte önemli

bir paya sahip olmuştur. Öte yandan bu yasalar sonucunda engelli şahısları spor yapmaya teşvik etme imkânı verilmiştir. Bedensel ve zihinsel düzeylerine uygun sporla eğitilmeleri onların fiziksel ve ruhsal hâletlerine pozitif etki yapacağı ve engellilerin işlevsel bağımsızlıklarını ve özgüvenlerini artıracığı anlaşılmaktadır. Engelli vatandaşlarımıza spor yapmaları için bu nedenler göz önüne alındığında müsait ortam ve olanaklar oluşturulmalıdır (79).

Engelli kişilerin topluma adaptasyonun yanında çalışma ve paylaşma ünsiyeti kazandırmak son derece önemlidir. Engellilere yönelik hizmetlerin sunulmasını tek elden sağlamak ve kararları koordine edebilmek amacıyla Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı kurulmuştur. Bu birimin amacı engellilere yönelik kanuni düzenlemelerin fazlalığı, hizmetleri sunmakla görevli kılınmış kurum ve kuruluşların savrukluğu düşünüldüğünde bu kargaşayı ortadan kaldırmaktır. Fakat bu birimin yeni düzenlemelere karar verilmesi oldukça sıkıntılı gözükmektedir (81). Engellilere yönelik hizmetlerin ücretsiz olması ve bu hizmetlerden eşit yararlandırılmaları gerekmektedir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün 2. maddenin “o” fıkrasında Genel Müdürlüğün engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırması gerektiği vurgulanmaktadır. Bunun için spor tesislerinin engellilerin kullanımına da uygun olmasını sağlanmalıdır. Engelliler için spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmeli, gerekli malzemeyi sağlanmalıdır. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapılmalıdır şeklinde tanımlama belirtilmiştir. Ancak mevcut durum bu GSGM’ nin bu görevleri yeterince yerine getiremediğini ortaya koymaktadır. Tesislerden yararlanmak için başvuran spor kulüplerine ücretle tesis kiralaayan diğer

kulüpleri kaçırmamak adına son derece uygunsuz saatlerde tesislerden yararlanma hakkı tanınmaktadır. Aşağıda aktif spor yapan engelli sporcu sayısı incelendiğinde görülecektir ki bu hizmetlerden yararlanan sporcu sayısı mevcut potansiyelin çok altındadır. Ancak sadece devletin kısıtlı imkânlarını zorlamak yerine bu spor kulüplerine sağlanacak bir takım maddi kaynaklar, örneğin engelli sporuna sponsorluğun cazip hale getirilmesi gibi, yeni potansiyel sporcuları spor sahalarına getirecektir. Şekil 1’de ülkemizde toplam engelli lisanslı ve faal sporcu ve kulüp sayısı belirtilmiştir. Şekilden anlaşılacağı üzere ülkemizde lisanslı spor yapan engelli kişi sayısının çok az olduğu görülmektedir (80).

Bölgeler	Lisanslı Sporcu			Faal Sporcu			Kulüp Sayısı
	Bayan	Erkek	Top.	Bayan	Erkek	Top.	
İşitme Engelliler	836	5788	6624	340	3358	3608	2354
Görme Engelliler	510	1892	2402	212	880	1092	561
Bedensel Engelliler	306	2270	2576	158	1191	1349	539
Özel Sporcular	1994	6760	8954	663	2322	2985	286
TOPLAM	3646	16710	20556	1373	7751	9034	3740

Ekonomik ve psikolojik ve sağlıkla ilgili sebeplerin yanında engelli olup aktif spor yapan sporcu sayısının bu kadar az olmasının engellilere yönelik spor kulüplerinin içinde buldukları ekonomik sıkıntılar çok önemli rol oynamaktadır. Günümüzde engellilere spor dalları için örgütlenen spor kulüplerinin çok büyük çoğunluğu profesyonel spor dalı bulunmayan ve sadece engellilere yönelik hizmet veren spor kulüpleridir. Mesela ampute futbol 1 bacağı olmayan sporcular oynar.

Bunun için kanedyen aleti kullanarak oynadıkları bir futboldur. Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu bünyesinde Türkiye Deplasmanlı Ampute Futbol Ligi olarak yeni kurulmuş ve 14 kulüpten şubesi olan tek bir profesyonel kulüp bulunmaktadır (80). Özerkleşme oluşumu memleketimizde çok hızlı gelişerek disiplinsiz şekilde uygulanmaya konulmuştur. Özerklik gerektiren kriterler ülkemizin şartları, spor kulüplerinin hazır durumu, spor dallarının popülerliğine aranmaksızın uygulamalar yapılmıştır. Bu duruma en büyük örnek engellilere ait federasyonlardır. Görme Engelliler Spor Federasyonu goalball, futsal, yüzme, judo, atletizm, satranç, halter spor dallarında; Bedensel Engelliler Spor Federasyonu ampute futbol, atıcılık, atletizm, badminton, bilek güreşi, halter, masa tenisi, okçuluk, oturarak voleybol, basketbol, tenis, yelken ve yüzme spor dallarında; İşitme Engelliler Spor Federasyonu atletizm, futbol, basketbol, voleybol, tenis, masa tenisi, judo, taekwondo, kayak, güreş, hentbol, badminton, halk oyunları, bowling spor dallarında; Özel Sporcular Spor Federasyonu atletizm, basketbol, binicilik, bocce, bowling, jimnastik, eskrim, futbol, futsal, halter, kayak, masa tenisi, voleybol, yüzme spor branşlarında faaliyet göstermektedirler (80). Memleketimizde engelli federasyonları düşük bütçelerle onlarca spor dalında faaliyet göstermeleri devletin engelli sporunu finanse etmesi gerektiği konusunda spor genel müdürlüğü mevzuatının engelliler ile ilgili kısmına uygun düşmemektedir. Devletin bu federasyonlara desteğini çekmesi, bu kurumları özerkleştirmenin hatalı bir uygulama olduğunu düşünülmektedir (81).

Engelli kişilerin buldukları şehirlerde spora yönelebilmeleri için mevcut koşullardan biri engelli sporunda faaliyet gösteren spor kulüplerinin gelirlerini arttırıcı düzenlemelerin yapılması gerekir. Sponsorları engelli sporuna çekecek

önlemlerin alınması en önemli neden olarak görülmektedir. Engelli sporcularla ilgili karşılaştıkları engeller üzerine yapılan araştırmalar spor literatürü oldukça kapsamlı olmakla beraber sınırlıdır. Kabil bir şekilde, küllî nüfusun boş zaman aktivitelerine iştirakini engelleyen unsurlara yoğunlaşan pek çok araştırma olmasına rağmen, benzer araştırmaların engelli sporcular için yapıldığına çok fazla rastlanmaz (78).

3.3. Türkiye’de Sporla İlgili Kurum Ve Kuruluşlar

Engelliler spor tesisleri ülkemizde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar hizmet ve statüleri bakımından ikiye ayrılır (82).

a-) Kamu Kurum ve Kuruluşları

- Milli Eğitim Bakanlığı Gençlik Beden Eğitim ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı,
- Spor Federasyonu,
- Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri,
- Spor Toto ve Spor Loto Teşkilatı,
- Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokul Bölümü,
- Üniversitelerdeki Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı,
- Türk Silahlı Kuvvetleri Spor Birimleri

b-) Özel Spor Kuruluşları

- Spor kulüpleri,
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi(TMOK),
- Türk Spor Vakfı(TSV),
- Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu(ASKF),
- Medyanın sporla ilgili birimleri,

- Uluslararası Olimpiyat Komitesi(IOC)

Söz konusu kamu ve özel kuruluşların beden eğitimi ve spor aktivitelerinin tüm yurt sathında yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için üzerlerine düşen görev ve sorumlulukların bilinciyle hareket etmeleri gerekmektedir (83).

3.3.1. Spor Tesisleri Hakkında Genel Bilgi

Spor hizmetleri, spor endüstrisini oluşturan önemli parçalardan biri olarak kabul edilmektedir. Spor etkinliklerinin yapıldığı spor tesisleri spor hizmetlerinde asil bir unsur olarak yer almaktadır. Spor tesislerinde iki tür alt kapasite söz mevcuttur. Tesisin seyirci sayısı ve içerdiği spor türüne göre spor alanı büyüklüğü bu alt kapasiteleri belirler. Özellikle büyük organizasyonları planlamada gerçekleştirilecek tesis ve kapasite sayısında sadece o organizasyonu düşünmemek gerekir. Spor tesislerinin sayı ve kapasitelerinin belirlenmesi ile organizasyon arasındaki ilişki doğrudandır. Bir spor organizasyonu için gerekli ve vazgeçilmez temel unsurlar şunlardır.

Basın yayın ve haberleşme hizmetleri olması,

Organizasyon yapılan yerin kapasitesi durumu,

Ulaştırma hizmetlerinin yeterliliği,

Güvenlik hizmetlerinin sağlanması,

Beslenme hizmetlerinin yeterli olması,

Spor tesislerinin mevcut durumunun yeterliliği,

Spor tesislerinin sayı ve kapasitesi durumu,

Konaklama hizmetlerinin yeterli olması (84).

Buradan da anlaşıldığı gibi bir spor tesisin yapılmasında tesisin kapasitesi, sayısı, mevcut durumu tesisin kurulacağı bölgede ulaşım, haberleşme vb. özelliklerin göz önünde bulundurularak yapılması gereklidir.

3.3.2. Spor Tesisinin Tanımı

Spor tesisi ulusal ve uluslararası spor müsabakalarının farklı ülkelerden insanlar, izleyiciler, teknik adamlar, gazeteciler, idareciler ve diğer katılımcılar ile geniş bir topluluğu kapsamaktadır. İşte bu müsabaka ve organizasyonların yapıldığı bölüm olarak tanımlanmaktadır. Spor faaliyetlerinin yapıldığı spor tesisleri, spor hizmetlerinin sunulması için önemli bir unsur olarak yer almaktadır. Bir spor tesisi hangi spor faaliyetleri olursa olsun o spor federasyonunun normlarına uygun olarak inşa edilmelidir. Farklı teknik, taktik özelliklere göre yapılan spor karşılaşmaları da yine uluslararası spor kuruluşlarınca tespit edilmiş olan ölçülere uygun spor tesislerinde organize edilmektedir (85). Bilindiği gibi insanlar bazı ihtiyaçlarını kendi imkan ve çabaları ile karşılayabilmektedir. Lakin iş bölümüne dayanan bir toplum düzeninde insanların birbirlerinden yardım görmeksizin veya ortak bazı hizmetlerden yararlanmaksızın karşılayamayacakları pek çok önemli ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu nedenle, insanlar ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gruplar halinde işbirliği yapmak zorunda kalır (86). Sportif etkinlikler bazı ülkelerde kısmen veya tamamen özel sektörler aracılığıyla hizmet vermektedir. Özel sektör tarafından sportif tesisler ülkemizin hem sosyo kültürel önemi hem de özel kesimlerce yeterli miktar ve nitelikte karşılanmamaktadır. Bundan dolayı kamu kuruluşlarının bu alana yapacağı ve yaptığı harcamalar ve hizmetler giderek daha fazla artış görülmektedir. Fakat yine de sporun devletin hükümetin plan ve programlarında yer alan hedeflerine arzu edilen sürede varılmaması, bir takım strateji hataları yanında mali imkansızlarla da

alakalıdır (87). Bu yüzden sporun ana planını en iyi şekilde yapabilen kalkınmış ülkelerde dahi spor tesisi politikası, ekonomik zorlanmalar karşısında yeni spor tesisi inşaatı yerine mevcut alt yapıyı yoğun ve akıllı bir şekilde kullanmak üzere yenileme ve onarım faaliyetleri haline gelişim göstermektedir. Spor tesislerinin verimli hale gelmesi için eğitici, yönetici, çalışan personellerin ve tesisten faydalananların iyi bir şekilde eğitimine bağlıdır. Tesislerden istenilen randımanın alınamaması daha çok yetersiz personel ve organizasyondaki asgari işletme masraflarının zamanında karşılanamayışından doğmaktadır. Kamu kuruluşları spor hizmetlerini sunuştaki farklılıklara rağmen, verdiği ve vereceği sportif hizmetten daha çok faydalandırmak üzere; tesislerin yapımında, kullanımında, organizasyondaki çeşitliliklerde bakım ve onarımda, personel eğitiminde mevcut bütün imkânların bütünleştirilmesi daha uygun olacaktır (88). Bir spor faaliyetine renk katan ve onu seyircilere çekici hale getiren sportif etkinliklerin önemi kadar, spor tesislerinin fevkalade ve amaçlarına mütenasip olarak inşa edilmesidir. Spor tesisi yönünden kalkınmayı tamamlayan ülkeler sportif faaliyetler anlamında daha ileri gittiklerini söyleyebiliriz. Bu ülkeler sporu bir bilim olarak kabul ettikleri gibi spor mimarisi ve mühendislik hizmetlerini spor biliminin bir kolu olarak değerlendirerek spor tesislerinin yapımına büyük önem vermektedirler.

3.3.3. Spor Tesislerinin Yapım Kriterleri

- Şehircilik yönünden, tesis için seçilecek yerin önemi,
- Tesise verilecek oryantasyon ve binanın yüksekliği, tesisin çevresinde kalacak serbest alanlar göz önünde bulundurulmalıdır.
- Yapı malzemesinin seçiminde nem çekmeyen, ses ve sarsıntı aktarmayan, binayı dış tesirlerden muvazaa eden bilhassa deprem kuşağında bulunan illerimizde

depreme dayanıklı alanlar seçilmelidir. Denenmemiş bir donatım ilk defa bu yapılarda kullanılmamasına özen gösterilmelidir.

- Milli zevk anlayışına ve mahalli kültüre uygun yapıların yanında gözü rahatsız etmeyen şekil ve renklere öncelik verilmesi gerekir. Sağlık açısından da gözü yormayan, kazaları azaltan, verimi artıran, basireti kolaylaştıran, yorgunluğu azaltan, israftan uzak bir ışıklandırma gerçekleştirilmesi gerekir. Bu tesisin iç ve dış mekânları için çok önem arz etmektedir.

- Yine izleyici ve sporcu sağlığı açısından binanın rüzgârlardan, nemden, endüstriyel tozlardan, dumandan ve seslerden korunması gereklidir.

- Tesislerin temelleri rutubetten ve yer altı sularından etkilenmeyecek şekilde yapılması lazımdır. Çatı ve duvarlarında aynı tip etkenlerden korunmak üzere çok iyi bir yalıtıktan yapılması gerekir. Bu hem binanın hem de sporcunun ve seyircinin sağlığı yönünden çok önemlidir.

- Duvar ve döşemeler külfetsiz temizlenir malzemelerden yapılmalı, tazyikli hava muslukları bütün mekânlara ulaşmalı, ayrıca yangın önleyici vanalar, tesisi temizlemeye yeterli su, elektrik, yağmurlama tertibatı sahip olmalıdır.

- Isıtma için en ekonomik ve en uygun usuller kullanılmalıdır. Kapalı tesislerde; tesisin pencere ve kapıları, tavan ve duvarları, teknik imkanlar en iyi şekilde kullanılarak yalıtkan hale getirilmelidir.

- Açık tesislerde oturulan tribünlerde oturma ve ayak basma yerleri mutlaka ısıtılmalıdır. Açık sahalarda; antrenör ve yedek sporcu kulübeleri, doktor ve ilk yardım kulübeleri, gözlemci, emniyet mensupları için yapılmış kulübelerde özel donanımla ısıtılmalıdır.

- Hijyen yönünden; kapalı ve açık her türlü tesiste havalandırma için tabii ve suni yollardan istifade ile havalandırma temin edilmelidir. Kapalı tesislerde fert başına minimal 15-18 m³ hava düşecek ölçümler kullanılmalıdır.

- Çok fazla insanın bu gibi tesislerde giriş çıkış noktalarında, merdivenlerde, malul arabalar için iniş ve çıkış rampaları, asansörlere, taleplere en uygun şekilde oranlanmalıdır.

- Servis üreten ve yan fonksiyon ifade eden mekanlarda tavan yüksekliği 3.5 m den aşağı olmamalıdır.

- Bay ve bayan tuvaletleri, pisuar ve alafanga tuvaletler, maluller için tuvaletler yapılmalıdır. Her 40-50 erkek için 1 tuvalet pisuar, her 20-25 bayana 1 tuvalet, her 1000 kişide 2 erkek 1 bayan ortopedik malul için 1 alafanga tuvalet öngörülmelidir.

- Hangi spor tesisi olursa olsun daimi suya sahip olmalıdır. Bunun için şehir su şebekesi, yer altı suları veya yeterli depolama tesislerine ihtiyaç görülmelidir (89).

3.3.4. Spor Tesis Çeşitleri

Günümüzde spor tesisleri spor faaliyetlerine uygun olarak;

3.3.4.1. Çok Amaçlı Tesisler

- Stadyumlar
- Olimpiyat köyleri
- Kapalı spor salonları
- Spor kompleksleri vb.

3.3.4.2. Tek Amaçlı Tesisler

- Karakucak güreşi tesisleri
- Atış poligonları

- Yüzme havuzları,
- Halı sahalar
- Tenis kortları
- Açık alan basketbol sahaları
- Açık alan voleybol sahaları vs.

Olabildiğince çok amaçlı tesisler yaygınlaştırılarak her kitleden insanların spora yönlendirebilme imkânı verilmesi gerekir (85). Her yaş grubundan insanların sağlıklı ve başarılı bir şekilde spor yapabilmesine uygun olan tesislerin yapılması lazımdır. Bölgenin ve halkın önem verdiği spor dallarına uygun spor tesislerinin yapılmasına önem verilmelidir. Genç neslin sağlıklı yaşam için spora teşvik edilebilmelidir. Spor anlayışı ülkemizin ekonomik, kültürel ve sosyal faaliyetleri paralellerinde ve anayasada yer alan “Spor ve Gençlik” anlayışı içinde düşünülmesi gerekmektedir. Gösteri ve yarışmalarla spora ilgi ve rekabet isteği canlı tutulmalı, spora aktif olarak katılmaları sağlanmalıdır. Mevcut spor dallarına ve spor alanındaki hizmet ve faaliyetlerin durumuna göre

- Spor tesisleri;
- Stadyumlar
- Kapalı spor salonları
- Aerobik salonları
- Halı sahalar
- Atletizm sahası
- Yüzme havuzu
- Açık basketbol ve voleybol sahası
- Semt sahaları

- Velodrom sahaları(bisiklet pisti)
- Binicilik testi
- Cirit oyun alanı
- Kayak evi
- Paten salonu
- Tenis kortu (Açık-kapalı)
- Atış poligonu
- Özürlüler spor tesisi
- Uzak doğu spor tesisleri
- İl müdürlüğü ve sosyal tesisler olarak sıralanmalıdır (90).

3.3.5. Spor Tesis Politikaları

Dünyada yer alan tüm devletlerin spora bakış açıları, kendi spor politikası içerisinde ele alınmalıdır. Kitlelerin spor yapabilmesi ve sporun ilerleyebilmesi açısından mütenasip bir dağılım çok önemlidir. Çok amaçlı spor tesislerinin toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı içerisinde planlanmalıdır. Bunlar yapılırken tüm yaştaki vatandaşlara spor yapma imkânı verebilmelidir (85). Ülkelerin spor politikalarını toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel yapıları aynı zamanda etkiler. 3289 sayılı kanununun 26. maddesinde belirtilen yönetmeliğin uygulanması ve denetlenmesi gerekmektedir. Bu madde 'de (26.madde) “Memur ve işçi sayısı 500 kişiyi geçen kuruluşlar, fabrikalar, spor tesisleri kurmak ve spor faaliyetlerinde bulunmak zorundadırlar” denilmektedir. Siyasi politikaların tesirinde kalınmadan belediyelerin şehir programlarını hazırlarken spor tesislerine ayıracakları yerleri tespit ederken, şehrin mimari projelendirilmesi spor tesisleri açısından önemlidir. Belediye başkanlarının siyasi politikaların etkisinde kalınarak kurulan spor tesisleri

bölgenin yapısı, sosyo ekonomik durumu, iklimi, irfanı vs göz önüne alınmadığı için o yöre halkına taraf doğru bir servis verememiş, tesis için harcanan hizmetler boşa kullanılmış olur.

Spor tesisi kurulurken bir yanı sıra düşmemek için;

- 1- Nüfus yoğunluğu,
- 2- Coğrafi yapı,
- 3- Haberleşme,
- 4- Ulaşım,
- 5- Yörenin spor potansiyeli,
- 6- Eğitim seviyesi,
- 7- Ekonomik şartlar,
- 8- Çevresel faktörler

göz önünde alınmalı ve yukarıda belirtilen maddelere uygun olarak inşa edilmelidir. Ülkemizde icra edilen ve yapılmakta olan toplu meskenler, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, eğitim birlikleri ile fabrika projelerine spor arazisi ve tesisi kurulması mecburiyeti göz önüne alınarak belediyeler tarafından denetlenerek bayındırlık planı açısından kontrol edilmelidir (85).

Türk sporuna çok sayıda spor tesisi büyük kuruluşları hedef alan 3289 sayılı kanunun ilgili hükümlerinin hayata aktarmasıyla kazandıracağı muhakkaktır. Ancak çoğu spor adamı ve yazarı tarafından bu hükümlerin işlemediği dolayısıyla etkinliğini de kaybettiği ifade edilmektedir (91).

4. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel analizler ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

4.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyindeki standartlarını belirlemede var olan mevcut durumu tespit etme, beklenti, memnuniyet düzeylerini belirleme ve model önerisi oluşturma amaçlamak için engelli spor dalları ile uğraşan akademisyen, antrenör, beden eğitimi bölümlerinde okuyan öğrenciler, özel eğitim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmeni ile bedensel engelli, işitme engelli ve görme engelli sporcular oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise; Türkiye'nin farklı coğrafik bölgelerinden büyük şehir ve küçük şehir dağılımı göz önüne alınarak rastgele tarama yöntemiyle belirlenmiş Elazığ, Bingöl, Ankara, Kayseri, Tokat, Antalya, Sakarya, Konya, İstanbul, Mersin, Samsun, Bitlis, Malatya, Adana illerindeki engelli spor dalları ile uğraşan 232 akademisyen, 195 antrenör, beden eğitimi bölümlerinde okuyan 595 öğrenci, özel eğitim okullarındaki 488 beden eğitimi öğretmeni ve 87 bedensel, 89 işitme, 149 görme engelli sporcu toplam 1825 kişi gönüllü olarak oluşturmuştur.

4.2. Uygulanan Ölçüm Ölçekleri

4.2.1. Spor Tesisleri ve İşletmeciliği Anketi

Araştırma ile ilgili veriler, literatür taraması Demiröz, V.M. tarafından (2009) yılında geçerlilik ve güvenilirliği yapılan spor tesisleri ve işletmeciliği anketi kullanılmıştır (111).

Anket formunda ilk bölümde katılımcılara, yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi demografik özellikler, ikinci bölümde, spor tesislerinin fiziksel özellikleri ile işletmecilik anlayışı ile ilgili (0) Katılmıyorum, (1) Kararsızım, (2) Katılıyorum, şeklinde 3'lü likert tipinde 28 maddeden oluşan anket soruları sorulmuştur. Kuramsal olarak her madde için puanlar 0 ile 2 arasında değiştiği için, ölçekten alınacak puanlar en düşük 0, en yüksek 56'dır.

4.2.2. İstatistiklerin Analizleri

Gönüllü olarak ankete katılanlardan elde edilen veriler SSPS 22.0 istatistik paket programı kullanılarak tasnif edilip, elde edilen betimsel verilerin yorumlanması ile birlikte tek Yönlü Varyans Analizi (one-way) testi yapılmıştır. Ortalamalar arasında gözlenen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için, Scheffé ve Tukey, LSD testleri uygulanmıştır. Dağılımın homojen olmadığı için Kruskal-Wallis Testi, t-testi ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için de Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan testlerin anlamlılık düzeyi 0.05 den küçük olarak alınmıştır. Elde edilen verilerin anlamlı bulunan sonuçları tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi $P < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

5. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan görme engelli sporcular ile spor yapmayan görme engelli bireylerin demografik özellikleri ve farklı branşlardaki görme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

5.1. Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular.

Araştırmaya katılanlara ait demografik özellikler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı

Katılımcılar		Cinsiyet		
		Erkek	Kadın	Toplam
Akademisyen	<i>n</i>	165	67	232
	%	9,0	3,7	12,8
Antrenör	<i>n</i>	151	44	195
	%	8,3	2,4	10,7
Engelli Sporcu	<i>n</i>	240	75	315
	%	19,2	13,0	17,3
Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	329	159	488
	%	18,0	8,7	26,7
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i>	362	233	595
	%	19,8	12,8	32,6
Genel Total	<i>n</i>	1247	579	1825
	%	68,3	31,7	100,0

Tabloda görüldüğü gibi ankete akademisyen %9,0 oranında (n=165) erkek, %3,7 oranında (n=68) kadın, antrenör %8,3 oranında (n=151) erkek, %2,4 oranında (n=44) kadın, engelli sporcu %19,2 oranında (n=240) erkek sporcu, %13,0 oranında (n=75) kadın sporcu, beden eğitimi öğretmeni %18,0 oranında (n=329) erkek, %8,7 oranında (n=159) kadın, Beden eğt ve spor öğr. %19,8 oranında (n=362) erkek, %12,8 oranında (n=233) bayan katılmıştır. Genel olarak anket çalışmasında %68,3

oranında (n= 1247) erkek %31,7 oranında (n= 579) bayan bulunduğu, anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Yaş, Boy ve Beden Kitle Endeksine Göre Dağılımı

Yaş	F	%
15-19	251	11,4
20-25	652	33,7
26 -30	456	28,1
31-35	354	17,4
36 ve üstü	112	9,4
Toplam	1825	100,0
Boy	F	%
110-139	54	4,1
140-164	310	16,9
165-179	893	48,9
180 ve üstü	568	30,1
Toplam	1825	100,0
BKE	F	%
40-65	284	15,5
66-85	656	35,9
86 -100	608	33,2
101 ve üstü	277	15,4
Toplam	1825	100,0

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanların 15-19 yaş olanların sayısı 251 (%11,4), 20-25 yaş arası olanların sayısı 652 (%33,7), 26-30 olanların sayısı 456 (%28,1), 31-35 yaş arası olanların sayısı 354 (%17,4), 36 ve üstü olanların sayısı 113(%9,4)'dür.

110-139 boylu olanların sayısı 54 (%4,1), 140-164 boylu olanların sayısı 310 (%16,9), 165-179 boylu olanların sayısı 893 (%48,9), 180 ve üstü boylu olanların sayısı 569 (%30,1)'dür. Katılımcıların kilolarına göre dağılımı 40-64 kilo olanların

sayısı 284 (%15,5), 66-85 kilo olanların sayısı 656 (%35,9), 86-100 kilo olanların sayısı 608 (%33,2), 1001 ve üstü kilo olanların sayısı 278 (%15,4)'dür.

Tablo 3. Katılımcıların Engel Durumuna Göre Dağılımı

Engel durumuna Göre	N-%	Bedensel	Görme	İşitme	Engeli yok	Toplam
		Engelli	Engelli	Engelli		
Akademisyen	<i>n</i>	0	1	0	231	232
	%	,0	,1	,0	12,7	12,8
Antrenör	<i>n</i>	5	10	3	177	195
	%	,3	,5	,2	9,7	10,7
Sporcu	<i>n</i>	87	149	89	0	315
	%	3,9	7,7	4,3	,0	15,9
Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	2	1	4	481	488
	%	,1	,1	,2	26,3	26,7
Beden Eğitimi Öğrencisi	<i>n</i>	10	5	6	573	593
	%	1	,9	,7	31,3	33,9
Genel Toplam	<i>n</i>	105	166	100	1454	1825
	%	5,2	10,4	4,4	80	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya akademisyenlerden görme engelli olan 1 kişi (%0,1), herhangi bir engelli olmayan akademisyen sayısı 232 (%12,7), antrenörlerden bedensel engelli olanların sayısı 5 (%0,3), antrenörlerden görme engelli olanların sayısı 10 (%0,5), antrenörlerden işitme engelli olanların sayısı 3 (%0,2), engelli olmayan antrenör sayısı 177 (%9,7), sporculardan bedensel engelli olanların sayısı 87 (%3,9), sporculardan görme engelli olanların sayısı 149 (%7,7), sporculardan işitme engelli olanların sayısı 89 (%4,3), beden eğitimi öğretmenlerinden görme engelli olanların sayısı 1 (%0,1), beden eğitimi öğretmenlerinden bedensel engelli olanların sayısı 2 (%0,1), beden eğitimi öğretmenlerinden işitme engelli olanların sayısı 4 (%0,2), beden eğitimi öğretmenlerinden herhangi bir engeli olmayanların sayısı 481 (%26,3), beden eğitimi öğrencilerinden bedensel engelli olanların sayısı 10 (%1), beden eğitimi

öğrencilerinden görme engelli olanların sayısı 5 (%0,9), beden eğitimi öğrencilerinden işitme engelli olanların sayısı 6 (%0,7), beden eğitimi öğrencilerinden herhangi bir engelli olmayanların sayısı 573 (%31,3)'nü oluşturmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Yaşadıkları Kente Göre Dağılımı

Yaşadığı Kente Göre		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor öğr.
İstanbul	<i>n</i>	32	30	50	40	44
	%	13,7	16,3	15,8	8,1	8,5
Elazığ	<i>n</i>	16	15	20	34	43
	%	6,8	7,6	6,3	6,9	7,1
Bingöl	<i>n</i>	9	10	10	34	43
	%	3,8	5,1	3,1	6,9	7,1
Ankara	<i>n</i>	30	30	50	40	44
	%	13	15,3	15,8	8,1	8,5
Kayseri	<i>n</i>	15	15	20	34	43
	%	6,4	7,6	6,3	6,9	7,1
Tokat	<i>n</i>	9	10	15	34	43
	%	3,8	5,1	5,5	6,9	7,1
Antalya	<i>n</i>	28	15	20	34	43
	%	10,3	7,6	6,3	6,9	7,1
Sakarya	<i>n</i>	15	15	20	34	43
	%	6,4	7,6	6,3	6,9	7,1
Konya	<i>n</i>	15	10	20	34	43
	%	6,4	5,1	6,3	6,9	7,1
Mersin	<i>n</i>	15	10	20	34	43
	%	6,4	5,1	6,3	6,9	7,1
Samsun	<i>n</i>	14	10	20	34	43
	%	6	5,1	6,3	6,9	7,1
Bitlis	<i>n</i>	6	5	10	34	42
	%	2	2,3	3,1	6,9	7
Malatya	<i>n</i>	14	10	20	34	42
	%	6,4	5,1	6,3	6,9	7
Adana	<i>n</i>	14	10	20	34	42
	%	6,4	5,1	6,3	6,9	7
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan katılımcıların yaşadıkları kente göre İstanbul ili akademisyen 32 kişi (%13,7), antrenör 30 kişi (%16,3), engelli sporcu 50 kişi (%15,8), beden eğitimi öğretmeni 40 kişi (%8,1), Beden eğt ve spor ögr. 44 kişi (%8,5), Elazığ ili akademisyen 16 kişi (%6,8), antrenör 15 kişi (%7,6), engelli sporcu 20 (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Bingöl ili akademisyen 9 kişi (%3,8), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 10 kişi (%3,1), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Ankara ili akademisyen 30 kişi (%13), antrenör 30 kişi (%15,3), engelli sporcu 50 (%15,8), beden eğitimi öğretmeni 40 kişi (%8,1), Beden eğt ve spor ögr. 44 kişi (%8,5), Kayseri ili akademisyen 15 kişi (%6,4), antrenör 15 kişi (%7,6), engelli sporcu 20 (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Tokat ili akademisyen 9 kişi (%3,8), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 15 kişi (%5,5), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Antalya ili akademisyen 28 kişi (%10,3), antrenör 15 kişi (%7,6), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Sakarya ili akademisyen 15 kişi (%6,4), antrenör 15 kişi (%7,6), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Konya ili akademisyen 15 kişi (%6,4), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Mersin akademisyen 15 kişi (%6,4), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 43 kişi (%7,1), Samsun ili akademisyen 14 kişi (%6), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor

öğr. 43 kişi (%7,1), Malatya ili akademisyen 14 kişi (%6), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor öğr. 42 kişi (%7), Adana ili akademisyen 14 kişi (%6), antrenör 10 kişi (%5,1), engelli sporcu 20 kişi (%6,3), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor öğr. 42 kişi (%7), Bitlis ili akademisyen 6 kişi (%2), antrenör 5 kişi (%2,3), engelli sporcu 10 kişi (%3,1), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,9), Beden eğt ve spor öğr. 42 kişi (%7)'dir.

Tablo 5. Katılımcıların Öğrenim Durumuna Göre

Eğitim Durumuna Göre		İlkokul	Ortaokul	Lise	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora
Akademisyen	n	0	0	0	15	36	184
	%	,0	,0	,0	0,8	2,0	10,1
Antrenör	n	0	2	19	130	41	5
	%	,0	,5	1,0	7,1	2,2	,3
Sporcu	n	32	45	156	76	9	0
	%	1,7	2,4	8,5	4,2	,5	0
Beden Eğitimi Öğretmeni	n	0	0	0	277	198	6
	%	,0	,0	,0	15,2	10,8	,3
Beden Eğitimi Öğrencisi	n	0	0	0	595	0	0
	%	,0	,0	,0	32,4	,0	,0
Toplam	n	32	47	175	1093	284	194
	%	1,7	2,9	9,5	59,7	15,5	10,7

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan akademisyenlerden lisan mezunu 15 kişi (%0,8), yüksek lisans mezunu 36 kişi (%2,0), doktora mezunu 184 kişi (%10,1), antrenörlerden ortaokul mezunu 2 kişi (%0,5), antrenörlerden ortaokul mezunu 2 kişi (%0,5), lise mezunu 19 kişi (%1,0), antrenörlerden lisans mezunu 130 kişi (%7,1), antrenörlerden yüksek lisans mezunu 41 kişi (%2,2), antrenörlerden doktora mezunu 5 kişi (%0,3), beden eğitimi öğretmeni lisans mezunu 277 kişi (%15,2), beden eğitimi öğretmeni yüksek lisans mezunu 198 kişi (%10,8), beden eğitimi öğretmeni doktora mezunu 6 kişi (%0,3), Beden eğt ve spor öğr. lisans

eğitimi devam eden 595 kişi (%32,4)'nũ, engelli sporculardan ilkokul mezunu 32 kişi (%1,7), ortaokul mezunu 44 kişi (%2,4), lise mezunu 156 kişi (%8,5), lisans mezunu 76 kişi (%4,2), yũksek lisans mezunu 9 kişi (%0,5)'ni oluşturmaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Meslek Durumuna Gũre Dağılımları

Meslek	n	%
Akademisyen	232	12,8
Antrenũr	195	10,7
Engelli Sporcu	315	17,3
Beden Eğitimi Őđretmeni	488	26,7
Beden eğt ve spor Őđr.	595	32,6
Toplam	1825	100,0

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan katılımcıların meslek durumuna gũre akademisyen 232 kişi (%12,8), antrenũr 195 kişi (%10,7), engelli sporcu 315 kişi (%17,3), beden eğitimi Őđretmeni 488 kişi (%26,7), Beden eğt ve spor Őđr. 595 kişi (%32,6)'dir.

Tablo 7. İlgilenilen Spor Branşına Göre Dağılımı

Spor Branşına Göre		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.
Voleybol	n	42	31	45	88	100
	%	18,1	15,8	14,2	18,1	16,8
Basketbol	n	45	41	45	94	106
	%	19,3	21	14,2	19,3	17,2
Futbol	n	50	41	55	104	135
	%	21,5	21	17,4	21,5	22,6
Masa Tenisi	n	28	21	45	60	72
	%	12	10,7	14,2	12	12
Tenis	n	15	21	25	34	46
	%	6,4	10,7	8,4	6,4	7,7
Atletizm	n	45	31	45	94	102
	%	19,3	15,8	14,2	19,3	17
Goalball	n	8	9	55	16	34
	%	3,4	5	17,4	3,4	6,4
TOPLAM	n	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan katılımcıların voleybol branşına göre akademisyen 42 kişi (%18,1), antrenör 31 kişi (%15,8), engelli sporcu 45 kişi (%14,2), beden eğitimi öğretmeni 88 kişi (%18,1), Beden eğt ve spor ögr. 100 kişi (%16,8), basketbol branşına göre akademisyen 45 kişi (%19,3), antrenör 41 kişi (%21), engelli sporcu 45 kişi (%14,2), beden eğitimi öğretmeni 94 kişi (%19,3), Beden eğt ve spor ögr. 106 kişi (%17,2), futbol branşına göre akademisyen 50 kişi (%21,5), antrenör 41 kişi (%21), engelli sporcu 55 kişi (%17,4), beden eğitimi öğretmeni 104 kişi (%21,5), Beden eğt ve spor ögr. 135 kişi (%22,6), masa tenisi branşına göre akademisyen 28 kişi (%12), antrenör 21 kişi (%10,7), engelli sporcu 45 kişi (%14,2), beden eğitimi öğretmeni 60 kişi (%12), Beden eğt ve spor ögr. 72 kişi (%12), tenis branşına göre akademisyen 15 kişi (%6,4), antrenör 21 kişi (%10,7), engelli sporcu 25 kişi (%8,4), beden eğitimi öğretmeni 34 kişi (%6,4),

Beden eğt ve spor ögr. 46 kişi (%7,7), atletizm branşına göre akademisyen 45 kişi (%19,3), antrenör 31 kişi (%15,8), engelli sporcu 14,2 kişi (%14,2), beden eğitimi öğretmeni 94 kişi (%19,3), Beden eğt ve spor ögr. 102 kişi (%17), goalball branşına göre akademisyen 8 kişi (%3,4), antrenör 9 kişi (%5), engelli sporcu 55 kişi (%14,2), beden eğitimi öğretmeni 16 kişi (%3,4), Beden eğt ve spor ögr. 34 kişi (%6,4)' dir.

Tablo 8. Katılımcıların Spor Yapma Yılına Göre Dağılımı

Spor Yapma Yılına Göre		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.
0-4 yıl	<i>n</i>	26	51	53	54	152
	%	11,2	26,1	16,8	12	25,5
5-9 yıl	<i>n</i>	46	84	104	130	258
	%	19,8	43	33	36,6	43,3
10-15 yıl	<i>n</i>	86	42	126	137	185
	%	37	21,5	40	38	31,2
16- ve üstü yıl	<i>n</i>	74	18	32	60	0
	%	32	94	11,2	13,4	0
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan katılımcıların 0-4 yıl spor yapan akademisyen 26 kişi (%11,2), antrenör 51 kişi (%26,1), engelli sporcu 53 kişi (%16,8), beden eğitimi öğretmeni 54 kişi (%12), Beden eğt ve spor ögr. 152 kişi (%25,5), 5-9 yıl spor yapan akademisyen 46 kişi (%19,8), antrenör 84 kişi (%43), engelli sporcu 104 kişi (%33), beden eğitimi öğretmeni 130 kişi (%36,6), Beden eğt ve spor ögr. 258 kişi (%43,3), 10-15 yıl spor yapan akademisyen 86 kişi (%37), antrenör 42 kişi (%21,5), engelli sporcu 126 kişi (%40), beden eğitimi öğretmeni 137 kişi (%38), Beden eğt ve spor ögr. 185 kişi (%31,2), 16 ve üstü yıl spor yapan

akademisyen 74 kişi (%32), antrenör 18 kişi (%9,4), engelli sporcu 32 kişi (%11,2), beden eğitimi öğretmeni 60 kişi (%13,4)' dür.

Tablo 9. Kullanılan Spor Tesisine Göre Dağılımı

Spor Tesis	<i>N</i> %	Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Bed.Eğt. Öğretmeni	Beden eğt ve spor öğr.
GSİM	<i>n</i>	22	90	173	81	135
	%	1,2	46,2	54,9	16,6	22,7
Üniversite	<i>n</i>	148	41	20	151	273
	%	63,6	22	6,3	35,9	45,9
Milli Eğitim	<i>n</i>	4	4	25	118	24
	%	1,7	2	7,9	29,2	4
Özel Spor Tesis	<i>n</i>	48	43	61	50	62
	%	20,6	23,1	19,4	10,5	14,8
Diğer	<i>n</i>	10	17	36	38	51
	%	4,7	8,7	11,5	7,8	12,6
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi kullanılan spor tesisine göre akademisyenlerden gençlik spor il müdürlüğü spor tesisini kullanan 22 kişi (%1,2), üniversite spor tesisini kullanan 148 kişi (%63,6), milli eğitim müdürlüğü spor tesislerini 4 kişi (%1,7), özel spor tesisini kullanan 48 kişi (%20,6), diğer spor tesisini kullanan 10 kişi (%4,7), antrenörlerden gençlik spor il müdürlüğü spor tesisini kullanan 90 kişi (%46,2), üniversite spor tesisini kullanan 41 kişi (%22), milli eğitim müdürlüğü spor tesislerini 4 kişi (%2), özel spor tesisini kullanan 43 kişi (%23,1), diğer spor tesisini kullanan 17 kişi (%8,7), engelli sporculardan gençlik spor il müdürlüğü spor tesisini kullanan 173 kişi (%54,9), üniversite spor tesisini kullanan 20 kişi (%6,3), milli eğitim müdürlüğü spor tesislerini kullanan 25 kişi (%7,9), özel spor tesisini kullanan 61 kişi (%19,4), diğer spor tesisini kullanan 36 kişi (%11,5), beden eğitimi öğretmenlerinden gençlik spor il

müdürlüğü spor tesisini kullanan 81 kişi (%16,6), üniversite spor tesisi 151 kişi (%35,9), milli eğitim müdürlüğü spor tesislerini 118 kişi (%29,2), özel spor tesisini kullanan 50 kişi (%20,5), diğer spor tesisini kullanan 38 kişi (%7,8), beden eğitimi öğrencilerinden gençlik spor il müdürlüğü spor tesisini kullanan 135 kişi (%22,7), üniversite spor tesisi 273 kişi (%45,9), milli eğitim müdürlüğü spor tesislerini 24 kişi (%4), özel spor tesisini kullanan 62 kişi (%14,8), diğer spor tesisini kullanan 51 kişi (%12,6)' dir.

Tablo 10. Spor Tesisinin Kullanım Sıklığına Göre Dağılımı

Spor Tesisi Kullanım Sıklığı		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor öğr.
1-3 gün	<i>n</i>	97	78	124	195	207
	%	41,6	40	39,4	40	34,8
3 ve üzeri gün	<i>n</i>	67	68	75	157	205
	%	28,8	34,8	23,8	32,2	34,5
Düzensiz Aralıklarla	<i>n</i>	65	37	86	117	150
	%	28,3	19	27,3	24	25,2
Diğer	<i>n</i>	3	12	30	19	33
	%	1,3	6,2	9,5	3,9	5,5
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanların spor tesisi kullanım sıklığına göre akademisyenlerden 1-3 gün spor tesisi kullanan 97 kişi (%41,6), 3 ve üzeri kullanan 67 kişi (%28,8), düzensiz aralıklarla kullanan 65 kişi (%28,3), diğer kısmını belirtenler ise 3 kişi (%1,3), antrenörlerden 1-3 gün spor tesisi kullanan 78 kişi (%40), 3 ve üzeri kullanan 68 kişi (%34,8), düzensiz aralıklarla kullanan 37 kişi (%19), diğer kısmını belirtenler ise 12 kişi (%6,2), engelli sporculardan 1-3 gün spor tesisi kullanan 124 kişi (%39,4), 3 ve üzeri kullanan 75 kişi (%23,8), düzensiz aralıklarla kullanan 86 kişi (%27,3), diğer kısmını belirtenler ise 30 kişi (%9,5),

beden eğitimi öğretmenlerinden 1-3 gün spor tesisi kullanan 195 kişi (%40), 3 ve üzeri kullanan 157 kişi (%32,2), düzensiz aralıklarla kullanan 117 kişi (%24), diğer kısmını belirtenler ise 19 kişi (%3,9), beden eğitimi öğrencilerinden 1-3 gün spor tesisi kullanan 207 kişi (%34,8), 3 ve üzeri kullanan 205 kişi (%34,5), düzensiz aralıklarla kullanan 150 kişi (%25,2), diğer kısmını belirtenler ise 33 kişi (%5,5) dir.

Tablo 11. Katılımcıların Antrenman Yaptıkları Spor Tesislerinin Evlerine Olan Uzaklık Durumuna Göre Dağılımı

Spor Tesisinin Eve Uzaklığı		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.
1km'den az	<i>n</i>	66	36	60	106	125
	%	28,3	18,5	19	21,7	21
1-3 km	<i>n</i>	49	38	65	149	149
	%	21	19,5	20,6	30,5	25
3-5 km	<i>n</i>	60	47	69	106	125
	%	25,8	24,1	21,9	21,7	21
5 ve üzeri km	<i>n</i>	58	74	125	127	196
	%	24,9	37,9	38,4	26	32,9
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanların antrenman yaptıkları spor tesisi ile evlerine olan uzaklık durumuna göre akademisyenlerden 1km az işaretleyen 66 kişi (%28,3), 1-3 km arası belirten 49 kişi (%21), 3-5 km arası belirten 60 kişi (%25,8), 5 ve üzeri km belirten 58 kişi (%24,9), antrenörlerden 1km az işaretleyen 36 kişi (%18,5), 1-3 km arası belirten 38 kişi (%19,5), 3-5 km arası belirten 47 kişi (%24,1), 5 ve üzeri km belirten 74 kişi (%37,9), engelli sporculardan 1km az işaretleyen 60 kişi (%19), 1-3 km arası belirten 65 kişi (%20,6), 3-5 km arası belirten 69 kişi (%21,9), 5 ve üzeri km belirten 125 kişi (%38,4), beden eğitimi öğretmenlerinden 1km az işaretleyen 106 kişi (%21,7), 1-3 km arası belirten 149 kişi (%30,5), 3-5 km arası belirten 106 kişi (%21,7), 5 ve üzeri km belirten 127 kişi

(%26), beden eğitimi öğrencilerinden 1km az işaretleyen 125 kişi (%21), 1-3 km arası belirten 149 kişi (%25), 3-5 km arası belirten 125 kişi (%21), 5 ve üzeri km belirten 196 kişi (%32,9)' dur.

Tablo 12. Katılımcıların Spor Tesislerine Ulaşım Noktasında Kullandıkları Taşıma Araçlarına Göre Dağılımı

Spor Tesisinde kullanılan araç türü		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor öğr.
Resmi taşıt	<i>n</i>	4	7	23	10	18
	%	1,7	3,6	7,3	2	3
Toplu taşıma	<i>n</i>	40	77	137	168	363
	%	17,2	39,5	43,5	34,4	61
Şahsi taşıt	<i>n</i>	149	73	31	157	63
	%	63,9	37,4	9,8	32,2	10,6
Yürüyerek	<i>n</i>	37	26	35	142	134
	%	16,3	13,3	11,1	29,1	22,5
Kulüp taşıtıyla	<i>n</i>	2	12	89	11	17
	%	0,9	6,2	28,3	2,3	2,9
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanların spor tesislerine ulaşım noktasında kullandıkları taşıma araçlarına göre akademisyenlerden resmi taşıt kullanan 4 kişi (%1,7), toplu taşıma araçlarını kullanan 40 kişi (%17,2), kendi özel taşıtını kullanan 149 kişi (%63,9), yürüyerek belirten 37 kişi (%16,3), kulüp taşıtını kullanan 2 kişi (%0,9),antrenörlerden resmi taşıt kullanan 7 kişi (%3,6), toplu taşıma araçlarını kullanan 77 kişi (%39,5), kendi özel taşıtını kullanan 73 kişi (%37,4), yürüyerek belirten 26 kişi (%13,3), kulüp taşıtını kullanan 12 kişi (%6,2), engelli sporculardan resmi taşıt kullanan 23 kişi (%7,3), toplu taşıma araçlarını kullanan 137 kişi (%43,5), kendi özel taşıtını kullanan 31 kişi (%9,8), yürüyerek belirten 35 kişi (%11,1), kulüp taşıtını kullanan 89 kişi (%28,3), beden eğitimi öğretmenlerinden resmi taşıt kullanan 10 kişi (%2), toplu taşıma araçlarını kullanan 168 kişi (%34,4),

kendi özel taşıtını kullanan 157 kişi (%32,2), yürüyerek belirten 142 kişi (%29,1), kulüp taşıtını kullanan 11 kişi (%2,3), beden eğitimi öğrencilerinden resmi taşıt kullanan 18 kişi (%3), toplu taşıma araçlarını kullanan 363 kişi (%61), kendi özel taşıtını kullanan 63 kişi (%10,6), yürüyerek belirten 134 kişi (%22,5), kulüp taşıtını kullanan 17 kişi (%2,9)'dır.

Tablo 13. Katılımcıların Antrenman Tesisleri ile Evleri Arasındaki Ortalama Mesafeye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman Yaptığınız Tesisler ile Evimiz Arasındaki Mesafenin Yakın/Uzak Olması Spor Yapmamı Etkiler / Etkilemez. Çünkü?		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcular	Eğitimi Öğretmeni	ve spor öer
a) Spor tesisleri yakın olduğu için sık sık antrenman yapıyorum	<i>n</i>	60	41	36	115	88
	%	3,3	2,2	2	6,3	4,8
b) Spor tesisleri uzak olduğu için sık sık antrenman yapamıyorum	<i>n</i>	26	56	200	99	260
	%	1,4	3,1	11	5,4	14,2
c) Spor tesisleri uzak yada yakın olması antrenman yapmamı etkilemiyor	<i>n</i>	146	98	79	274	247
	%	8,1	5,4	4,3	15	13,5
TOPLAM	<i>n</i>	232	195	315	488	595
	%	100	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi katılımcıların antrenman tesisleri ile evleri arasındaki ortalama mesafeye ilişkin görüşlerinin dağılımına göre akademisyenlerden a) spor tesisleri yakın olduğu için sık sık antrenman yapıyorum 60 kişi (%3,3), b) Spor tesisleri uzak olduğu için sık sık antrenman yapamıyorum 26 kişi (%1,4), c)Spor tesisleri uzak yada yakın olması antrenman yapmamı etkilemiyor 146 kişi (%8,1), antrenörlerden a) spor tesisleri yakın olduğu için sık sık antrenman yapıyorum 41 kişi (%2,2), b) Spor tesisleri uzak olduğu için sık sık antrenman yapamıyorum 56 kişi (%3,1), c)Spor tesisleri uzak yada yakın olması antrenman yapmamı etkilemiyor 98 kişi (%5,4), engelli sporculardan a) spor tesisleri yakın olduğu için sık sık antrenman yapıyorum 36 kişi (%2), b) Spor tesisleri uzak olduğu için sık sık antrenman yapamıyorum 200 kişi (%11), c) Spor tesisleri uzak yada

yakın olması antrenman yapmamı etkilemiyor 79 kişi (%4,3), beden eğitimi öğretmenlerinden spor tesisleri yakın olduğu için sık sık antrenman yapıyorum 115 kişi (%6,3), b) Spor tesisleri uzak olduğu için sık sık antrenman yapamıyorum 99 kişi (5,4%), c) Spor tesisleri uzak yada yakın olması antrenman yapmamı etkilemiyor 274 kişi (%15), beden eğitimi öğrencilerinden a) spor tesisleri yakın olduğu için sık sık antrenman yapıyorum 88 kişi (%4,8), b) Spor tesisleri uzak olduğu için sık sık antrenman yapamıyorum 260 kişi (%14,2), c) Spor tesisleri uzak yada yakın olması antrenman yapmamı etkilemiyor 247 kişi (%13,5)'dir.

Tablo 14. Ailede Engelli Birey Olma Durumuna Göre Dağılımı

Engelli birey var mı?		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.	Toplam
Evet	<i>n</i>	30	37	145	75	92	379
	%	1,7	2	7,9	4,1	4,1	19,8
Hayır	<i>n</i>	202	158	170	413	503	1446
	%	11,1	8,7	9,3	22,5	27,5	80,2
Genel Toplam	<i>n</i>	232	195	315	488	595	1825
	%	100	9,7	100	100	100	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanlarda ailede engelli birey olma durumuna göre akademisyenlerden evet belirten 30 kişi (%1,7), hayır belirten 202 kişi (%11,1), antrenörlerden evet belirten 37 kişi (%2), hayır belirten 158 kişi (%8,7), engelli sporculardan evet belirten 145 kişi (%7,9), hayır belirten 170 kişi (%9,3), beden eğitimi öğretmenlerinden evet belirten 75 kişi (%4,1), hayır belirten 413 kişi (%22,5), beden eğitimi öğrencilerinden evet belirten 92 kişi (%4,1), hayır belirten 503 kişi (%27,5)'dir.

Tablo 15. Spor Bakanlığının Sadece Engellilere Yönelik Spor Tesisi Yapılmasına Göre Dağılımı

Engelli Spor Tesisi	Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.	Toplam	
Evet	<i>n</i>	197	168	276	391	502	1534
	%	10,8	10,9	15,1	21,4	27,5	85,7
Hayır	<i>n</i>	35	27	39	97	93	291
	%	1,9	1,5	2,1	5,3	5,1	14,3
Genel	<i>n</i>	232	195	315	488	595	1825
Toplam	%	12,7	12,4	17,2	26,9	32,6	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanlarda spor bakanlığının sadece engellilere yönelik spor tesisi yapılmasına göre dağılımına göre akademisyenlerden evet belirten 197 kişi (%10,8), hayır belirten 35 kişi (%1,9), antrenörlerden evet belirten 168 kişi (%10,9), hayır belirten 27 kişi (%1,5), engelli sporculardan evet belirten 276 kişi (%15,1), hayır belirten 39 kişi (%2,1), beden eğitimi öğretmenlerinden evet belirten 391 kişi (%21,4), hayır belirten 97 kişi (%5,3), beden eğitimi öğrencilerinden evet belirten 502 kişi (%27,5), hayır belirten 93 kişi (%5,1)'dir.

Tablo 16. Engelli Spor Federasyonlarının Yarışmalara Uygun Spor Tesisi Seçimine Göre Dağılımı

Uygun Spor Tesisi Seçimi	Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.	Toplam	
Evet	<i>n</i>	107	97	144	204	259	811
	%	5,9	5,3	7,9	11,2	14,2	44,6
Hayır	<i>n</i>	126	98	171	284	336	1015
	%	6,9	5,4	9,4	15,6	18,4	55,6
Genel	<i>n</i>	232	195	315	488	595	1825
Toplam	%	12,8	10,7	17,3	26,8	32,6	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanlarda spor bakanlığının sadece engellilere yönelik spor tesisi yapılmasına göre dağılımına göre akademisyenlerden evet belirten 107 kişi (%5,9), hayır belirten 126 kişi (%6,9), antrenörlerden evet

belirten 97 kişi (%5,3), hayır belirten 98 kişi (%5,4), engelli sporculardan evet belirten 144 kişi (%7,9), hayır belirten 171 kişi (%9,4), beden eğitimi öğretmenlerinden evet belirten 204 kişi (%11,2), hayır belirten 284 kişi (%15,6), beden eğitimi öğrencilerinden evet belirten 259 kişi (%14,2), hayır belirten 336 kişi (%18,4)'dür.

Tablo 17. Spor Tesislerinde Engelli Sporcuların tuvalet, Duş ve Lavabo Kullanımında Sıkıntı Yaşadığına Göre Dağılımı

Spor Tesislerinde tuvalet, Duş ve Lavabo		Akademisyen	Antrenör	Engelli Sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden eğt ve spor ögr.	Toplam
Evet	<i>n</i>	122	97	172	213	301	811
	%	6,7	5,3	9,4	11,7	16,5	49,6
Hayır	<i>n</i>	110	98	143	275	294	1015
	%	6,0	5,4	7,8	15,1	16,1	50,4
Genel Toplam	<i>n</i>	232	195	315	488	595	1825
	%	12,8	10,7	17,3	26,7	32,6	100

Tablodan anlaşıldığı gibi araştırmaya katılanlarda spor bakanlığının sadece engellilere yönelik spor tesisi yapılmasına göre dağılımına göre akademisyenlerden evet belirten 122 kişi (%6,7), hayır belirten 110 kişi (%6,0), antrenörlerden evet belirten 97 kişi (%5,3), hayır belirten 98 kişi (%5,4), engelli sporculardan evet belirten 172 kişi (%9,4), hayır belirten 143 kişi (%7,8), beden eğitimi öğretmenlerinden evet belirten 213 kişi (%11,7), hayır belirten 275 kişi (%15,1), beden eğitimi öğrencilerinden evet belirten 301 kişi (16,5%), hayır belirten 294 kişi (%16,1)'dir.

5.2. Katılımcıların Spor Tesislerinin Engellilere Yönelik Fiziki Yapı ve Fiziki Kapasitesi ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular.

Tablo 18. Antrenör ve sporcuların, GSİM' e ait spor tesislerinin giriş ve çıkış olanaklarının sayısı ve kapasite yönünden görüşlerine ilişkin dağılımı.

Antrenman yaptığımız tesislerin giriş ve çıkış olanakları sayısı ve kapasite yönünden yeterli seviyededir.			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 68	25	93
		% 8,7	3,2	11,9	
	Antrenör	<i>n</i> 57	21	78	
		% 7,3	2,7	10,0	
	Engelli sporcu	<i>n</i> 105	26	131	
		% 13,4	3,3	16,8	
Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 161	66	227		
	% 20,6	8,4	29,0		
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 159	94	253		
	% 20,3	12,0	32,4		
Kararsızım	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 35	15	50
		% 9,7	4,1	13,8	
	Antrenör	<i>n</i> 25	8	33	
		% 6,9	2,2	9,1	
	Engelli sporcu	<i>n</i> 37	18	55	
		% 10,2	5,0	15,2	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 54	31	85	
		% 14,9	8,6	23,5	
	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 74	65	139	
		% 20,4	18,0	38,4	
	Akademisyen	<i>n</i> 62	28	89	
		% 9,1	4,1	13,2	
Antrenör	<i>n</i> 69	15	84		
	% 10,1	2,2	12,3		
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 98	31	129
		% 14,4	4,5	18,9	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 114	62	176	
		% 16,7	9,1	25,8	
	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 129	74	203	
		% 18,9	10,9	29,8	

Tablo 18' e göre antrenör ve sporcuların gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğüne ait spor tesislerinin giriş ve çıkış olanaklarının sayısı ve kapasite yönünden yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 68 erkek (%8,7), 25 kadın (%3,2), antrenör 57 erkek (%7,3) 21 kadın (%2,7), engelli sporcu 105 erkek (%13,4), 26 kadın (%3,3), beden eğitimi öğretmeni 161 erkek

(% 20,6), 66 kadın (%8,4), Beden eğt ve spor öğr. 159 erkek (%20,3), 94 kadın (%12,0), kararsızım belirten akademisyen 35 erkek (%9,7) 15 kadın (%4,1), antrenör 25 erkek (%6,9), 8 kadın (%2,2), engelli sporcu 37 erkek (%10,2), 18 kadın (%5,0), beden eğitimi öğretmeni 54 erkek (%14,9), 31kadın (%8,6), Beden eğt ve spor öğr. 74 erkek (%20,4), 65 kadın (%18,0), katılıyorum belirten akademisyen 62 erkek (%9,1), 28 kadın (%4,1), antrenör 69 erkek (%10,1), 15 kadın (%2,2), engelli sporcu 98 erkek (%14,4), 31 kadın (%4,5), beden eğitimi öğretmeni 114 erkek (% 16,7), 62 kadın (%9,1), Beden eğt ve spor öğr. 129 erkek (%18,9), 74 kadın (%10,9)'dur.

Tablo 19. Katılımcıların spor tesislerinde aktivite öncesi ve sonrası için ısınma, açma-germe gibi çalışma yapabilecekleri alanların yeterlilik durumlarına ilişkin görüşleri

Antrenman yaptığımız tesislerde sporcu ve seyircilere ayrılan tribün kapasitesi ve koltuk sayıları yeterlidir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 65	22	87
			% 9,8	3,3	13,2
	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 44	22	66
			% 6,7	3,3	10,0
	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 81	28	109
			% 12,3	4,2	16,5
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 133	58	191
			% 20,1	8,8	28,9
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 135	73	208
			% 20,4	11,0	31,5
	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 41	19	60
			% 8,4	3,9	12,2
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 35	9	44
			% 7,1	1,8	9,0
	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 51	25	76
			% 10,4	5,1	15,5
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 89	46	135
			% 18,1	9,4	27,5
Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 97	79	176	
		% 19,8	16,1	35,8	
Katılıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 59	27	85
			% 8,8	4,0	12,8
	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 72	13	85
			% 10,7	1,9	12,6
	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 108	22	130
			% 16,0	3,3	19,3
Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 107	55	162	
		% 15,9	8,2	24,0	
Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 130	81	211	
		% 19,3	12,0	31,3	

Tablo 19' a göre katılımcıların spor tesislerinde aktivite öncesi ve sonrası için ısınma, açma-germe gibi çalışma yapabilecekleri alanların yeterlilik durumlarına ilişkin görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 65 erkek (%9,8), 22 kadın (%3,3), antrenör 44 erkek (%6,7), 22 kadın (%3,3), engelli sporcu 81 erkek (%12,3), 28 kadın (%4,2), beden eğitimi öğretmeni 133 erkek (%20,1),

58 kadın (%8,8), Beden eğt ve spor oğr. 135 erkek (%20,4), 73 kadın (%11,0), kararsızım belirten akademisyen 41 erkek (%8,4) 19 kadın (%3,9), antrenör 35 erkek (%7,1), 9 kadın (%1,8), engelli sporcu 51 erkek (%10,4), 25 kadın (%5,1), beden eğitimi oğretmeni 89 erkek (%18,1), 46kadın (%9,4), Beden eğt ve spor oğr. 97 erkek (%19,8), 79 kadın (%16,1), katılıyorum belirten akademisyen 59 erkek (%8,8), 27 kadın (%4,0), antrenör 72 erkek (%10,7), 13 kadın (%1,9), engelli sporcu 108 erkek (%16,0), 22 kadın (%3,3), beden eğitimi oğretmeni 107 erkek (% 15,9), 55 kadın (%8,2), Beden eğt ve spor oğr. 130 erkek (%19,3), 81 kadın (%12,9)'dır.

Tablo 20: Katılımcıların spor tesislerinde aktivite öncesi ve sonrası için ısınma, açma-germe, gibi çalışma yapabilecekleri alanların yeterlilik durumlarına ilişkin görüşleri

Antrenman yaptığımız tesislerde aktivite öncesi / sonrası ısınma, açma-germe gibi çalışmalar yapılabilecek alanlar yeterlidir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 63	19	82
			% 10,6	3,2	13,9
	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 44	16	60
			% 7,4	2,7	10,1
	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 68	24	92
			% 11,5	4,1	15,5
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 123	53	176
			% 20,8	9,0	29,7
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 115	67	182
			% 19,4	11,3	30,7
Kararsızım	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 39	25	64
			% 7,9	5,2	13,1
	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 32	11	43
			% 6,5	2,2	8,7
	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 55	17	72
			% 11,1	3,4	14,5
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 99	52	151
			% 20,0	10,5	30,4
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 91	74	165
			% 18,3	14,9	33,3
Katılıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 63	23	86
			% 8,5	3,1	11,7
	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 75	17	92
			% 10,2	2,3	12,5
	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 117	34	151
			% 15,9	4,6	20,5
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 107	54	161
			% 14,5	7,3	21,8
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 156	92	248
			% 21,1	12,5	33,6

Tablo 20' ye göre katılımcıların spor tesislerinde aktivite öncesi ve sonrası için ısınma, açma ve germe, gibi çalışma yapabilecekleri alanların yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 63 erkek (%10,6), 19 kadın (%3,2), antrenör 44 erkek (%7,4), 16 kadın (%2,7), engelli sporcu 68 erkek (%11,5), 24 kadın (%4,1), beden eğitimi öğretmeni 123 erkek (%20,8), 53 kadın (%9,0), Beden eğt ve spor ögr. 115 erkek (%19,4), 67 kadın (%11,3),

kararsızım belirten akademisyen 39 erkek (%7,9) 25 kadın (%5,2), antrenör 32 erkek (%6,5), 11 kadın (%2,2), engelli sporcu 55 erkek (%11,1), 17 kadın (%3,4), beden eğitimi öğretmeni 99 erkek (%20,0), 52 kadın (%10,5), Beden eğt ve spor ögr. 91 erkek (%18,3), 74 kadın (%14,9), katılıyorum belirten akademisyen 63 erkek (%8,5), 23 kadın (%3,1), antrenör 75 erkek (%10,2), 17 kadın (%2,3), engelli sporcu 117 erkek (%15,9), 34 kadın (%4,6), beden eğitimi öğretmeni 107 erkek (% 14,5), 54 kadın (%7,3), Beden eğt ve spor ögr. 156 erkek (%21,1), 92 kadın (%12,5)'dir.

Tablo 21. Katılımcıların Spor Tesislerinde Soyunma ve Dinlenme Odalarının Sayı ve Kapasite Yönünden Görüşlerine İlişkin Dağılımları

Antrenman yaptığımız tesislerde soyunma ve dinlenme odaları sayı ve kapasite yönünden yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 61	22	83
			% 8,7	3,1	11,9
	Antrenör		<i>n</i> 45	19	64
			% 6,4	2,7	9,2
	Engelli sporcu		<i>n</i> 110	26	136
			% 15,7	3,7	19,5
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 137	75	212
			% 19,6	10,7	30,3
	Beden eğt ve spor ögr.		<i>n</i> 125	79	204
			% 17,9	11,3	29,2
	Akademisyen		<i>n</i> 37	14	52
			% 7,7	3,1	10,8
Antrenör		<i>n</i> 51	11	62	
		% 10,6	2,3	12,9	
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 54	21	75
			% 11,2	4,4	15,6
	Beden Eğitimi Öğretmeni		<i>n</i> 97	38	135
			% 20,2	7,9	28,1
	Beden eğt ve spor ögr.		<i>n</i> 90	67	157
			% 18,7	13,9	32,6
Akademisyen		<i>n</i> 67	31	98	
		% 10,4	4,8	15,2	
Antrenör		<i>n</i> 55	14	69	
		% 8,5	2,2	10,7	
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 76	28	104
			% 11,8	4,3	16,1
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 95	46	141
	% 14,7	7,1	21,9		
	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 146	87	233	
	% 22,6	13,5	36,1		

Tablo 21'e göre, katılımcıların spor tesislerinde soyunma ve dinlenme odalarının sayı ve kapasite yönünden yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 61 erkek (%8,7), 22 kadın (%3,1), antrenör 45 erkek (%6,4), 19 kadın (%2,7), engelli sporcu 110 erkek (%15,7), 26 kadın (%3,7), beden eğitimi öğretmeni 137 erkek (%19,6), 75 kadın (%10,7), Beden eğt ve spor öğr. 125 erkek (%17,9), 79 kadın (%11,3), kararsızım belirten akademisyen 37 erkek (%7,7) 14 kadın (%3,1), antrenör 51 erkek (%10,6), 11 kadın (%2,3), engelli sporcu 54 erkek (%11,2), 21 kadın (%4,4), beden eğitimi öğretmeni 97 erkek (%20,2), 38 kadın (%7,9), Beden eğt ve spor öğr. 90 erkek (%18,7), 67 kadın (%13,9), katılıyorum belirten akademisyen 67 erkek (%10,4), 31 kadın (%4,8), antrenör 55 erkek (%8,5), 14 kadın (%2,2), engelli sporcu 76 erkek (%11,8), 28 kadın (%4,3), beden eğitimi öğretmeni 95 erkek (% 14,7), 46 kadın (%7,1), Beden eğt ve spor öğr. 146 erkek (%22,6), 87 kadın (%13,5)'dir.

Tablo 22. Katılımcıların Spor Tesislerinin Hijyen ve Temizlik İmkânlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesisler hijyen ve temizlik yönünden yeterli seviyededir.			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 75	24	99
			% 10,4	3,3	13,7
		Antrenör	<i>n</i> 44	18	62
			% 6,1	2,5	8,6
		Engelli sporcu	<i>n</i> 117	17	134
			% 16,2	2,3	18,5
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 151	61	212
			% 20,9	8,4	29,3
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 135	82	217
			% 18,6	11,3	30,0
		Akademisyen	<i>n</i> 41	21	62
			% 8,0	4,3	12,3
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 44	12	56
			% 8,6	2,3	10,9
		Engelli sporcu	<i>n</i> 53	31	84
			% 10,4	6,1	16,4
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 85	45	130
			% 16,6	8,8	25,4
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 103	76	179
			% 20,1	14,8	35,0
		Akademisyen	<i>n</i> 49	21	70
			% 8,3	3,6	11,9
		Antrenör	<i>n</i> 63	14	77
			% 10,7	2,4	13,1
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 70	27	97
			% 11,9	4,6	16,5
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 91	53	144
			% 15,5	9,0	24,5
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 126	75	199
			% 21,1	12,8	33,9

Tablo 22' ye göre katılımcıların spor tesislerinin hijyen ve temizlik imkanlarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 75 erkek (%10,4), 24 kadın (%3,3), antrenör 44 erkek (%6,1), 18 kadın (%2,5), engelli sporcu 117 erkek (%16,2), 17 kadın (%2,3), beden eğitimi öğretmeni 151 erkek (%20,9), 61 kadın (%8,4), Beden eğt ve spor öğr. 135 erkek (%18,6), 82 kadın (%11,3), kararsızım belirten akademisyen 41 erkek (%8,0) 21 kadın (%4,3), antrenör 44 erkek (%8,6), 12 kadın (%2,3), engelli sporcu 53 erkek (%10,4), 31

kadın (%6,1), beden eğitimi öğretmeni 85 erkek (%16,6), 45 kadın (%8,8), Beden eğt ve spor öğr. 103 erkek (%20,1), 76 kadın (%14,8), katılıyorum belirten akademisyen 49 erkek (%8,3), 21 kadın (%3,6), antrenör 63 erkek (%10,7), 14 kadın (%2,4), engelli sporcu 70 erkek (%11,9), 27 kadın (%4,6), beden eğitimi öğretmeni 91 erkek (% 15,5), 53 kadın (%9,0), Beden eğt ve spor öğr. 126 erkek (%21,1), 75 kadın (%12,8)'dir.

Tablo 23. Katılımcıların Spor Tesislerinin Havalandırma ve Oksijen Dönüşüm Durumları ile İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin havalandırma veya oksijen dönüşüm durumları yeterli seviyededir.			Cinsiyet			
			Erkek	Kadın	Total	
Katılmıyorum Meslek	Akademisyen	<i>n</i>	56	20	76	
		%	9,4	3,4	12,8	
	Antrenör	<i>n</i>	43	20	63	
		%	7,2	3,4	10,6	
	Engelli sporcu	<i>n</i>	71	16	87	
		%	11,9	2,7	14,6	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	123	52	175	
		%	20,7	8,7	29,4	
	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i>	127	67	194	
		%	21,3	11,3	32,6	
	Kararsızım Meslek	Akademisyen	<i>n</i>	56	24	80
			%	9,7	4,3	14,0
Antrenör		<i>n</i>	43	12	55	
		%	7,5	2,1	9,5	
Engelli sporcu		<i>n</i>	63	30	93	
		%	10,9	5,2	16,1	
Beden Eğitimi Öğretmeni		<i>n</i>	106	54	160	
		%	18,4	9,4	27,7	
Beden eğt ve spor öğr.		<i>n</i>	105	83	188	
		%	18,2	14,4	32,6	
Akademisyen		<i>n</i>	53	23	76	
		%	8,1	3,5	11,6	
Antrenör	<i>n</i>	65	12	77		
	%	9,9	1,8	11,8		
Katılıyorum Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i>	106	29	135	
		%	16,2	4,4	20,6	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	100	53	153	
		%	15,3	8,1	23,4	
	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i>	130	83	213	
		%	19,9	12,7	32,6	

Tablo 23'e göre, katılımcıların spor tesislerinin havalandırma ve oksijen dönüşüm durumları ile ilgili yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 56 erkek (%9,4), 20 kadın (%3,4), antrenör 43 erkek (%7,2), 20 kadın (%3,4), engelli sporcu 71 erkek (%11,9), 16 kadın (%2,7), beden eğitimi öğretmeni 123 erkek (%20,7), 52 kadın (%8,7), Beden eğt ve spor ögr. 127 erkek (%21,3), 67 kadın (%11,3), kararsızım belirten akademisyen 56 erkek (%9,7) 24 kadın (%4,3), antrenör 43 erkek (%7,5), 12 kadın (%2,1), engelli sporcu 63 erkek (%10,9), 30 kadın (%5,2), beden eğitimi öğretmeni 106 erkek (%18,4), 54 kadın (%9,4), Beden eğt ve spor ögr. 105 erkek (%18,2), 83 kadın (%14,4), katılıyorum belirten akademisyen 53 erkek (%8,1), 23 kadın (%3,5), antrenör 65 erkek (%9,9), 12 kadın (%1,8), engelli sporcu 106 erkek (%16,2), 29 kadın (%4,4), beden eğitimi öğretmeni 100 erkek (%15,3), 53 kadın (%8,1), Beden eğt ve spor ögr. 130 erkek (%19,9), 83 kadın (%12,7)'dir.

Tablo 24. Katılımcıların Spor Tesislerinin Isınma, Isıtma Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin ısınma / ısıtma durumları			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 57	22	79
			% 9,9	3,8	13,7
		Antrenör	<i>n</i> 33	21	54
			% 5,7	3,7	9,4
		Engelli sporcu	<i>n</i> 79	25	104
			% 13,7	4,3	18,1
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 116	54	170
			% 20,2	9,4	29,6
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 101	67	168
			% 17,6	11,7	29,2
		Akademisyen	<i>n</i> 47	16	63
			% 9,1	3,3	12,4
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 39	4	43
			% 7,6	.8	8,3
		Engelli sporcu	<i>n</i> 73	24	97
			% 14,2	4,7	18,8
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 95	42	137
			% 18,4	8,2	26,6
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 111	63	174
			% 21,6	12,2	33,8
		Akademisyen	<i>n</i> 61	29	90
			% 8,3	3,9	12,2
		Antrenör	<i>n</i> 79	19	98
			% 10,7	2,6	13,3
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 89	25	113
			% 12,0	3,4	15,4
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 118	63	181
		% 16,1	8,6	24,6	
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 150	103	253
			% 20,4	14,0	34,4

Tablo 24'e göre, katılımcıların spor tesislerinin ısınma, ısıtma durumlarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 57 erkek (%9,9), 22 kadın (%3,8), antrenör 33 erkek (%5,7), 21 kadın (%3,7), engelli sporcu 79 erkek (%13,7), 25 kadın (%4,3), beden eğitimi öğretmeni 116 erkek (%20,2), 54 kadın (%9,4), Beden eğt ve spor öğr. 101 erkek (%17,6), 67 kadın (%11,7), kararsızım belirten akademisyen 47 erkek (%9,1) 16 kadın (%3,3), antrenör

39 erkek (%7,6), 4 kadın (%0,8), engelli sporcu 73 erkek (%14,2), 24 kadın (%4,7), beden eğitimi öğretmeni 95 erkek (%18,4), 42 kadın (%8,2), Beden eğt ve spor ögr. 111 erkek (%21,6), 63 kadın (%12,2), katılıyorum belirten akademisyen 61 erkek (%8,3), 29 kadın (%3,9), antrenör 79 erkek (%10,7), 19 kadın (%2,6), engelli sporcu 89 erkek (%12,0), 25 kadın (%3,4), beden eğitimi öğretmeni 118 erkek (% 16,1), 63 kadın (%8,6), Beden eğt ve spor ögr. 150 erkek (%20,4), 103 kadın (%14,0)'dir.

Tablo 25. Katılımcıların Spor Tesislerinin Aydınlanma Olanakları Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin aydınlanma olanakları durumları yeterli seviyededir.			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 44	15	59
			% 8,7	3,0	11,7
	Engelli sporcu	Antrenör	<i>n</i> 30	19	49
			% 5,9	3,8	9,7
	Beden Eğitimi Öğretmeni	Engelli sporcu	<i>n</i> 75	26	101
			% 14,8	5,1	20,0
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 105	48	153
			% 20,8	9,5	30,2
	Engelli sporcu	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 92	52	144
			% 18,2	10,3	28,5
	Beden Eğitimi Öğretmeni	Akademisyen	<i>n</i> 38	17	55
			% 8,2	3,9	12,1
Beden eğt ve spor ögr.	Antrenör	<i>n</i> 35	8	43	
		% 7,6	1,7	9,3	
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 92	19	111
			% 19,9	4,1	24,0
	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 71	35	106
			% 15,4	7,6	22,9
	Engelli sporcu	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 79	67	146
			% 17,1	14,5	31,6
Beden Eğitimi Öğretmeni	Akademisyen	<i>n</i> 83	35	118	
		% 9,7	4,1	13,8	
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 86	17	103
			% 10,0	2,0	12,0
	Engelli sporcu	Engelli sporcu	<i>n</i> 73	30	103
			% 8,5	3,5	12,0
	Beden Eğitimi Öğretmeni	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 153	76	229
			% 17,8	8,9	26,7
Beden eğt ve spor ögr.	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 191	114	305	
		% 22,3	13,3	35,5	

Tablo 25'e göre, katılımcıların spor tesislerinin aydınlanma olanakları durumlarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 44 erkek (%8,7), 15 kadın (%3,0), antrenör 30 erkek (%5,9), 19 kadın (%3,8), engelli sporcu 75 erkek (%14,8), 26 kadın (%5,1), beden eğitimi öğretmeni 105 erkek (%20,8), 48 kadın (%9,5), Beden eğt ve spor ögr. 92 erkek (%18,2), 52 kadın (%10,3), kararsızım belirten akademisyen 38 erkek (%8,2), 17 kadın (%3,9), antrenör 35 erkek (%7,6), 8 kadın (%1,7), engelli sporcu 92 erkek (%19,9), 19 kadın (%4,1), beden eğitimi öğretmeni 71 erkek (%15,4), 35 kadın (%7,6), Beden eğt ve spor ögr. 79 erkek (%17,1), 67 kadın (%14,5), katılıyorum belirten akademisyen 83 erkek (%9,7), 35 kadın (%4,1), antrenör 86 erkek (%10,0), 17 kadın (%2,0), engelli sporcu 73 erkek (%8,5), 30 kadın (%3,5), beden eğitimi öğretmeni 153 erkek (%17,8), 76 kadın (%8,9), Beden eğt ve spor ögr. 191 erkek (%22,3), 114 kadın (%13,3)'dür.

Tablo 26. Katılımcıların Spor Tesislerinin Duş, Banyo İmkânlarının Sayı ve Kapasite Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin duş, banyo imkânlarının sayısı ve kapasite durumları yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 57	22	79
			% 7,7	3,0	10,6
		Antrenör	<i>n</i> 54	21	75
			% 7,3	2,8	10,1
		Engelli sporcu	<i>n</i> 126	31	157
			% 17,0	4,2	21,1
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 138	66	204
			% 18,6	8,9	27,5
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 124	104	228
			% 16,7	14,0	30,7
		Akademisyen	<i>n</i> 47	18	65
			% 10,0	4,0	14,0
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 35	9	44
			% 7,4	1,9	9,3
		Engelli sporcu	<i>n</i> 60	23	83
			% 12,7	4,9	17,6
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 86	41	127
			% 18,3	8,7	27,0
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 88	63	151
			% 18,7	13,4	32,1
		Akademisyen	<i>n</i> 62	26	87
			% 10,0	4,3	14,2
		Antrenör	<i>n</i> 62	14	76
			% 10,1	2,3	12,4
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 54	21	75
			% 8,8	3,4	12,3
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 105	52	157
			% 17,2	8,5	25,7
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 150	66	216
			% 24,5	10,8	35,4

Tablo 26'ya göre, katılımcıların spor tesislerinin duş, banyo imkânlarının sayısı ve kapasite durumlarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 57 erkek (%7,7), 22 kadın (%3,0), antrenör 54 erkek (%7,3), 21 kadın (%2,8), engelli sporcu 126 erkek (%17,0), 31 kadın (%4,2), beden eğitimi öğretmeni 138 erkek (%18,6), 66 kadın (%8,9), Beden eğt ve spor öğr. 124 erkek (%16,7), 104 kadın (%14,0), kararsızım belirten akademisyen 47 erkek (%10,0), 18 kadın (%4,0), antrenör 35 erkek (%7,4), 9 kadın (%1,9), engelli sporcu 60 erkek

(%12,7), 23 kadın (%4,9), beden eğitimi öğretmeni 86 erkek (%18,3), 41 kadın (%8,7), Beden eğt ve spor ögr. 88 erkek (%18,7), 63 kadın (%13,4), katılıyorum belirten akademisyen 62 erkek (%10,0), 26 kadın (%4,3), antrenör 62 erkek (%10,1), 14 kadın (%2,3), engelli sporcu 54 erkek (%8,8), 21 kadın (%3,4), beden eğitimi öğretmeni 105 erkek (% 17,2), 52 kadın (%8,5), Beden eğt ve spor ögr. 150 erkek (%24,5), 66 kadın (%10,8)'dir.

Tablo 27. Katılımcıların Spor Tesislerinin Tuvalet, Lavabo İmkânlarının Sayı ve Kapasite Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin tuvalet/ lavabo imkanlarının sayı ve kapasite yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 69	17	86
			% 9,9	2,4	12,3
	Engelli sporcu	Antrenör	<i>n</i> 47	16	63
			% 6,7	2,3	9,0
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 124	21	145
			% 17,8	3,0	20,8
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 123	67	190
			% 17,6	9,6	27,3
	Engelli sporcu	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 126	87	213
			% 18,1	12,5	30,6
		Akademisyen	<i>n</i> 36	17	53
			% 7,4	3,7	11,1
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 43	10	53
			% 8,9	2,1	10,9
	Engelli sporcu	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 57	28	85
			% 11,8	5,8	17,5
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 90	45	135
			% 18,6	9,3	27,8
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 89	69	158
			% 18,4	14,2	32,6
	Engelli sporcu	Akademisyen	<i>n</i> 60	33	93
			% 9,3	5,1	14,4
		Antrenör	<i>n</i> 61	18	79
			% 9,5	2,8	12,3
Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 59	26	85	
		% 9,2	4,0	13,2	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 116	47	163	
	% 18,0	7,3	25,3		
	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 147	77	224	
		% 22,8	12,0	34,8	

Tablo 27'ye göre, katılımcıların spor tesislerinin tuvalet, lavabo imkânlarının sayı ve kapasite durumlarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 69 erkek (%9,9), 17 kadın (%2,4), antrenör 47 erkek (%6,7), 16 kadın (%2,3), engelli sporcu 124 erkek (%17,6), 21 kadın (%3,0), beden eğitimi öğretmeni 123 erkek (%17,8), 67 kadın (%9,6), Beden eğt ve spor ögr. 126 erkek (%18,1), 87 kadın (%12,5), kararsızım belirten akademisyen 36 erkek (%7,4), 17 kadın (%3,7), antrenör 43 erkek (%8,9), 10 kadın (%2,1), engelli sporcu 57 erkek (%11,8), 28 kadın (%5,8), beden eğitimi öğretmeni 90 erkek (%18,6), 45 kadın (%9,3), Beden eğt ve spor ögr. 89 erkek (%18,4), 69 kadın (%14,2), katılıyorum belirten akademisyen 60 erkek (%9,3), 33 kadın (%5,1), antrenör 61 erkek (%9,5), 18 kadın (%2,8), engelli sporcu 59 erkek (%9,2), 26 kadın (%4,0), beden eğitimi öğretmeni 116 erkek (%18,0), 47 kadın (%7,3), Beden eğt ve spor ögr. 147 erkek (%24,5), 77 kadın (%12,0)'dır

Tablo 28. Katılımcıların Spor Tesislerinin Güvenlik İmkânları Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin güvenlik imkânları yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 70	18	88
			% 10,7	2,8	13,5
		Antrenör	<i>n</i> 50	12	62
			% 7,7	1,8	9,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 117	17	134
			% 17,9	2,6	20,6
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 117	51	168
			% 17,9	7,8	25,8
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 129	71	200
			% 19,8	10,9	30,7
		Akademisyen	<i>n</i> 39	15	54
			% 7,3	3,0	10,3
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 49	14	63
			% 9,2	2,6	11,8
		Engelli sporcu	<i>n</i> 63	22	85
			% 11,8	4,1	15,9
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 96	52	148
			% 17,9	9,7	27,7
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 102	82	184
			% 19,1	15,3	34,4
		Akademisyen	<i>n</i> 56	34	90
			% 8,8	5,3	14,1
		Antrenör	<i>n</i> 52	18	70
			% 8,1	2,8	11,0
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 60	36	96
			% 9,4	5,6	15,0
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 116	56	172
		% 18,2	8,8	26,9	
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 131	80	211
			% 20,5	12,5	33,0

Tablo 28'e göre, katılımcıların spor tesislerinin güvenlik imkânlarının durumlarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 70 erkek (%10,7), 18 kadın (%2,8), antrenör 50 erkek (%7,7), 12 kadın (%1,8), engelli sporcu 117 erkek (%17,9), 17 kadın (%2,6), beden eğitimi öğretmeni 117 erkek (%17,9), 51 kadın (%7,8), Beden eğt ve spor öğr. 129 erkek (%19,8), 71 kadın (%10,9), kararsızım belirten akademisyen 39 erkek (%7,3), 15 kadın (%3,0),

antrenör 49 erkek (%9,2), 14 kadın (%2,6), engelli sporcu 63 erkek (%11,8), 22 kadın (%4,1), beden eğitimi öğretmeni 96 erkek (%17,9), 52 kadın (%9,7), Beden eğt ve spor öğr. 102 erkek (%19,1), 82 kadın (%15,3), katılıyorum belirten akademisyen 56 erkek (%8,8), 34 kadın (%5,3), antrenör 52 erkek (%8,1), 18 kadın (%2,8), engelli sporcu 60 erkek (%9,4), 36 kadın (%5,6), beden eğitimi öğretmeni 116 erkek (%18,2), 56 kadın (%8,8), Beden eğt ve spor öğr. 131 erkek (%20,5), 80 kadın (%12,5)'dir.

Tablo 29. Katılımcıların Spor Tesislerinin Saha ve Zemin Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin saha ve zemin özellikleri			Cinsiyet			
			Erkek	Kadın	Total	
yeterli seviyededir.						
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i>	66	13	79
			%	10.1	2.0	12.1
		Antrenör	<i>n</i>	50	13	63
			%	7,7	2,0	9,7
		Engelli sporcu	<i>n</i>	110	29	139
			%	16.9	4.5	21.4
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	117	66	183
			%	18.0	10.1	28.1
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i>	115	72	187
			%	17.7	11.1	28.7
		Akademisyen	<i>n</i>	47	24	71
			%	8,5	4,5	13,1
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i>	48	10	58
			%	8,7	1,8	10,5
		Engelli sporcu	<i>n</i>	61	18	79
			%	11,1	3,3	14,4
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	103	42	145
			%	18,7	7,6	26,4
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i>	113	83	196
			%	20,5	15,1	35,6
		Akademisyen	<i>n</i>	52	30	81
			%	8,3	4,8	13,1
		Antrenör	<i>n</i>	53	21	74
			%	8,5	3,4	11,9
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i>	69	28	97
			%	11,1	4,5	15,5
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i>	109	51	160
			%	17,5	8,2	25,6
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i>	134	78	211
			%	21,3	12,5	33,8

Tablo 29'a göre, katılımcıların spor tesislerinin saha ve zemin özelliklerine dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 66 erkek (%10,1), 13 kadın (%2,0), antrenör 50 erkek (%7,7), 13 kadın (%2,0), engelli sporcu 110 erkek (%16,9), 29 kadın (%4,5), beden eğitimi öğretmeni 117 erkek (%18,0), 66 kadın (%10,1), Beden eğt ve spor öğr. 115 erkek (%17,7), 72 kadın (%11,1), kararsızım belirten akademisyen 47 erkek (%8,5), 24 kadın (%4,5), antrenör 48 erkek (%8,7), 10 kadın (%1,8), engelli sporcu 61 erkek (%11,1), 18 kadın (%3,3), beden eğitimi öğretmeni 103 erkek (%18,7), 42 kadın (%7,6), Beden eğt ve spor öğr. 113 erkek (%20,5), 83 kadın (%15,1), katılıyorum belirten akademisyen 52 erkek (%8,3), 30 kadın (%4,8), antrenör 53 erkek (%8,5), 21 kadın (%3,4), engelli sporcu 69 erkek (%11,1), 28 kadın (%4,5), beden eğitimi öğretmeni 109 erkek (%17,5), 51 kadın (%8,2), Beden eğt ve spor öğr. 134 erkek (%20,5), 78 kadın (%12,5)'dir.

Tablo 30. Katılımcıların Spor Tesislerinde Yapılan Spor Branşına Göre, Mevcut Spor Malzemelerinin Sayı ve Kalite Yönünden Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığınız tesislerin spor malzeme sayısı yeterli seviyededir.			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 74	16	90
			% 10,6	2,3	12,8
		Antrenör	<i>n</i> 49	18	67
			% 7,0	2,6	9,6
		Engelli sporcu	<i>n</i> 131	17	148
			% 18,7	2,4	21,1
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 139	62	201
			% 19,8	8,8	28,7
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 123	72	195
			% 17,5	10,3	27,8
		Akademisyen	<i>n</i> 46	21	67
			% 8,4	4,0	12,4
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 46	8	54
			% 8,4	1,5	9,9
		Engelli sporcu	<i>n</i> 61	32	93
			% 11,1	5,8	17,0
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 83	47	130
			% 15,1	8,6	23,7
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 117	86	203
			% 21,4	15,7	37,0
		Akademisyen	<i>n</i> 45	30	75
			% 7,8	5,2	13,0
		Antrenör	<i>n</i> 56	18	74
			% 9,7	3,1	12,9
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 48	26	74
			% 8,3	4,5	12,9
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 107	50	156
			% 18,6	8,5	27,1
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 122	75	196
			% 21,0	13,0	34,1

Tablo 30'a göre, katılımcıların spor tesislerinin spor branşına göre mevcut spor malzemelerinin sayı ve kalite özelliklerine dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 74 erkek (%10,6), 16 kadın (%2,3), antrenör 49 erkek (%7,0), 18 kadın (%2,6), engelli sporcu 131 erkek (%18,7), 17 kadın (%2,4), beden eğitimi öğretmeni 139 erkek (%19,8), 62 kadın (%8,8), Beden eğt ve spor öğr. 123 erkek (%17,5), 72 kadın (%10,3), kararsızım belirten akademisyen 46 erkek (%8,4), 21 kadın (%4,0), antrenör 46 erkek (%8,4), 8 kadın

(%1,5), engelli sporcu 61 erkek (%11,1), 32 kadın (%5,8), beden eğitimi öğretmeni 83 erkek (%15,1), 47 kadın (%8,6), Beden eğt ve spor ögr. 117 erkek (%21,4), 86 kadın (%15,7), katılıyorum belirten akademisyen 45 erkek (%7,8), 30 kadın (%5,2), antrenör 56 erkek (%9,7), 18 kadın (%3,1), engelli sporcu 48 erkek (%8,3), 26 kadın (%4,5), beden eğitimi öğretmeni 107 erkek (% 18,6), 50 kadın (%8,5), Beden eğt ve spor ögr. 122 erkek (%21,0), 75 kadın (%13,0)'dır.

Tablo 31. Katılımcıların Spor Tesislerinde Sağlık Kabini ve İlk Yardım Odası Olanakları Yönünden Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin sağlık kabini ve ilk yardım odası olanakları yönünden yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 89	19	108
			% 10,7	2,3	13,0
		Antrenör	<i>n</i> 63	20	83
			% 7,6	2,4	10,0
		Engelli sporcu	<i>n</i> 149	26	175
			% 17,9	3,1	21,0
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 154	71	225
			% 18,5	8,5	27,0
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 154	88	242
			% 18,5	10,6	29,1
		Akademisyen	<i>n</i> 44	21	65
			% 8,4	4,2	12,7
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 33	12	45
			% 6,3	2,3	8,6
		Engelli sporcu	<i>n</i> 50	23	73
			% 9,6	4,4	14,0
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 95	38	133
			% 18,2	7,3	25,5
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 112	92	204
			% 21,5	17,7	39,2
		Akademisyen	<i>n</i> 32	27	59
			% 6,8	5,7	12,5
		Antrenör	<i>n</i> 55	12	67
			% 11,7	2,5	14,2
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 41	26	67
			% 8,7	5,5	14,2
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 80	50	130
		% 16,9	10,6	27,5	
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 96	53	149
			% 20,3	11,2	31,6

Tablo 31'e göre, katılımcıların spor tesislerinin sağlık kabini ve ilk yardım odası olanaklarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 89 erkek (%10,7), 19 kadın (%2,3), antrenör 63 erkek (%7,6), 20 kadın (%2,4), engelli sporcu 149 erkek (%17,9), 26 kadın (%3,1), beden eğitimi öğretmeni 154 erkek (%18,5), 71 kadın (%8,5), Beden eğt ve spor öğr. 154 erkek (%18,5), 88 kadın (%10,6), kararsızım belirten akademisyen 44 erkek (%8,4), 21 kadın (%4,2), antrenör 33 erkek (%6,3), 12 kadın (%2,3), engelli sporcu 50 erkek (%9,6), 23 kadın (%4,4), beden eğitimi öğretmeni 95 erkek (%18,2), 38 kadın (%7,3), Beden eğt ve spor öğr. 112 erkek (%21,5), 92 kadın (%17,7), katılıyorum belirten akademisyen 32 erkek (%6,8), 27 kadın (%5,7), antrenör 55 erkek (%11,7), 12 kadın (%2,5), engelli sporcu 41 erkek (%8,7), 26 kadın (%5,5), beden eğitimi öğretmeni 80 erkek (%16,9), 50 kadın (%10,6), Beden eğt ve spor öğr. 96 erkek (%20,3), 53 kadın (%11,2)'dir.

Tablo 32. Katılımcıların Spor Tesislerin Otopark Alanları Açısından Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin otopark alanları açısından yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 67	16	83
			% 10,5	2,5	13,0
		Antrenör	<i>n</i> 38	13	51
			% 5,9	2,0	8,0
		Engelli sporcu	<i>n</i> 111	17	128
			% 17,4	2,7	20,0
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 119	58	177
			% 18,6	9,1	27,7
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 124	76	200
			% 19,4	11,9	31,3
		Akademisyen	<i>n</i> 37	23	60
			% 7,3	4,7	12,1
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 43	10	53
			% 8,5	2,0	10,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 57	28	85
			% 11,3	5,5	16,8
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 79	47	126
			% 15,6	9,3	24,9
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 101	80	181
			% 20,0	15,8	35,8
		Akademisyen	<i>n</i> 61	28	89
			% 9,0	4,1	13,1
		Antrenör	<i>n</i> 70	21	91
			% 10,3	3,1	13,4
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 72	30	102
			% 10,6	4,4	15,0
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 131	54	185
			% 19,2	7,9	27,2
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 137	77	214
			% 20,1	11,3	31,4

Tablo 32'ye göre, katılımcıların spor tesislerinin sağlık kabini ve ilk yardım odası olanaklarına dair yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 67 erkek (%10,5), 16 kadın (%2,5), antrenör 38 erkek (%5,9), 13 kadın (%2,0), engelli sporcu 111 erkek (%17,4), 17 kadın (%2,7), beden eğitimi öğretmeni 119 erkek (%18,6), 58 kadın (%9,1), Beden eğt ve spor öğr. 124 erkek (%19,4), 76 kadın (%11,9), kararsızım belirten akademisyen 37 erkek (%7,3), 23 kadın (%4,7), antrenör 43 erkek (%8,5), 10 kadın (%2,0), engelli sporcu 57 erkek (%11,3), 28

kadın (%5,5), beden eğitimi öğretmeni 79 erkek (%15,6), 47 kadın (%9,3), Beden eğt ve spor öğr. 101 erkek (%20,0), 80 kadın (%15,8), katılıyorum belirten akademisyen 61 erkek (%9,0), 28 kadın (%4,1), antrenör 70 erkek (%10,3), 21 kadın (%3,1), engelli sporcu 72 erkek (%10,6), 30 kadın (%4,4), beden eğitimi öğretmeni 131 erkek (% 19,2), 54 kadın (%7,9), Beden eğt ve spor öğr. 137 erkek (%20,1), 77 kadın (%11,3)'dir.

Tablo 33. Katılımcıların Spor Tesislerde Sosyal Amaçla Kullanılan Alanlarda İnternet, Kütüphane, Kantin ve TV Odası Açısından Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin sosyal amaçla kullanılan alanlarda internet, kütüphane, kantin ve tv odası açısından			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 85	19	104
			% 10,6	2,4	13,0
		Antrenör	<i>n</i> 55	21	76
			% 6,8	2,6	9,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 123	25	148
			% 15,3	3,1	18,4
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi	<i>n</i> 139	70	209
			% 17,3	8,7	26,0
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 158	108	266
			% 19,7	13,4	33,1
		Akademisyen	<i>n</i> 38	20	58
			% 7,5	4,1	11,6
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 43	7	50
			% 8,4	1,4	9,8
		Engelli sporcu	<i>n</i> 54	21	75
			% 10,6	4,1	14,7
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 104	39	143
			% 20,4	7,6	28,0
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 112	71	183
			% 22,0	13,9	35,9
		Akademisyen	<i>n</i> 42	28	70
			% 8,2	5,5	13,6
		Antrenör	<i>n</i> 53	16	69
			% 10,3	3,1	13,5
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 63	29	92
			% 12,3	5,7	17,9
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 86	50	136
			% 16,8	9,7	26,5
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 92	54	146
			% 17,9	10,5	28,5

Tablo 33'e göre, katılımcıların spor tesislerde sosyal amaçla kullanılan alanlarda internet, kütüphane, kantin ve tv odası açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 85 erkek (%10,6), 19 kadın (%2,4), antrenör 55 erkek (%6,8), 21 kadın (%2,6), engelli sporcu 123 erkek (%15,3), 25 kadın (%3,1), beden eğitimi öğretmeni 139 erkek (%17,3), 70 kadın (%8,7), Beden eğt ve spor öğr. 158 erkek (%19,7), 108 kadın (%13,4), kararsızım belirten akademisyen 38 erkek (%7,5), 20 kadın (%4,1), antrenör 43 erkek (%8,4), 7 kadın (%1,4), engelli sporcu 54 erkek (%10,6), 21 kadın (%4,1), beden eğitimi öğretmeni 104 erkek (%20,4), 39 kadın (%7,6), Beden eğt ve spor öğr. 112 erkek (%22,0), 71 kadın (%13,9), katılıyorum belirten akademisyen 42 erkek (%8,2), 28 kadın (%5,5), antrenör 53 erkek (%10,3), 16 kadın (%3,1), engelli sporcu 63 erkek (%12,3), 29 kadın (%5,7), beden eğitimi öğretmeni 86 erkek (% 16,8), 50 kadın (%9,7), Beden eğt ve spor öğr. 92 erkek (%17,9), 54 kadın (%10,5)'dir.

Tablo 34. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Personelin İletişim Becerileri Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin personelle iletişim becerileri			Cinsiyet				
			Erkek	Kadın	Total		
iyi seviyededir		Akademisyen	<i>n</i> 60	19	79		
			% 9,5	3,0	12,5		
		Antrenör	<i>n</i> 45	11	56		
			% 7,1	1,7	8,8		
		Katılmıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 126	18	144
					% 19,9	2,8	22,7
Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 114			54	168		
	% 18,0			8,5	26,5		
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 125			61	186		
	% 19,7			9,6	29,4		
Kararsızım	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 50	24	74		
			% 8,5	4,3	12,8		
		Antrenör	<i>n</i> 48	11	59		
			% 8,2	1,9	10,1		
		Engelli sporcu	<i>n</i> 54	25	79		
			% 9,2	4,3	13,5		
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 103	51	154		
			% 17,5	8,7	26,2		
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 125	95	220		
			% 21,3	16,2	37,5		
		Akademisyen	<i>n</i> 55	24	79		
			% 9,1	4,0	13,0		
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 58	22	80		
			% 9,6	3,6	13,2		
		Engelli sporcu	<i>n</i> 60	32	92		
			% 9,9	5,3	15,2		
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 112	54	166		
			% 18,5	8,9	27,4		
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 112	77	189				
	% 18,5	12,7	31,2				

Tablo 34'e göre, katılımcıların spor tesislerindeki personelin iletişim becerileri açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 60 erkek (%9,5), 19 kadın (%3,0), antrenör 45 erkek (%7,1), 11 kadın (%1,7), engelli sporcu 126 erkek (%19,9), 18 kadın (%2,8), beden eğitimi öğretmeni 114 erkek (%18,0), 54 kadın (%8,5), Beden eğt ve spor öğr. 125 erkek (%19,7), 61 kadın (%9,6), kararsızım belirten akademisyen 50 erkek (%8,5), 24 kadın (%4,3), antrenör 48 erkek (%8,2), 11 kadın (%1,9), engelli sporcu 54 erkek (%9,2), 25 kadın

(%4,3), beden eğitimi öğretmeni 103 erkek (%17,5), 51 kadın (%8,7), Beden eğt ve spor ögr. 125 erkek (%21,3), 95 kadın (%16,2), katılıyorum belirten akademisyen 55 erkek (%9,1), 24 kadın (%4,0), antrenör 58 erkek (%9,6), 22 kadın (%3,6), engelli sporcu 60 erkek (%9,9), 32 kadın (%5,3), beden eğitimi öğretmeni 112 erkek (%18,5), 54 kadın (%8,9), Beden eğt ve spor ögr. 112 erkek (%18,5), 77 kadın (%12,7)'dir.

Tablo 35. Katılımcıların Spor Tesislerin Mimari Dizayn ve Bina Yapımı Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin mimari dizayn ve bina yapımı			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
yeterli seviyededir					
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 64	17	81
			% 10,1	2,7	12,7
		Antrenör	<i>n</i> 46	11	57
			% 7,2	1,7	9,0
		Engelli sporcu	<i>n</i> 111	19	130
			% 17,5	3,0	20,4
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 117	64	181
			% 18,4	10,1	28,5
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 120	67	187
			% 18,9	10,5	29,4
		Akademisyen	<i>n</i> 52	23	75
			% 8,7	3,8	12,5
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 58	15	73
			% 9,7	2,5	12,2
		Engelli sporcu	<i>n</i> 68	35	103
			% 11,4	5,8	17,2
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 102	49	151
			% 17,0	8,2	25,2
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 119	78	197
			% 19,9	13,0	32,9
		Akademisyen	<i>n</i> 49	28	77
			% 8,3	4,8	13,1
		Antrenör	<i>n</i> 47	18	65
			% 8,0	3,1	11,0
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 61	21	82
			% 10,4	3,6	13,9
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 110	46	156
		% 18,7	7,8	26,5	
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 123	88	209
			% 20,7	14,8	35,5

Tablo 35'e göre, katılımcıların spor tesislerin mimari dizayn ve bina yapımı açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 64 erkek (%10,1), 17 kadın (%2,7), antrenör 46 erkek (%7,2), 11 kadın (%1,7), engelli sporcu 111 erkek (%17,5), 19 kadın (%3,0), beden eğitimi öğretmeni 117 erkek (%18,4), 64 kadın (%10,1), Beden eğt ve spor ögr. 120 erkek (%18,9), 67 kadın (%10,5), kararsızım belirten akademisyen 52 erkek (%8,7), 23 kadın (%3,8), antrenör 58 erkek (%9,7), 15 kadın (%2,5), engelli sporcu 68 erkek (%11,4), 35 kadın (%5,8), beden eğitimi öğretmeni 102 erkek (%17,0), 49 kadın (%8,2), Beden eğt ve spor ögr. 119 erkek (%19,9), 78 kadın (%13,0), katılıyorum belirten akademisyen 49 erkek (%8,3), 28 kadın (%4,8), antrenör 47 erkek (%8,0), 18 kadın (%3,1), engelli sporcu 61 erkek (%10,4), 21 kadın (%3,6), beden eğitimi öğretmeni 110 erkek (%18,7), 46 kadın (%7,8), Beden eğt ve spor ögr. 123 erkek (%20,7), 88 kadın (%14,8)'dir.

Tablo 36. Katılımcıların Spor Tesislerdeki Personel, Sağlık Görevlisi ve Yönetici Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız tesislerin personel, sağlık görevlisi ve yöneticisi yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 82	20	102
			% 9,3	2,3	11,5
		Antrenör	<i>n</i> 68	20	88
			% 7,7	2,3	9,9
		Engelli sporcu	<i>n</i> 141	32	173
			% 15,9	3,6	19,5
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 162	86	248
		% 18,3	9,7	28,0	
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 172	102	274
		% 19,4	11,5	31,0	
		Akademisyen	<i>n</i> 41	19	60
		% 8,5	4,2	12,7	
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 41	8	49
			% 8,5	1,7	10,2
		Engelli sporcu	<i>n</i> 63	18	81
			% 13,1	3,7	16,8
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 74	33	107
			% 15,4	6,9	22,2
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 95	88	183
		% 19,8	18,3	38,0	
		Akademisyen	<i>n</i> 42	28	70
		% 9,1%	6,1%	15,2%	
		Antrenör	<i>n</i> 42	16	58
		% 9,1	3,5	12,6	
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 36	25	61
			% 7,8	5,4	13,3
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 93	40	133
		% 20,2	8,7	28,9	
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 95	43	138
		% 20,7	9,3	30,0	

Tablo 36'ya göre, katılımcıların spor tesislerindeki personel, sağlık görevlisi ve yönetici açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 82 erkek (%9,3), 20 kadın (%2,3), antrenör 68 erkek (%7,7), 20 kadın (%2,3), engelli sporcu 141 erkek (%15,9), 32 kadın (%3,6), beden eğitimi öğretmeni 162 erkek (%18,3), 86 kadın (%9,7), Beden eğt ve spor öğr. 172 erkek (%19,4), 102 kadın (%11,5), kararsızım belirten akademisyen 41 erkek (%8,5), 19 kadın (%4,2),

antrenör 41 erkek (%8,5), 8 kadın (%1,7), engelli sporcu 63 erkek (%13,1), 18 kadın (%3,7), beden eğitimi öğretmeni 74 erkek (%15,4), 33 kadın (%6,9), Beden eğt ve spor ögr. 95 erkek (%19,8), 88 kadın (%18,3), katılıyorum belirten akademisyen 42 erkek (%9,1), 28 kadın (%6,1), antrenör 42 erkek (%9,1), 16 kadın (%3,5), engelli sporcu 36 erkek (%7,8), 25 kadın (%5,4), beden eğitimi öğretmeni 93 erkek (%20,2), 40 kadın (%8,7), Beden eğt ve spor ögr. 95 erkek (%20,7), 43 kadın (%9,3)'dür.

Tablo 37. Katılımcıların Spor Tesislerin Engelli Sporcular İçin Giriş, Çıkışlar, Soyunma Odaları, Tuvalet ve Banyo Özellikleri Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerin engelli sporcular için giriş, çıkışlar, soyunma odaları, tuvalet ve banyo özellikleri			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 72	25	97
			% 8,8	3,1	11,9
		Antrenör	<i>n</i> 50	22	72
			% 6,1	2,7	8,8
		Engelli sporcu	<i>n</i> 130	31	161
			% 15,9	3,8	19,7
	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 141	73	214
			% 17,3	8,9	26,2
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 162	110	272
			% 19,9	13,5	33,3
		Akademisyen	<i>n</i> 43	18	61
			% 8,5	3,8	12,3
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 47	9	56
			% 9,3	1,8	11,1
		Engelli sporcu	<i>n</i> 51	19	70
			% 10,1	3,8	13,9
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 103	50	153
			% 20,4	9,9	30,3
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 101	63	164
			% 20,0	12,5	32,5
		Akademisyen	<i>n</i> 50	24	74
			% 9,9	4,8	14,7
		Antrenör	<i>n</i> 54	13	66
			% 10,5	2,6	13,1
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 59	25	84
			% 11,7	5,0	16,7
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 85	36	121
			% 16,9	7,1	24,0
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 99	60	159
			% 19,6	11,9	31,5

Tablo 37'ye göre, katılımcıların spor tesislerinin engelli sporcular için giriş, çıkışlar, soyunma odaları, tuvalet ve banyo özellikleri açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 72 erkek (%8,8), 25 kadın (%3,1), antrenör 50 erkek (%6,1), 22 kadın (%2,7), engelli sporcu 130 erkek (%15,9), 31 kadın (%3,8), beden eğitimi öğretmeni 141 erkek (%17,3), 73 kadın (%8,9), Beden eğt ve spor ögr. 162 erkek (%19,9), 110 kadın (%13,5), kararsızım belirten akademisyen 43 erkek (%8,5), 18 kadın (%3,8), antrenör 47 erkek (%9,3), 9 kadın (%1,8), engelli sporcu 51 erkek (%10,1), 19 kadın (%3,8), beden eğitimi öğretmeni 103 erkek (%20,4), 50 kadın (%9,9), Beden eğt ve spor ögr. 101 erkek (%20,0), 63 kadın (%12,5), katılıyorum belirten akademisyen 50 erkek (%9,9), 24 kadın (%4,8), antrenör 54 erkek (%10,5), 13 kadın (%2,6), engelli sporcu 59 erkek (%11,7), 25 kadın (%5,0), beden eğitimi öğretmeni 85 erkek (% 16,9), 36 kadın (%7,1), Beden eğt ve spor ögr. 99 erkek (%19,6), 60 kadın (%11,9)'dür.

Tablo 38. Katılımcıların Spor Tesislerine Ulaşım Durumlarının Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerine ulaşım durumları			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
yeterli seviyededir					
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 54	16	70
			% 9,4	2,8	12,2
		Antrenör	<i>n</i> 40	20	60
			% 7,0	3,5	10,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 113	19	132
			% 19,7	3,3	23,0
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 102	46	148
			% 17,8	8,0	25,8
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 108	55	163
			% 18,8	9,6	28,4
		Akademisyen	<i>n</i> 38	18	56
			% 8,0	4,0	12,0
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 42	8	50
			% 8,9	1,7	10,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 49	28	77
			% 10,3	5,9	16,2
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 75	43	118
			% 15,8	9,1	24,9
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 97	75	172
			% 20,5	15,8	36,3
		Akademisyen	<i>n</i> 73	33	106
			% 9,4	4,2	13,6
		Antrenör	<i>n</i> 69	16	85
			% 8,9	2,1	10,9
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 78	28	106
			% 10,0	3,6	13,6
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 152	70	222
			% 19,5	9,0	28,5
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 157	103	260
			% 20,2	13,2	33,4

Tablo 38'e göre, katılımcıların spor tesislerinin ulaşım durumları özellikleri açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 54 erkek (%9,4),16 kadın (%2,8), antrenör 40 erkek (%7,0), 20 kadın (%3,5), engelli sporcu 113 erkek (%19,7), 19 kadın (%3,3), beden eğitimi öğretmeni 102 erkek (%17,8), 46 kadın (%8,0), Beden eğt ve spor öğr. 108 erkek (%18,8), 55 kadın (%9,6), kararsızım belirten akademisyen 38 erkek (%8,0), 18 kadın (%4,0), antrenör 42 erkek (%8,9), 8 kadın (%1,7), engelli sporcu 49 erkek (%10,3), 28 kadın (%5,9),

beden eğitimi öğretmeni 75 erkek (%15,8), 43 kadın (%9,1), Beden eğt ve spor ögr. 97 erkek (%20,5), 75 kadın (%15,8), katılıyorum belirten akademisyen 73 erkek (%9,4), 33 kadın (%4,2), antrenör 69 erkek (%8,9), 16 kadın (%2,1), engelli sporcu 78 erkek (%10,0), 28 kadın (%3,6), beden eğitimi öğretmeni 152 erkek (% 19,5), 70 kadın (%9,0), Beden eğt ve spor ögr. 157 erkek (%20,2), 103 kadın (%13,2)'dir.

Tablo 39. Katılımcıların Spor Tesislerinde Spor Yapmalarında Verilen Süre ve Zaman Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerinde spor yapmamızda verilen süre ve zaman yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 48	23	71
			% 8,1	3,9	12,0
		Antrenör	<i>n</i> 34	13	47
			% 5,8	2,2	8,0
		Engelli sporcu	<i>n</i> 111	24	135
			% 18,8	4,1	22,8
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 114	42	156
			% 19,3	7,1	26,4
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 122	60	182
			% 20,6	10,2	30,8
		Akademisyen	<i>n</i> 44	13	57
			% 9,1	2,9	11,9
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 42	13	55
			% 8,6	2,7	11,3
		Engelli sporcu	<i>n</i> 52	12	64
			% 10,7	2,5	13,2
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 87	50	137
			% 17,9	10,3	28,2
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 91	81	172
			% 18,7	16,7	35,4
		Akademisyen	<i>n</i> 73	31	104
			% 9,7	4,1	13,9
		Antrenör	<i>n</i> 75	18	93
			% 10,0	2,4	12,4
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 77	39	116
			% 10,3	5,2	15,5
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 128	67	195
			% 17,1	8,9	26,0
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 149	92	241
			% 19,9	12,3	32,2

Tablo 39'a göre, katılımcıların spor tesislerinde spor yapmalarında verilen süre ve zaman durumları özellikleri açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 48 erkek (%8,1), 23 kadın (%3,9), antrenör 34 erkek (%5,8), 13 kadın (%2,2), engelli sporcu 111 erkek (%18,8), 24 kadın (%4,1), beden eğitimi öğretmeni 114 erkek (%19,3), 42 kadın (%7,1), Beden eğt ve spor ögr. 122 erkek (%20,6), 60 kadın (%10,2), kararsızım belirten akademisyen 44 erkek (%9,1), 13 kadın (%2,9), antrenör 42 erkek (%8,6), 13 kadın (%2,7), engelli sporcu 52 erkek (%10,7), 12 kadın (%2,5), beden eğitimi öğretmeni 87 erkek (%17,9), 50 kadın (%10,3), Beden eğt ve spor ögr. 91 erkek (%18,7), 81 kadın (%16,7), katılıyorum belirten akademisyen 73 erkek (%9,7), 31 kadın (%4,1), antrenör 75 erkek (%10,0), 18 kadın (%2,4), engelli sporcu 77 erkek (%10,3), 39 kadın (%5,2), beden eğitimi öğretmeni 128 erkek (% 17,1), 67 kadın (%8,9), Beden eğt ve spor ögr. 149 erkek (%19,9), 92 kadın (%12,3)'dür.

Tablo 40. Katılımcıların Spor Tesislerinin Gün İçinde Spor Yapabilmeleri İçin Açık Kalma Açısından Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerinde gün içinde spor yapabilmemiz için açık kalma açısından yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 61	12	73
			% 10,1	2,0	12,0
		Antrenör	<i>n</i> 39	16	55
			% 6,4	2,6	9,1
		Engelli sporcu	<i>n</i> 125	23	148
			% 20,6	3,8	24,4
	Meslek	Beden Eğitimi	<i>n</i> 102	43	145
			% 16,8	7,1	23,9
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 119	66	185
			% 19,6	10,9	30,5
		Akademisyen	<i>n</i> 40	24	64
			% 7,6	4,8	12,4
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 51	15	66
			% 9,7	2,9	12,6
		Engelli sporcu	<i>n</i> 59	22	81
			% 11,2	4,2	15,4
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 90	53	143
			% 17,1	10,1	27,2
	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 92	78	170
			% 17,5	14,9	32,4
		Akademisyen	<i>n</i> 64	31	95
			% 9,2	4,5	13,7
		Antrenör	<i>n</i> 61	13	74
			% 8,8	1,9	10,6
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 56	30	86
			% 8,1	4,3	12,4
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 137	63	200
			% 19,7	9,1	28,8
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 151	89	240
			% 21,7	12,8	34,5

Tablo 40'a göre, katılımcıların spor tesislerinin gün içerisinde spor yapabilmeleri için açık kalma özellikleri açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 61 erkek (%10,1), 12 kadın (%2,0), antrenör 39 erkek (%6,4), 16 kadın (%2,6), engelli sporcu 125 erkek (%20,6), 23 kadın (%3,8), beden eğitimi öğretmeni 102 erkek (%16,8), 43 kadın (%7,1), Beden eğt ve spor öğr. 119 erkek (%19,6), 66 kadın (%10,9), kararsızım belirten akademisyen 40 erkek (%7,6), 24 kadın (%4,8), antrenör 51 erkek (%9,7), 15 kadın

(%2,9), engelli sporcu 59 erkek (%11,2), 22 kadın (%4,2), beden eğitimi öğretmeni 90 erkek (%17,1), 53 kadın (%10,1), Beden eğt ve spor öğr. 92 erkek (%17,5), 78 kadın (%14,9), katılıyorum belirten akademisyen 64 erkek (%9,2), 31 kadın (%4,5), antrenör 61 erkek (%8,8), 13 kadın (%1,9), engelli sporcu 56 erkek (%8,1), 30 kadın (%4,3), beden eğitimi öğretmeni 137 erkek (%19,7), 63 kadın (%9,1), Beden eğt ve spor öğr. 151 erkek (%21,7), 89 kadın (%12,8)'dir.

Tablo 41. Katılımcıların Spor Tesislerinin Fiziksel Kapasitesinin Yeterlilik Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesisleri fiziksel kapasitesi yeterli seviyededir			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 71	22	93
		% 10.4	3.2	13.6	
	Antrenör	<i>n</i> 43	17	60	
		% 6.3	2.5	8.8	
	Engelli sporcu	<i>n</i> 122	25	147	
		% 17.9	3.7	21.5	
Beden Eğitimi	<i>n</i> 127	63	190		
	% 18.6	9.2	27.8		
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 112	81	193		
	% 16.4	11.9	28.3		
Kararsızım	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 46	18	64
		% 8.4	3.5	11.8	
	Antrenör	<i>n</i> 50	9	59	
		% 9.1	1.6	10.7	
	Engelli sporcu	<i>n</i> 63	27	90	
		% 11.5	4.9	16.4	
Beden Eğitimi	<i>n</i> 89	41	130		
	% 16.2	7.5	23.7		
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 131	74	205		
	% 23.9	13.5	37.3		
Katılıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 48	27	75
		% 8.1	4.5	12.6	
	Antrenör	<i>n</i> 58	18	76	
		% 9.8	3.0	12.8	
	Engelli sporcu	<i>n</i> 55	23	78	
		% 9.3	3.9	13.1	
Beden Eğitimi	<i>n</i> 113	55	168		
	% 19.0	9.3	28.3		
Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 119	78	197		
	% 20.0	13.1	33.2		

Tablo 41'e göre, katılımcıların spor tesislerinin mimari dizayn ve bina yapımı açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 71 erkek (%10,4), 22 kadın (%3,2), antrenör 43 erkek (%6,3), 17 kadın (%2,5), engelli sporcu 122 erkek (%17,9), 25 kadın (%3,7), beden eğitimi öğretmeni 127 erkek (%18,6), 63 kadın (%9,2), Beden eğt ve spor öğr. 112 erkek (%16,4), 81 kadın (%11,9), kararsızım belirten akademisyen 46 erkek (%8,4), 18 kadın (%3,5), antrenör 50 erkek (%9,1), 9 kadın (%1,6), engelli sporcu 63 erkek (%11,5), 27 kadın (%4,9), beden eğitimi öğretmeni 89 erkek (%16,2), 41 kadın (%7,5), Beden eğt ve spor öğr. 131 erkek (%23,9), 74 kadın (%13,5), katılıyorum belirten akademisyen 48 erkek (%8,1), 27 kadın (%4,5), antrenör 58 erkek (%9,8), 18 kadın (%3,0), engelli sporcu 55 erkek (%9,3), 23 kadın (%3,9), beden eğitimi öğretmeni 113 erkek (%19,0), 55 kadın (%9,3), Beden eğt ve spor öğr. 119 erkek (%20,0), 78 kadın (%13,1)'dir.

Tablo 42. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Yönetici ve Personelin Oluşan Problemlere Ait Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerin yönetici ve personeli			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 64	16	80
			% 9,8	2,4	12,2
		Antrenör	<i>n</i> 43	14	57
			% 6,6	2,1	8,7
		Engelli sporcu	<i>n</i> 128	17	145
			% 19,5	2,6	22,1
	Meslek	Beden Eğitimi	<i>n</i> 122	50	172
			% 18,6	7,6	26,3
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 129	72	201
			% 19,7	11,0	30,7
		Akademisyen	<i>n</i> 43	24	67
			% 7,7	4,5	12,3
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 45	13	58
			% 8,1	2,3	10,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 56	21	77
			% 10,1	3,8	13,9
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 92	51	143
			% 16,6	9,2	25,8
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 120	89	209
			% 21,6	16,0	37,7
		Akademisyen	<i>n</i> 58	27	85
			% 9,4	4,4	13,8
		Antrenör	<i>n</i> 63	17	80
			% 10,2	2,8	13,0
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 56	37	93
			% 9,1	6,0	15,1
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 115	58	173
			% 18,7	9,4	28,1
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 113	72	185
			% 18,3%	11,7%	30,0%

Tablo 42'ye göre, katılımcıların spor tesislerinin yönetici ve personelin oluşan problemler açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 64 erkek (%9,8), 16 kadın (%2,4), antrenör 43 erkek (%6,6), 14 kadın (%2,1), engelli sporcu 128 erkek (%19,5), 17 kadın (%2,6), beden eğitimi öğretmeni 122 erkek (%18,6), 50 kadın (%7,6), Beden eğt ve spor ögr. 129 erkek (%19,7), 72 kadın (%11,0), kararsızım belirten akademisyen 43 erkek (%7,7), 24

kadın (%4,5), antrenör 45 erkek (%8,1), 13 kadın (%2,3), engelli sporcu 56 erkek (%10,1), 21 kadın (%3,8), beden eğitimi öğretmeni 92 erkek (%16,6), 51 kadın (%9,2), Beden eğt ve spor ögr. 120 erkek (%21,6), 89 kadın (%16,0), katılıyorum belirten akademisyen 58 erkek (%9,4), 27 kadın (%4,4), antrenör 63 erkek (%10,2), 17 kadın (%2,8), engelli sporcu 56 erkek (%9,1), 37 kadın (%6,0), beden eğitimi öğretmeni 115 erkek (% 18,7), 58 kadın (%9,4), Beden eğt ve spor ögr. 113 erkek (%18,3), 72 kadın (%11,7)'dir.

Tablo 43. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Yönetici ve Personelin Spor Açısından Yeterince Özendirici ve Teşvik Edici Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerin yönetici ve personeli			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
spor açısından yeterince özendirici ve teşvik edici buluyorum					
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 64	17	81
			% 9,7	2,6	12,2
		Antrenör	<i>n</i> 43	17	60
			% 6,5	2,6	9,0
		Engelli sporcu	<i>n</i> 123	21	144
			% 18,6	3,2	21,7
	Meslek	Beden Eğitimi	<i>n</i> 116	62	178
			% 17,5	9,4	26,8
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 125	75	200
			% 18,9	11,3	30,2
		Akademisyen	<i>n</i> 55	20	75
			% 9,5	3,6	13,2
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 50	13	63
			% 8,7	2,3	10,9
		Engelli sporcu	<i>n</i> 59	19	78
			% 10,2	3,3	13,5
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 106	48	154
			% 18,4	8,3	26,7
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 122	83	205
			% 21,2	14,4	35,6
		Akademisyen	<i>n</i> 46	30	76
			% 7,8	5,1	12,9
		Antrenör	<i>n</i> 58	14	72
			% 9,9	2,4	12,3
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 58	35	93
			% 9,9	6,0	15,8
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 107	49	156
			% 18,2	8,3	26,6
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 115	75	190
			% 19,6	12,8	32,4

Tablo 43'e göre, katılımcıların spor tesislerinin yönetici ve personelin spor açısından yeterince özendirici ve teşvik edici açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 64 erkek (%9,7), 17 kadın (%2,6), antrenör 43 erkek (%6,5), 17 kadın (%2,6), engelli sporcu 123 erkek (%18,6), 21 kadın (%3,2), beden eğitimi öğretmeni 116 erkek (%17,5), 62 kadın (%9,4), Beden eğt ve spor ögr. 125 erkek (%18,9), 75 kadın (%11,3), kararsızım belirten akademisyen 55 erkek (%9,5), 20 kadın (%3,6), antrenör 50 erkek (%8,7), 13 kadın (%2,3), engelli sporcu 59 erkek (%10,2), 19 kadın (%3,3), beden eğitimi öğretmeni 106 erkek (%18,4), 48 kadın (%8,3), Beden eğt ve spor ögr. 122 erkek (%21,2), 83 kadın (%14,4), katılıyorum belirten akademisyen 46 erkek (%7,8), 30 kadın (%5,1), antrenör 58 erkek (%9,9), 14 kadın (%6,0), engelli sporcu 58 erkek (%9,9), 35 kadın (%6,0), beden eğitimi öğretmeni 107 erkek (% 18,2), 49 kadın (%8,3), Beden eğt ve spor ögr. 115 erkek (%19,6), 75 kadın (%12,8)'dir.

Tablo 44. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Sportif Organizasyonların Planlama, Yürütme, Denetim Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerindeki sportif organizasyonların planlama, yürütme, denetim yeterli seviyededir.			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 68	16	84
			% 10,7	2,5	13,2
		Antrenör	<i>n</i> 39	16	55
			% 6,1	2,5	8,7
		Engelli sporcu	<i>n</i> 129	23	152
			% 20,3	3,6	23,9
Kararsızım	Meslek	Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 109	52	161
			% 17,2	8,2	25,4
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 121	62	183
			% 19,1	9,8	28,8
		Akademisyen	<i>n</i> 40	18	58
			% 7,0	3,3	10,3
Katılıyorum	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 53	13	66
			% 9,2	2,3	11,5
		Engelli sporcu	<i>n</i> 52	20	72
			% 9,0	3,5	12,5
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 110	58	168
			% 19,1	10,1	29,2
Katılıyorum	Meslek	Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 117	93	210
			% 20,3	16,2	36,5
		Akademisyen	<i>n</i> 57	33	90
			% 9,3	5,4	14,6
		Antrenör	<i>n</i> 59	15	74
			% 9,6	2,4	12,0
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 59	32	91
			% 9,6	5,2	14,8
		Beden Eğitimi Öğretmeni	<i>n</i> 110	49	159
	% 17,9	8,0	25,8		
		Beden eğt ve spor öğr.	<i>n</i> 124	78	202
			% 20,1	12,7	32,8

Tablo 44'e göre, katılımcıların spor tesislerinin yönetici ve personelin spor açısından yeterince özendirici ve teşvik edici açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 68 erkek (%10,7), 16 kadın (%2,5), antrenör 39 erkek (%6,1), 16 kadın (%2,5), engelli sporcu 129 erkek (%20,3), 23 kadın (%3,6), beden eğitimi öğretmeni 109 erkek (%17,2), 52 kadın (%8,2), Beden eğt ve spor öğr. 121 erkek (%19,1), 62 kadın (%9,8), kararsızım

belirten akademisyen 40 erkek (%7,0), 18 kadın (%3,3), antrenör 53 erkek (%9,2), 13 kadın (%2,3), engelli sporcu 52 erkek (%9,0), 20 kadın (%3,5), beden eğitimi öğretmeni 110 erkek (%19,1), 58 kadın (%10,1), Beden eğt ve spor ögr. 117 erkek (%20,3), 93 kadın (%16,2), katılıyorum belirten akademisyen 57 erkek (%9,3), 33 kadın (%5,4), antrenör 59 erkek (%9,6), 15 kadın (%2,4), engelli sporcu 59 erkek (%9,6), 32 kadın (%5,2), beden eğitimi öğretmeni 110 erkek (% 17,9), 49 kadın (%8,0), Beden eğt ve spor ögr. 124 erkek (%20,1), 78 kadın (%12,7)'dir.

Tablo 45. Katılımcıların Spor Tesislerindeki Yönetici ve Personelin İşletmecilik Anlayışı Açısından Uygun Mesleki Eğitim Almış Görüşlerinin Dağılımı

Antrenman yaptığımız spor tesislerindeki yönetici ve personelin işletmecilik anlayışı açısından uygun mesleki			Cinsiyet		
			Erkek	Kadın	Total
Katılmıyorum	Meslek	Akademisyen	<i>n</i> 64	16	80
			% 10,0	2,5	12,5
		Antrenör	<i>n</i> 51	15	66
			% 7,9	2,3	10,3
		Engelli sporcu	<i>n</i> 114	17	131
			% 17,8	2,6	20,4
	Meslek	Beden Eğitimi	<i>n</i> 108	54	162
			% 16,8	8,4	25,2
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 128	75	203
			% 19,9	11,7	31,6
		Akademisyen	<i>n</i> 37	18	55
			% 7,7	3,9	11,6
Kararsızım	Meslek	Antrenör	<i>n</i> 36	11	47
			% 7,5	2,3	9,7
		Engelli sporcu	<i>n</i> 63	22	85
			% 13,0	4,6	17,6
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 84	34	118
			% 17,4	7,0	24,4
	Meslek	Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 111	66	177
			% 23,0	13,7	36,6
		Akademisyen	<i>n</i> 64	33	97
			% 9,1	4,7	13,8
		Antrenör	<i>n</i> 64	18	82
			% 9,1	2,6	11,7
Katılıyorum	Meslek	Engelli sporcu	<i>n</i> 63	36	99
			% 9,0	5,1	14,1
		Beden Eğitimi	<i>n</i> 137	71	208
			% 19,5	10,1	29,7
		Beden eğt ve spor ögr.	<i>n</i> 123	92	215
			% 17,5	13,1	30,7

Tablo 45'e göre, katılımcıların spor tesislerinin yönetici ve personelin işletmecilik anlayışı açısından yeterlilik görüşlerinin dağılımına göre katılmıyorum belirten akademisyen 64 erkek (%10,0), 16 kadın (%2,5), antrenör 51 erkek (%7,9), 15 kadın (%2,3), engelli sporcu 114 erkek (%17,8), 17 kadın (%2,6), beden eğitimi öğretmeni 108 erkek (%16,8), 54 kadın (%8,4), Beden eğt ve spor ögr. 128 erkek (%19,9), 75 kadın (%11,7), kararsızım belirten akademisyen 37 erkek (%7,7), 18 kadın (%3,9), antrenör 36 erkek (%7,5), 11 kadın (%2,3), engelli sporcu 63 erkek (%13,0), 22 kadın (%4,6), beden eğitimi öğretmeni 84 erkek (%17,4), 34 kadın (%7,0), Beden eğt ve spor ögr. 111 erkek (%23,0), 66 kadın (%13,7), katılıyorum belirten akademisyen 64 erkek (%9,1), 33 kadın (%4,7), antrenör 64 erkek (%9,1), 18 kadın (%2,6), engelli sporcu 63 erkek (%9,0), 36 kadın (%5,1), beden eğitimi öğretmeni 137 erkek (% 19,5), 71 kadın (%10,1), Beden eğt ve spor ögr. 123 erkek (%17,5), 92 kadın (%13,1)'dir.

Tablo 46. Katılımcıların Spor Tesislerinin Engellilere Yönelik Fiziki Yapı ve Fiziki Kapasitesi ile İlgili Görüşleri Puan Dağılımı Ortalaması (n:1825)

Katılımcılar	n	%	Puanı Ort±ss
Akademisyen	232	12,8	50.04±2,29
Antrenör	195	10,7	55.02±1,96
Görme engelli sporcu	149	7,7	34.06±1,21
İşitme engelli sporcu	89	4,5	42.02±1,50
Bedensel engelli sporcu	87	5,0	40.04±1,43
Beden eğitimi öğretmeni	488	26,7	50.01±1,79
Beden eğt ve spor ögr.	595	32,6	56,08±1,86

Tabloya göre, görme engelli, bedensel engelli, işitme engelli sporcuların spor tesislerinin engellilere yönelik fiziki yapı ve fiziki kapasitesi ile ilgili puanları,

akademisyen, antrenör, beden eğitimi öğretmeni, beden eğitimi öğrenci puanlarından düşük bulunmuştur.

Tablo 47. Kullanıcıların Türkiye’deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Kadın Ve Erkek Kullanıcılar Açısından Karşılaştırılması İçin T Testi Tablosu

Grup	N	Ortalama	SS	t	df	p
Kadın	578	2,0248	0,48851	2,010	1174,56	0,010
Erkek	1247	1,9620	0,46674			

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi araştırmaya katılan 1247 erkek kullanıcının Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyi 1,9620 iken araştırmaya katılan 579 kadın kullanıcının Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyi ise 2,0248 bulunmuştur. Yapmış olduğumuz analizde anlamlılık değeri $0,01 < 0,05$ olduğundan kadın ve erkek kullanıcının Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiğini anlıyoruz.

Tablo 48. Kullanıcıların Türkiye’deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Yaşların Dağılımının Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Farklılık
15-19 (1)	251	274,51				
20-25 (2)	652	164,16				
26-30 (3)	456	184,22	2	1,208	0,655	Yok
31-35 (4)	354	165,21				
36 ve üstü (3)	112	176,08				

Yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına kullanıcının Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyi ölçek puanları ile yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

$$[(X^2 (2)= 1,208; p>0,05)].$$

Tablo 49. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Ailede Başka Engelli Durumunu Puanlarına İlişkin Many Whitney U Test Sonucu

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Evet	379	814,74	308788,0	236778,0	0.00
Hayır	1446	163.08	135043,0		

Tablo 50 'de görüldüğü üzere, kullanıcıların Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin başka engelli durumuna ilişkin toplam puanlar üzerinden hesaplanan ortalamalarına göre, anlamlı bir fark bulunmuştur (U= 236778,000; p<0,05).

Tablo 50. Kullanıcıların Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Eğitim Durumu Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Eğitim	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Farklılık
İlkokul (1)	32	591,56				
Ortaokul (2)	47	913,97	5	21,443	0,001	2-4, 4-5, 5-6, 6-2
Lise (3)	175	815,01				
Lisans (4)	1093	916,74				
Yüksek Lisans (5)	284	954,15				
Doktora (6)	194	952,51				

Yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, araştırmaya katılanların Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin eğitim durumuna ilişkin puan ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. [($X^2(5)=21,443;p<0,05$]. Farklılığı belirlemek amacıyla ikili gruplar arasında yapılan Mann – Whitney U Testi uygulanmıştır. Test sonuçlarının sıra ortalamalarına bakıldığında eğitim durumu ortaokul mezunu olanların, spor tesisi kullanıcıların tutum puan ortalamaları ile lise, lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan spor tesisi kullanıcıların eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 51. Kullanıcıların Türkiye’deki Spor Tesislerinin Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Mesleğe Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması İçin Varyans Analiz Tablosu

Betimsel İstatistik				
Meslek		N	Ortalama	SS
Akademisyen	(1)	232	52,6478	12,99715
Antrenör	(2)	195	53,5275	15,67435
Beden eğitimi öğretmeni	(3)	488	51,1624	13,05141
Beden eğt ve spor öğr.	(4)	595	53,3911	13,37706
Görme engelli sporcu	(5)	149	50,0682	13,28741
İşitme engelli sporcu	(6)	89	53,1232	12,71093
Bedensel engelli sporcu	(7)	87	50,1045	12,59589
Toplam		1825	52,5492	13,39104

Varyans Analiz Tablosu					
Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	P
Gruplararası	4573,204	6	752,201	4,341	0,00 (1-2), (2-3), (2-4), (2-7), (6-5).
Grupiçi	164704,758	1819	165,592		
Toplam	169277,962	1825			

Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin mesleğe yönelik tutum puanlarının karşılaştırılması belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda meslek türüne göre tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (F4.341:6-1819, 0,00<0,05). Bu farklılığın hangi grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma test sonucunda farklılığın (1-2), (2-3), (2-4), (2-7), (6-5) arasında olduğu bulunmuştur.

Tablo 52. Türkiye’deki Spor Tesislerinin Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Kullanılan Spor Tesisine Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılması İçin Varyans Analiz Tablosu

Betimsel İstatistik				
Spor Tesis		N	Ortalama	SS
GSİM	(1)	525	51,1188	13,95215
Üniversite	(2)	833	53,0031	13,02845
Milli Eğitim Müdürlüğü	(3)	175	50,0896	13,37569
Özel Spor Tesisleri	(4)	140	52,8950	13,13630
Diğer	(5)	152	50,7246	13,63266
Toplam		1825	51,6492	13,39104

Varyans Analiz Tablosu					
Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	P
Gruplararası	1782,539	4	445,635	2,540	0,41 (2-3), (2-5).
Grupiçi	167495,423	1821	178,187		
Toplam	169277,942	1825			

Türkiye’deki spor tesislerinin kullanıcılar tarafından engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin kullanılan spor tesisine yönelik tutum puanlarının

karşılaştırılması belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda göre tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($F_{2,540:4-1821}, 0,41 < 0,05$). Farklılığın hangi grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma test sonucunda farklılığın (2-3), (2-5) arasında olduğu bulunmuştur.

6. TARTIŞMA

Bu çalışmada, Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyinin kullanıcılar açısından yaş, cinsiyet ve eğitim durumunun yanı sıra demografik özellikleri ile birlikte spor tesislerinin fiziksel özellikleri ve işletmecilik anlayışıyla ilgili özellikleri araştırılmıştır.

Çalışmamızda görme, bedensel ve işitme engelli sporcuların, spor tesislerinin engellilere yönelik fizikî yapısı ve kapasitesi ile ilgili puanları, akademisyen, antrenör, beden eğitimi öğretmeni, beden eğitimi öğrencileri puanlarından daha düşük bulunmuştur.

Yapılan bir çalışmada, üniversite spor merkezlerine öncelikli olarak üniversitelerde görev yapan akademik ve idari personelin “sağlıklı bir yaşam sürdürme” düşüncesiyle gittikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Üniversite spor merkezleri için isteklilik ve yeterlilik hizmet biçiminin çok önemli olduğu görülmüş, yapısal eşitlik modeli çerçevesinde fizikî görünüşün hizmet niteliği açısından diğer hizmet unsurlarıyla kıyaslandığında daha az öneme sahip olduğu ortaya çıktığı için, mevcut spor tesislerinin kullanıcılar açısından uygun fizikî özelliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (92).

Yapılan bir çalışmada, gelişmiş ülkelerdeki belediyelerin daha sağlıklı bir toplum ve ihtişamlı bir şehre sahip olmak için olabildiğince fazla kişiye spor yaptırmayı hedef belirledikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra belediyelerin halka spor yapabilecekleri mekânlar inşa edip bu alanları işleterek çeşitli spor kursları ve turnuvalar düzenlemesi gerektiği belirtilmektedir (93). Spor tesislerinin fiziksel koşulların yetersizliği, spor yapma konusunda engellilerin önlerindeki en büyük sorun olduğu belirtmektedir. Engelli birey için spor yapabilme olanaklarına sahip

olma, topluma uyum sağlama, birlikte çalışma ve paylaşma alışkanlığı kazanma son derece önemlidir. Engellilerin spor tesislerindeki ihtiyaçlarının karşılanması önemlidir. Bu doğrultuda onların özel ihtiyaçlarının (tuvalet ve kişisel bakım) karşılanması, salon giriş-çıkış ve soyunma odalarının rahatlıkla kullanılabilir hale getirilmesi ve bu merkezlerde bu doğrultuda eğitim görmüş personelin bulundurulması gerekir.

Bu çalışmadaki bulguda, kadın ve erkek kullanıcıların Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için kullanıcılar açısından yeterlilik düzeylerinin anlamlı farklılığı, kadınların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($0,01 < 0,05$). Balıkesir ilinde yapılan benzer bir çalışmada ise erkeklerin oranının daha fazla olduğu (%61,3) sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet oranlarındaki oransal farkın, çıkan sonuçları etki edeceği değerlendirilmektedir (94). Ankara ilinde yapılan bir çalışmada ise bayanların spor tesislerini daha az tercih ettikleri neticesine ulaşılmıştır (95). Bu durum, spor tesislerinin bayanların ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Benzer bir çalışmada ise kadın ve erkek katılımcıların her ikisi de algılanan hizmet kalitesine etki eden faktörlerden fizikî faktörleri en yüksek hizmet kalitesi faktörü olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır (96). Yaman vd, sporun yaygınlaşması için her yaştan insanın spora teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (97). Guthold ve ark. 2008' de 51 ülkede gerçekleştirdikleri araştırmada, Türk bayanlarının erkeklerden daha durağan oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (98).

Kırıkkale'de yapılan bir çalışmada, yapılması tercih edilen spor tesisi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (99). Bu bağlamda şu kanaat elde edilmiştir: Türkiye'deki engelli spor tesislerinin cinsiyet dağılımında eşit

bir oranda sportif uygulamalar geliştirilmeli ve toplumdaki spesifik tüm engelli gruplara eşit oranda dağılımın yapılması sağlanmalıdır. Engellilerin spor yapabilmeleri için spor merkezlerinin kurulması ve bu doğrultuda eğitim görmüş personelin bu merkezlerde bulundurulması gerekmektedir. Bu şartlar sağlandığı takdirde, engelli bireyler bu alanlarda desteğe ihtiyaç duymadan tek başlarına spor yapabilecektir (100).

Araştırmaya göre Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için kullanıcılar açısından yeterlilik düzeyi ölçek puanları ile yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Farklı bir çalışmada elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılanların % 33.62'sinin 36-45, % 30, 1'inin 26-35 yaş aralığı arasında spor tesisi yeterlilik düzeyi noktasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Hizmet kalitesini en yüksek belleyen yaş grubunun, en düşük katılımcı sayısına sahip yaş grubu olduğu bulunmuştur. Tesislerin hizmet kalitesi değerlendirilirken bu yaş grubunun daha hoşgörülü davranması ve tecrübe sahibi olması, onların beklentilerinin daha bariz olması ile açıklanmaktadır (92). Chang ve Huang'ın boş zamanları değerlendirme merkezlerinde hizmet kalitesiyle ilgili yaptıkları bir çalışmada, yaş grubu artıkça insanların spor tesisleri için daha fazla vakit ve para ayırdıkları sonucuna ulaşmışlardır (101). Engelli sporunun yaygınlaştırılması için her yaş grubu spora teşvik edilmeli, okullarda öğrencilerin spor merkezlerindeki ihtiyaçları karşılanmalıdır. Orta yaş ve üstü engellilerin sportif faaliyetlere katılımında azalma dikkate alındığında, bu yaş grubu için yazılı ve görsel basının özel programları aracılığıyla sporun faydaları anlatılmalı ve spora teşvik edici çalışmalar yapılmalıdır.

Türkiye'deki spor tesislerinin kullanıcılar açısından engelli spor dalları için yeterlilik düzeyinin ailedeki engelli durumuna ilişkin toplam puan ortalamalarına göre, anlamlı bir fark bulunmuştur. Engelli bireye sahip olan ailelerin, spor tesislerini engelliler için yetersiz bulduğu sonucu elde edilmiştir ($U= 236778,000$; $p<0,05$). Engelli sporcularla ilgili spor literatürü kapsamlı olmasına rağmen bu sporcuların karşılaştıkları engeller üzerine yapılan araştırmalar sınırlıdır. Gallaudet Araştırma Enstitüsü 2006 raporunda anne ve baba işitme engeli olmayan ailede, doğan işitme engelli çocukların oranını %83.4 olarak bulmuştur (102). Aynı konuda, genel nüfusun boş zaman aktivitelerine katılımını engelleyen unsurlara odaklanan pek çok çalışma olmasına rağmen, benzeş çalışmaların engelli sporcular için yapıldığına pek rastlanmaz. Engelli bireye sahip aileler, çocuklarının okullarındaki spor tesisleri ile mevcut spor tesislerinin fiziksel rehabilitasyondan geçilerek engellilere uygun hale getirilmesi gerektiğini söylemektedirler (103). 2001 yılında yapılan bir çalışmada ise ailenin engelli bireyin spora yönlendirilmesi konusunda önemli rol oynadığını belirtmektedir. Engelli olan yada engelli çocuğa sahip olan aileler, çocuklarının spor yapmaya teşvik edilmeleri konusunda Spor Bakanlığı ile Aile Sosyal Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile ortaklaşa eğitim ve seminerler düzenlemesi gerektiğini ifade ederler. Özellikle ailelerin bilinçlendirilmesiyle spora olan ilginin artmasında olumlu katkıların sağlanacağını düşünmektedirler. Günümüzde sporun engelli olan kişilerin, engelli olmayan kişiler ile birlikte toplumdaki yerini aynı sırada alabilmeleri için etkin bir yöntem olduğu belirtilmektedir (104).

Uygun spor dalları, engellilerin fiziksel ve zihinsel seviyelerine katkı sağlamaktadır. Onların fiziksel ve ruhsal eğitim durumlarına olumlu etki yapacağı, fonksiyonel bağımsızlıklarını ve özgüvenlerini artıracığı bilinmektedir. Bu olumlu

etkiler sebebiyle engelli vatandaşların ve çocukların spor yapabilmeleri için uygun ortam ve olanaklar yaratılmalıdır (79).

Araştırmaya göre Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyinin kullanıcıların eğitim durumlarına ilişkin puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. [(X² (5)=21,443;p<0,05]. Ankara ilinde yapılan farklı bir çalışmanın sonucuna göre stadyuma gelen izleyicilerin eğitim durumlarına bakıldığında %42,8'inin ilköğretim ve %57,1'inin lisans ve lisansüstü eğitime sahip olduğu tespit edilmiştir (95). Bu bulgular, bizim çalışmamız ile benzerlikler arz etmektedir. Erkal, eğitim düzeyi arttıkça spora bakışın farklılaştığını belirtmektedir. İstanbul'da yapılan bir çalışmada spor tesislerinin yeterlilik alanı üzerine değerlendirilirken eğitimin önemli bir ölçüt olduğu bulunmuştur (7). Malatya ilinde yapılan bir çalışmada, sporcuların eğitim durumu ile spora ilgi duyma düzeyi incelendiğinde, eğitim seviyesi arttıkça spora olan ilginin arttığı görülmüştür (105). Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin mesleğe yönelik tutum puanlarının karşılaştırılması konusunda yapılan varyans analizi sonucunda meslek türüne göre tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (F0.05.6-1819, p<0,05). Kırıkkale ilinde yapılan bir çalışmada meslek ile spor yapma ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma sonuca göre tüm eğitim gruplarıyla alakalı denekler spora ilgi duymaktadır. Spor yapanların %45,5'inin lise mezunu, %25,9'unun ise üniversiteli olduğu tespit edilmiştir (99). İstanbul ilinde yapılan bir çalışmada antrenör ve bedensel engelli sporcuların spor tesislerinin mesleki anlamda yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (7). Bu alanda engellilere yönelik benzer literatür çalışmalarına pek fazla rastlanılmamıştır.

Yaptığımız çalışmada, spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeylerinin kullanılan spor tesisine yönelik tutum puanlarının karşılaştırılması konusunda yapılan varyans analizi sonucuna göre tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($F_{0,05:4-1821}$, $p < 0,05$).

Farklılık, kullanılan tesis yoğunluğu ve kullanım saati açısından değerlendirilmiştir. Buna göre Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü ile üniversite spor tesislerinin engelli spor dalları için kullanıcılar açısından uygun yeterliliğe sahip olmadığı görülmüştür. Elazığ ilinde yapılan bir çalışmada, Elazığ Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne ait spor tesislerinin fiziksel yapısının, kifayetsiz olduğu ve çağdaş spor tesisi tanımına uymadığı, mevcut ihtiyaçları karşılayamadığı saptanmıştır (106). Atalay ve arkadaşlarının, yaptıkları çalışmada yerel yönetimlerin sporun gelişimi için gelir ve destek sağlaması gerektiği ileri sürülmüş, sporun tabana yayılmasında ve kitle sporunun yaygınlaşmasında spor kulüplerinin belediyeler tarafından desteklenmesi ve belediye bütçelerinden söz konusu kulüplere kaynak tahsis edilmesi gerektiği ifade etmektedir. Çocuk, yetişkin, engelli, yaşlı ve kadınların bu etkinlikler aracılığıyla sosyal iletişim ve etkileşimlerinin artacağı belirtilmektedir. Özellikle iş hayatı ve sosyal yaşamdan soyutlanan kadınların, belediyelerin düzenleyeceği sportif etkinlikler sayesinde, toplumsal yaşama dâhil olacağı ve onların sosyal iletişimlerinin gelişmesinin öngörülebilir bir durum olduğu ifade edilmektedir (107).

Farklı bir çalışmada Malatya'daki kamu kurum ve kuruluşlara ait spor tesislerinin yeterlilik durumuna bakıldığında bunların %42,9 oranında yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (108). Karaman ilinde yapılan bir çalışmada, "Spor yapmak istediğiniz halde buna mani olan haller nelerdir?" sorusuna "İstenilen branşa

ait spor tesislerinin bulunmaması” cevap olarak verilmiştir (109). Günümüzde engelli sporcular her zamankinden daha fazla spor müsabakalarında yer almaktadırlar. ABD’de çıkarılan federal bir yasanın bu duruma katkı sağladığı ve toplumdaki olumsuz görüşleri değiştirmekte etkili olduğu görülmüştür. Bu yasa, engelli kişileri spor yapmaya teşvik de etmektedir (110). Engelli sporun ve sportif başarının, ülke ve il bazında gelişmesi için, üniversitelerin, beden eğitimi ve spor öğretmenlikleri, beden eğitimi ve spor yüksekokulları, antrenörlük bölümleri, spor yöneticiliği bölümleri, rekreasyon bölümleri, spor teknolojisi ve spor hekimliği bölümleri arasında işbirliğinin artırılması gerekir. Sporda bilimsel araştırmalar, sporla ilgili yayınlar ve spor eğitimi gibi konularda üniversitelerin önemini arttıracak tutum ve projeler desteklenmelidir (111). Aynı şekilde Malatya ilinde yapılan bir çalışmada, GSİM’e ait spor tesislerinde görev yapan personellerin büyük bir çoğunluğunun, spor camiası içinden gelmediği ve uygun mesleki eğitimi almadığı için işletmecilik anlayışından uzakta kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır (112).

Maraş’ta antrenör ve sporcular açısından mevcut tesisler ile ilgili yapılan bir çalışmada, GSİM’e ait spor tesislerinin genel fiziki yapısının, antrenör ve sporcuların ihtiyaç ve beklentilerini karşılama konusunda, bir soru sorulmuş, antrenörlerin %77,4’ü sporcular ise; %52’si spor tesislerinin, fizikî açıdan ihtiyaç ve beklentileri karşılama konusunda yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bayan antrenörlerin, erkek antrenörlere göre, bayan sporcuların, erkek sporculara göre, spor tesislerinin genel fizikî özelliklerini ve kapasitesini yetersiz buldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, bizim çalışmamızla benzer özellikler arz etmektedir. Niğde ilinde yapılan bir çalışmada katılımcıların % 47,4’ünün mevcut spor tesislerini yeterli düzeyde tanımadığı belirtmiştir. Spor tesislerini yeterli düzeyde tanıyamama nedeniyle alakalı

soru sorulduğunda ise çalışma grubunun % 42,5'i "boş zamanım olmadığı için", % 25,1'i ise "tesislerden yeterince yararlanma imkânı verilmediği için" cevabını vermiştir. Halkın tesislerden daha fazla yararlanması için, spor tesislerinin mesai saatlerinin dışında da halkın kullanımına açık olması ve halka tesislerden daha fazla yararlanma imkânının verilmesi gerektiği sonucu elde edilmiştir (113). Malatya ve Balıkesir illerinde yapılan benzer çalışmalarda spor tesislerinin bütün toplum kesimlerine hitap etmediği ve kullanım kapasitelerinin yetersiz olduğu sonucu bulunmuştur (114).

Ertaş'ın yaptığı bir çalışmada, spor tesislerinden engelli vatandaşlarımızın yararlanma imkânına sahip olmadığı ve bu yüzden spor tesisi yapılırken engelli vatandaşlarımızın da düşünülmesi gerektiği ifade edilir ayrıca yeni tesis inşa edilirken engellilerin kullanımına imkân verecek şekilde projede değişikliklerin yapılması gerektiği vurgulamaktadır (113).

Ankara ilinde yapılan bir çalışmada, spor alanlarının park yerlerinin oluşu ve bu alanlara ulaşımın kolay oluşu, seyircilerin hizmetlerden yararlanmaları konusunda olumlu sonuçlar doğurduğu tespit edilmiştir (95). Engelli bireylere spor hizmetinin en iyi şekilde verilmesinde, spor tesislerinin niteliği önemli bir kriterdir. Engelli sporlarının yaygınlaştırılmasında spor tesislerinin sayı ve çeşitliliğinin, engelli bireylerin spora ilişkin beklenti ve ihtiyaçlarının belli bir politika çerçevesinde ele alınması gerekir.

Ünal'ın Çanakkale ilinde yaptığı çalışmada, "Spor yapmak istediğiniz halde spor yapmaya mani olan haller nelerdir?" sorusuna "İstenilen spor branşına ait tesislerin eksikliği" cevabı verilmiştir (105). Çalışmamızda mesleğe göre engelli spor dallarında spor yapmak isteyen engelli kişilerin kendilerine uygun tesis

bulamadıkları, mevcut spor tesislerinden iyi hizmet alamadıklarına dair sonuçlar, diğer çalışmaların sonuçları ile benzerlik arz etmektedir. Bu ve benzer sonuçlar, yaptığımız çalışmada engelli sporunun yaygınlaştırılmasında, spor yapmak isteyen engelli bireylerin kendilerine uygun yeterli tesis bulamadıklarına, spor tesislerinden de iyi hizmet alamadıklarına dair sonuçlarla benzerlik arz etmektedir.

Engellilerin spor yapma ihtiyacının karşılanmış sayılabilmesi için spor alanlarında engellilerin özel ihtiyaçlarının (tuvalet ve kişisel bakım) karşılanması, spor merkezlerinin salonlarına giriş, çıkış ve soyunma odalarının rahatlıkla kullanılabilir şekilde tanzim edilmesi ve bu merkezlerde bu doğrultuda eğitim görmüş personelin bulundurulması gerekmektedir. Ancak şartların bu şekilde sağlanması halinde, engelli birey aile bireylerine bağımlı olmadan spor yapabilecektir (100). Engelli bireyleri evden spor merkezlerine götürecek hizmetlerin tam olarak karşılanması, olumlu sonuçlar doğuracaktır. Aksi halde spor alanlarının engellilerin kullanımına sunulması, tek başına fazla bir önem arz etmeyecektir. Engellilere yönelik hizmetleri belirleyen yasal düzenlemelerin çokluğu, buna bağlı görevli hizmet kuruluşlarının fazlalığı, hizmet sunumunu olumsuz açıdan etkilemiş ve bu durum hâlen sorun teşkil etmektedir. İlgili kanunların görevlendirdiği kurumların da ne denli çeşitli olduğu düşünülürse, engellilere yönelik hizmet sunumunun birbirinden ne kadar farklı ve çeşitli olduğu da hemen anlaşılacaktır. Böylesine çok başlı ve dağınık bir yapının sunduğu hizmetin standart ve eşitlikçi olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir (115).

Ülkemizde söz sahibi olan kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları, spor alanında eğitim almış personelleri görevlendirmeli, günümüzde modern yönetim anlayışına uygun olan spor hizmetleri üretilmelidir (116).

Bu çalışma ve Türkiye genelini karşılayacak daha kapsamlı çalışmaların engellilere yönelik spor tesislerinin yeterlilik düzeyleriyle ilgili genel bir sorunu ortaya koyma noktasında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmaya göre, engellilerin spor yapma istek ve imkânlarının karşısındaki büyük engellerden biri, spor tesislerinin fiziksel koşulların yetersiz oluşudur. Engelli bireyin topluma uyum sağlaması, çalışma ve paylaşma alışkanlığını kazanması konularında ihtiyaç duyulan şartlardan biri ve hatta en önemlisi spor yapma olanaklarına sahip olabilmektir. Engellilerin spor tesislerindeki ihtiyaçlarının karşılanması önemlidir. Bu doğrultuda onların özel ihtiyaçlarının (tuvalet ve kişisel bakım) karşılanması, salon giriş, çıkış ve soyunma odalarının rahatlıkla kullanılabilir hale getirilmesi ve bu merkezlerde bu doğrultuda eğitim görmüş personelin bulundurulması gerekir. Ancak bu şartların sağlanması halinde engelli birey bu alanlarda tek başına veya aile bireyelerine bağımlı olmadan spor yapabilme imkânı elde edecektir.

Engelli bireyleri evden spor merkezlerine getirecek hizmetleri karşılanmadıkça spor alanlarının engellilerin kullanımına sunulması çok da faydalı sonuçlar doğurmayacaktır. Spor tesisleri çok amaçlı olarak inşa edilmeli, özellikle de engelli sporcuların spor branşlarına hitap edecek şekilde düzenlenmelidir. Spor tesisleri işletmeciliği de önemli bir konudur. Spor tesisleri yönetimindeki kişilerin hizmet içi eğitime tabi tutulmaları gerekir. Bu kişilerin eğitimlerini tamamladıktan sonra spor tesislerinde belirli kriterlere göre görevlendirilmeleri, sorunların çözümüne olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Engelli bireylere yönelik kitle sporunun yaygınlaştırılması, spora ulaşılabilirliğinin artırılması, mevcut tesis, araç ve gereçlerden daha fazla yararlanılması, yeni tesislerin inşa edilmesi ve benzeri konuların çalışma gruplarıyla görüşülmesi spor hizmetlerinin işlerliğini artıracaktır. Engelli bireylerin sporcu ya da izleyici olarak spor tesislerine, spor kulüplerine

ulaşma noktasında yaşadığı zorlukların kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği ile giderilmesi gerekmektedir. Ülkemizde engelliler için spor sistemlerini inceleyip değerlendirecek, spor kulüpleri ile engelli spor federasyonlarını denetleyecek etkin bir yapı kurulmalı, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının bu alanda daha etkin olmaları sağlanmalıdır.

Engelli bireylerin spor yapma imkânlarının artırabilmesi için engelli okullarındaki spor tesisleri ile mevcut spor tesislerin fiziksel rehabilitasyondan geçilerek uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Günümüzde engelli bireylerin toplumdaki yerlerinin engeli olmayan bireylerle aynı sırada yer alabilmesi için sporun etkin bir araç olduğu bilinmelidir. Engelliler için uygun spor tesislerinin inşa edilmesi, engelli bireylere akranlarıyla spor yapma kültürü ve paylaşma alışkanlığı kazanma konusunda katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Engelli bireylerin spora katılımını engelleyen faktörlerin başında spor tesislerindeki fiziksel şartların yetersizliği ve spor organizasyonlarına katılamama durumu gelmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı, Spor Bakanlığı ve YÖK ortak protokol imzalayarak engelli öğrencilerin yıl içinde katılabilecekleri sportif organizasyon sayısı artırılmalıdır.

Yapılan araştırma ve değerlendirmeler neticesinde, Türkiye'deki spor tesislerinin engelli spor dalları ve engelli sporcular için yeterli olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

8. KAYNAKLAR

1. Enç M. Görme Özürlüler, Gelişim, Uyum ve Eğitimleri, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık 2005.
2. Mittler P. 2040'lı Yılların Planlanması; Herkesin Görevi, Öz-Veri Dergisi, 2008:5:12-15
3. Richardson SA, Goodman N, Hastorf A, Dornbusch S. "cultural uniformity in reaction to physical disabilities.", American sociological Review, 1961; 26: 241- 247.
4. Öztürk H, Nazik SF, Yaman SÇ. Öğrencilerde Yalnızlık ve Sosyal Destekle Bunlara Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 2006; 16: 383-394.
5. Janna LC, Monika S. Disabilities in Kenya, with implications for the development of a new hierarchical model of constraints at the societal level. Journal of Leisure Research, 2008; 40: 128-155.
6. Çevik A, Kuruç Z, Gürsel F. Engelli ve Engelli Olmayan Bireylerde Farklı Orandaki Hedef Artışının Performans Üzerine Etkisi, ÖZ-VERİ Dergisi. Aralık, 2008: 2:
7. Erkal EM. Sosyolojik Açından Spor. İstanbul: Filiz Kitapevi, 1982: 119-145.
8. Daniels AS. The study of sports as an element of the culture, sport. Culture and society a reader on the sociology of sport. The Mcmillan Company, 1969; 17.
9. Voight D. Spor Sosyolojisi. (Çev: Atalay A.) s. 80-141. İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.
10. Kılıçgil E, Sosyal Çevre-Spor İlişkileri. s. 6,8,60, Ankara; Bağırhan Yayınevi, 1998.
11. Güven H, Fikret S, Yusuf C. Spor hizmetlerinde verimliliği etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri I. Kongresi Bildirileri, Cilt II, Ankara: Sim Matbaacılık, s.183-188, 2000.
12. http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads//Engellilik_Izleme_Raporu.pdf. Erişim tarihi: 06/06/2017.
13. Faruk S. Hadislerde özürlü kavramı ve Hz. Peygamber'in özürlülere yaklaşımı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, 2010.
14. Hasan YC. Özürlü birey ve ailesinin sosyal iletişim sürecinde karşılaştığı ve yaşadığı durumlar hakkında teorik ve ampirik bir çalışma, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, 2010.
15. İleri C. Görme Özürlülerin Hareket Özgürlüğü Eğitimi, Ankara, Türkiye Körler Vakfı Yayınları, 1997.
16. Burcu E. Üniversite'de Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları: Hacettepe-Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. Cilt 2002; 19: 83-103.
17. Özsoy Y, Özyürek M, Eripek S. Özel Eğitime Giriş 12. Baskı, Ankara, Karatepe Yayınları 2002.

18. Atama A. Erken bebeklik döneminde görme engelli çocuğun gelişimini etkileyen etmenler ve önleme yolları, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Görme Engelliler Ana Bilim Dalı Başkanlığı Ders Notları 2005.
19. İskenderov GC. Görme engelinin nedenleri ve görme engellilerin özellikleri, Görme Engellilerin Eğitimi Şube Müdürlüğü, Ankara 2007.
20. Tiryaki S. Spor Psikolojisi Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama. 1. Baskı, Eylül Yayınevi. İstanbul 2000.
21. Atay M. İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Temel İlkeler. Özgür Yayınları, Ankara 2007.
22. <http://www.maviizlenim.com/isitme-engellinin-derecesine-gore-siniflandirma.asp> Erişim tarihi: 10.06.2017.
23. <http://www.herkeserehberlik.com/bedensel-engel-ortopedik-Engel> Erişim tarihi: 10.06.2017.
24. <http://www.engelsizdunyam.org/showthread.php/1836-Zihinsel-Engel-Turleri> Erişim tarihi: 11.06.2017.
25. Sosyal Hizmetler Uzmanları Derneği, 4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı; Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi; Ankara; 1995: 158.
26. Anonim. 2011. TC. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı <http://www.ozida.gov.tr/guncel/universiteler.htm>2011. Erişim:22.12.2011.
27. Karataş K. Özürlülere Yönelik Ayrımcılık ve Ayrımcılıkla Savaşım, Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 2002: 2: 1-10.
28. Yavuzer H. Ana-baba ve çocuk. Remzi Kitabevi, 2005: 262.
29. Şahin S. Engelli Çocukları Olan Annelerin Çocuklarına Karşı Tutumlarının Çocuklarının Yeterlik Alanları Ve Sorun Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Doktora tezi basılmamış. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2000: 108.
30. İçli T, Eyüp D, Kasım K. Önsöz görme özürlüler için rehabilitasyon deneyimleri, yeni rehabilitasyon politikaları ve meslek tanımları Yayına Hazırlayan: Ankara: Körler Federasyonu Yayını 2001; 4: 1-3.
31. Eylene SN. Engelli Çocuğu Bulunan Ana-Babalara Uygulanan “Ana-Baba Eğitim Programı” Nın Etkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek lisans tezi basılmamış. Konya: Selçuk Üniversitesi, 1999: 68.
32. Çuhadaroğlu F. Adolesanlarda depresyon ve anksiyetenin birlikte görülmesi, gözden geçirilmesi. Türk Psikiyatri Derneği 1993; 4: 3,.
33. Anonim. Engellilik ve Sosyalleşme <http://www.tandfonline.com.tr/doi/abs/10.htm>2012 Erişim tarihi :05.01.2012.
34. Bacakoğlu H. Görmeyen Ergenlerde Benlik Kavramının Gelişmesinde Aile Tutumunun Etkisi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü, Yüksek Lisans Tezi. 1996.
35. Yalçın B. Basılı Yayınlarda Özürlülük İmajı: Tutumun Etkileri Hakkında İnceleme Öz-Veri 2004; 1: 111-128-69.
36. Anonim, Toplumumuzda Engelliye Bakış Açısı www.dezavantaj.org/index.php/haberler/9271. Erişim tarihi: 24.11.2017.

37. Burcu E. Özürlülük Kimliği ve Etiketlemenin Kişisel ve Sosyal Söylemleri, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Cilt 2006; 23: 61-83.
38. Çakıl N. Grupla sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerine etkisi. Doktora tezi basılmamış. Hacettepe Üniversitesi, 1998; 107.
39. Newman DM. What is a family. Sociology of Family. Kowalsk, S. (ed). Pine Farge Press, California 1999-4-17,
40. Lewis CL Fragala-Pinkham, Effects of aerobic conditioning and strength training on a child with Down syndrome: a case study. *Pediatr Phys Ther.* 2005;171:30-6.
41. Çakıcı S. Alt Ve Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile İşlevleri Anne-Çocuk İlişkileri Ve Aile İşlevlerinin Anne-Çocuk İlişkilerine Göre Etkisinin İncelenmesi. Yüksek lisans tezi basılmamış. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2006: 154
42. Çelik D. İşitme Engelli Çocuğa Sahip Olmanın Aile İşlevlerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi Basılmamış. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2004: 53,
43. Gürel Ö. Görme Engelli Ergenlerle Gören Ergenlerin Benlik Saygısı Gelişimlerinin Karşılaştırılması Yüksek Lisan Tezi Ankara, 2007.
44. Topses G. Gelişim ve Öğrenme. Ayşegül Ataman (Ed), Gündüz Eğitim Yayıncılık, 2004.
45. Yörükoğlu A. Çocuk Ruh Sağlığı. 24. Basım, İstanbul: Özgür Yayınları, 2000.
46. Akgün E. Huzurevlerinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Algıladıkları Yalnızlık Duyguları Ve Yaşam Kaliteleri Üzerine Etkileri. Yüksek lisans tezi basılmamış. İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2001: 61.
47. Gün F. Kent Kültüründe Yalnızlık Duygusu. Yüksek Lisans Tezi Basılmamış. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2006: 65,
48. Akkök F. Özürlü bir çocuğa sahip anne babaların kaygı ve endişe düzeyini ölçme aracının güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Psikoloji Dergisi*, 1989; 725: 14-30,
49. Garrison KC. Benlik Gelişimi. Ergenlik Psikolojisi Bekir O (Ed). 2. Baskı, Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık, 1981.
50. Türk E. Spor Takımlarına Katılan Ve Katılmayan Görme Engelli Öğrencilerin Benlik Saygılarının Değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Sağ Bil Yay, 2007.
51. Johnson CL, Johnson JA. Using Short-term group counseling with visually impaired adolescents. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 1991; 854166-170.
52. Fırat S. Otistik ve zihinsel özürlü çocukların annelerinde, kaygı, depresyon, aleksitimi ve genel psikolojik değerlendirme. Yüksek lisans tezi basılmamış. Adana: Çukurova Üniversitesi, 2000: 77,
53. Sarıhan CÖ. Engelli çocuğa sahip olan ve olmayan annelerin aile işlevlerini algılanmaları ile yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. Ankara: Ankara Üniv Yay 2007.
54. Kasap H. Beden Eğitimi ve Sporun Özel Eğitim Yöntemleri, Yayınlanmamış Ders Notları, Marmara Üniversitesi Beden eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul, 1996.
55. Hahn EA, Cella D. Health outcomes assessment in vulnerable populations: Measurement Challenges and Recommendations *Archives Physical Rehabilitation and Medicine*, 2003; 84: 12, 35- 42.
56. Karin RB, Dennis WH. The effect of a physical activity intervention package on the self-esteem of pre-adolescent and adolescent females. *Adolescence* 199712: 245- 265.

57. Anonim. Hasta Hakları Derneği <http://www.hastahaklari.net/> İnsan Hakları-342-haberler. Erişim tarihi :21.12.2017.
58. Torball Oyun Kuralları GESF. Ankara: Teksir Yayını, 2002.
59. Özer SD. Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor Nobel Yayın Dağıtım, 2001.
60. Rook K. Promoting social bonding: Strategies for helping the lonely and socially isolated. *American Psychologist*, 1984; 39:1389-1407,
61. Putnam M. Geenen S, Powers L. Health wellness. people with disability discuss barriers and facilitators to well being. *Journal Of Rehabilitation*. 2003; 69: 37-45.
62. Anonim. Görme Engelliler Spor Federasyonu <http://www.gesf.org.tr> 2011. Erişim: tarihi: 12.10.2011.
63. Kalyon TA. Özürlülerde Spor Bağırğan Yayınevi Ankara, 1997.
64. Anonim. Türkiye Özürlüler Federasyonu <http://www.toof.org.tr> 2011.Erişim tarihi: 14.10.2011.
65. http://www.tiesf.gov.tr/basinda_biz.php Erişim tarihi:11.06.2017
66. <http://www.tossfed.gov.tr/tarihce/> Erişim tarihi:14.06.2017
67. <http://www.tbesf.org.tr/kurumsal/tarihce/id=20> Erişim tarihi:14.06.2017.
68. Kalyon TA. Amputelerde spor etkinlikleri. Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yıllığı, 2001; 2:55-8.
69. IPC. Bedensel Özürlü Sporlarında Kurallar Kitabı. (T.A. Kalyon Çev. Ed)., GSGM, TÖSF Yayımlanan, Ankara, 1995.
70. Bruge, IPC. Handbook Sections I-II-III, 1994.
71. The Barcelona 92. IX. Paralympic Games. Press Dossier, 1991.
72. <http://www.paralympic.org>. Erişim tarihi:16.06.2017
73. <http://www.specialolympics.org> Erişim tarihi:16.06.2017
74. <http://www.paralympic.org>. Erşim:16.06.2017.
75. <https://www.linkedin.com/company/t%C3%BCrkiye-milli-paralimpik-komitesi>,Erişim tarihi:12.06.2017.
76. www.gesf.org.tr Erişim tarihi:14.06.2017.
77. <http://www.toof.org.tr> Erişim tarihi:14.06.2017.
78. Janna L. Crawford and Monika Stodolska., Disabilities in Kenya, with Implications for the Development of a New Hierarchical Model of Constraints at the Societal Level, *Joumat of Leisure liesearch*, 2008; 40: 128-155.
79. İnal S. Özürlüler İçin Spor Yapma İmkanlarının Geliştirilmesi Üzerine Çalışmalar, Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, II. Spor Bilimleri Kongresi, İstanbul, 1997.
80. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Sicil Lisans Bilgi Sistemi, <http://www.gsgm.gov.tr/> Erişim tarihi: 25.12.2017.
81. Çınarlı, S ve Ersöz G. Federasyonlarının Özerkleşme Sürecinde Yaptıkları Uygulamaların Amatör Sporlara Etkileri Üzerine Bir İnceleme, *Ege Üniversitesi, Performans Dergisi*, Spor Cilt 2008; 14: 41-47.

82. Tunç A. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş Ders Notları. Niğde: Nokta Ofset, 2000: 23, 2000.
83. İşler H. Türk sosyal hayatında sporun yeri ve geleneksel türk sporları. Türk Kültürü Dergisi, 1999: 62,
84. Balcı V. Spor etkinliklerinin planlanması ve yönetimi, Bağırhan yayınevi, Ankara, s: 27, 1999.
85. Gürsoy Ö. Spor Tesisleri ve İşletmeciliği, Kader Matbaacılık, Niğde, 1999; 9-46.
86. Demir R. Kayseri’de ki Spor Tesislerinin Kullanım Yeterliliği, Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Lisans Tezi, Kayseri, 1998; 3.
87. Bakır M. Ekenci G. Personel Politikası Yaklaşımı İle Beden Eğitimi Ve Spor Bölümleri İçin Bilimsel Reorganizasyon Teklifi, Spor Bilimleri, I. Ulusal Sempozyumu Bildirileri, 1990; 15-16.
88. Açıkkada C, Ergen E. Bilim ve Spor. Büro Tek Ofset, Ankara, 1990.
89. Can Y Soyer F. Spor İşletmesi, Ders Notları, Kayseri, 1996.
90. Ertaş M. Niğde İlinde Yaşam Boyu Sporunun Gelişmesinde Kamu Kurum Ve Kuruluşları İle Özel Kuruluşlara Ait Spor Tesislerinin Verimliliği Ve Niteliği, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, 2006.
91. Doğan Y. Türkiye’de Spor Yönetimi. Malatya: Öz Akdeniz Ofset, 1997; 63-95.
92. Ergin ME. Üniversite Spor Merkezlerindeki Algılanan Hizmet Kalitesinin Yapısal Estetik Model Yem İle İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim dalı. Doktora Tezi, Ankara, 2010.
93. Doğu G, Kesim Ü, Sivrikaya Ö. Belediyelerin Sporla İlgili İşlevleri. Çağdaş Yerel Yönetimler, 2002; 11-12.
94. Hasçelik M. Sporun Kitlelere Ulaştırılması ve Spor Tesisleri Politikaları Balıkesir İli Uygulaması, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999.
95. Yorulmaz A. Spor Alanları Kalite Ölçeği Sakö Türkçe Versiyonu Geçerlilik Güvenirlik Çalışması. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009.
96. Ergin ME. Üniversite Spor Merkezlerindeki Algılanan Hizmet Kalitesinin Yapısal Estetik Model Yem İle İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilimdalı. Doktora Tezi, 2010.
97. Yaman M, Ayan S, Arslan S. sporun yaygınlaştırılması için spor tesisleri ve uygulanan politikaların incelenmesi. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2004; 81: 239-252.
98. Guthold R. Ono T. Strong KI, Chatterji S, Morabia AM. Worldwide variability in physical inactivity: A 51- Country Survey. American Journal of Preventive Medicine, 2008; 34: 486-494.
99. Ayan S. Kırıkkale İlinde Sporun Yaygınlaştırılması İçin Uygulanan Spor Tesis Ve Politikalarının İncelenmesi Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2002.
100. Magda D. Support and Access in Sports an Leisure Provision. Disability and Society. 2003; 18: 231-245.

101. Chang HC, Huang GL. A Study of Service Quality Customer. Satisfaction and Loyalty in Taiwanese Leisure Industry. The Journal of American Academy of Business, 2006; 91: 126-132.
102. Gallahue D. Developmental Physical Education For Today's Elementary School Children, 1978; 8-9.
103. Kurkova P, Válková H, Scheetz N. Factors impacting participation of European elite deaf athletes in sport, Journal of Sports Sciences, 2011; 29: 607-618.
104. Havlıcek I, Zapletalova L, Zavislost medzi sportovaním rodičov a detí [Relation between doing sports by parents and children]. Pohyb a zdravie: mezina rodni konference organizovana Fakultou telesne kultury Univerzity, 1999.
105. Ünal B. Çanakkale İlindeki Mevcut Spor Tesislerinin Tespiti ve Halkın Spora Yönlendirilmesindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2001.
106. Nacar E. Elazığ İl Merkezindeki Spor Tesislerinin İşleyişindeki Verimliliğin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 1997.
107. Atalay A. Türkiye'de Spor Hizmetlerinin Yerelleşmesine İlişkin Belediye Başkanlarının Görüşlerinin İncelenmesi, Ankara Üniv Spor Bil Fak, 2016; 14 1: 63-74.
108. Karataş Ö. Malatya'da Sporun Yaygınlaştırılması Açısından Spor Tesislerinin Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi, Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences 2011; 22: 154-163..
109. Şahin M. Karaman ilindeki öncelikli spor branşlarının tespiti ile bu branşların seçimine etki eden sebeplerin araştırılması ve kitle sporunun yaygınlaşması açısından değerlendirilmesi. dumlupınar üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
110. Epstein A. Sports Law, Cengage Learning, 2002; 127; 2002.
111. Demiröz VM. Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü' Ne Ait Spor Tesislerinin, Fiziksel Özelliklerinin Ve İşletmecilik Anlayışının, Sporcu Ve Antrenörlerin İhtiyaç Ve Beklentileri Açısından Değerlendirilmesi Kahramanmaraş İli Örneği, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2009.
112. Özdemir M. Malatya İl Merkezindeki Mevcut Spor Tesislerinin Planlama, İşletmecilik ve Sayısal Açından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 1998.
113. Ertaş M. Niğde İlinde Yaşam Boyu Sporunun Gelişmesinde Kamu Kurum Ve Kuruluşları İle Özel Kuruluşlara Ait Spor Tesislerinin Verimliliği Ve Niteliği, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Niğde, 2006.
114. Özdemir M. Malatya İl Merkezindeki Mevcut Spor Tesislerinin Planlama, İşletmecilik ve Sayısal Açılardan Değerlendirilmesi, İ.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 1999
115. Okur N. Özürlülere Yönelik Örgütlenmenin İncelenmesi, T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2001.
116. Yücel AS. Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Spor Hizmetleri, Nobel Bilimsel Yayıncılık, Baskı1, İstanbul, 2016: 103

117. Hallahan DP. Kauffman JM., Exceptional Children: Introduction to Special Education. Eighth Edition, Allyn and Bacon, Boston. U.S.A. 200; 095.

9. EKLER

Ek -1

ANKET FORMU

“Türkiye’deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeyinin Belirlenmesi”
Sayın; Akademisyen, Antrenör, BESYO öğrencileri, Özel Eğitim okullarındaki Beden Eğitimi
Öğretmeni ve Özel Sporcular;

Hazırlamış olduğumuz bu anket formu ile Türkiye’deki spor tesislerinin engelli spor dalları için yeterlilik düzeyini belirlemek amacıyla, engelli branşlarında görev yapan antrenörler, özel eğitim okullarında görev beden eğitimi öğretmenleri ve BESYO’da Engelliler için spor derslerini veren Akademisyen ve dersi seçen öğrenciler ile engelli sporcuların istek ve beklentilerinin belirlenmesi amacı için değerli görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Vereceğiniz içten cevaplar için teşekkür ederiz.

Lütfen ankete isim ve vb. şeyler yazmayınız. Size en uygun gelen şıkkı ' X ' işareti ile işaretleyiniz.

Doç. Dr. Yüksel SAVUCU

Doktora Danışmanı

Oktay KIZAR

F.Ü. Sağlık Bilimler Enstitüsü
Bed. Eğt. ve Spor ABD Öğrencisi
oktaykizar@mynet.com

1-Cinsiyetiniz : Erkek Bayan

2-Yaşınız : .....

3- Boy:.....

4-Kilo:.....

5-Engel Türünüz: Bedensel Eng. Görme Eng. İşitme Eng. Engel Yok

6-Yaşadığınız Şehir:.....

7- Öğrenim Durumunuz: İlkokul Ortaokulu Lise Yüksek Okul Yüksek Lisans Doktora

8- Mesleğiniz: Akademisyen Antrenör Sporcu Beden Eğt. Öğretmeni BESYO Öğrenci

9- İlgilendiğiniz ve Uğraştığınız Spor Branşı: Futbol Basketbol Voleybol Goalball

Satranç Atletizm Jimnastik Yüzme Halter Güreş Diğer .....

10- Kaç Yıldır Sporla Uğraşıyorsunuz? .....

11- Hangi Kurumun Spor Tesisini Kullanıyorsunuz: a GSİM b Üniversite c Milli Eğitim Müd. d
Özel Spor Tesisleri e Diğer .....

12- Spor Saha ve Tesislerini Kullanım Sıklığınız Nedir? Haftada 1 - 3 Kez Haftada 3 Kez ve Üzeri
Düzensiz Aralıklar ile Kullanıyorum Diğer .....

13- Antrenman ve ders yaptığınız tesisler ile evimiz arasındaki ortalama uzaklık: 1 Km.' den Az 1-3 Km. Arası
3 - 5 Km. Arası 5 Km. ve Üzeri

14- Antrenman ya da derse ne ile gidiyorsunuz: a Resmi Taşıt b Toplu Taşıma c Kendi arabamla
d Yürüyerek e Kulüp taşıtıyla

15- Antrenman yaptığımız/ yaptırdığımız tesisler ile evimiz/ evleri arasındaki mesafenin yakın / uzak olması
fiziksel aktivite yapılmasını: Etkiler Etkilemez Çünkü.....

aSpor tesisleri yakın olduğundan sık sık spor yapıyorum

bSpor tesisleri uzak olduğu için sık sık spor yapamıyorum

c Spor tesislerinin uzak / yakın olması spor yapmamı etkilemiyor

16- Ailenizde engelli birey var mı? Evet Hayır

17- Spor Bakanlığının sadece engellilere yönelik Spor Tesisleri yapılmasını ister misiniz? Evet Hayır

18- Kendi bulunduğunuz Engelli Federasyonların Spor Yarışmaları yapılırken sizin ya da sporunuz engel
durumuza uygun tesis seçimi yapıyor mu? Evet Hayır

19- Spor ya da yarışmaya katıldığınız tesislerde engelli sporcuların girişte, tuvalet, duş ve lavabolarını kullanmada
sıkıntı yaşıyor musunuz? Evet Hayır

Görüş ve Önerileriniz:

Ek 2: Spor Tesisleri ve İşletmecilik Anketi

Ek-2	ANKET SORULARI		
1Antrenman yaptığımız tesislerin giriş ve çıkış olanakları sayı ve kapasite yönünden yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
2Antrenman yaptığımız tesislerde sporcu ve seyircilere ayrılan tribün kapasitesi ve koltuk sayıları yeterli seviyededir	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
3Antrenman yaptığımız tesislerde aktivite öncesi için yapılan ısınma, açma ve germe gibi çalışma yapılacak alanlar yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
4Antrenman yaptığımız tesislerde soyunma ve dinlenme odaları sayı ve kapasite açısından yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
5Antrenman yaptığımız tesislerin hijyen ve temizlik olanakları yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
6Antrenman yaptığımız tesislerin havalandırma veya oksijen dönüşüm durumu yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
7Antrenman yaptığımız tesislerin Isıtma ve Isınma olanakları yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
8Antrenman yaptığımız tesislerin aydınlatma olanakları yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
9Antrenman yaptığımız tesislerin duş ve banyo imkânları kapasite ve sayı yönünden yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
10Antrenman yaptığımız tesislerin tuvalet ve lavabo imkânları kapasite ve sayı yönünden yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
11Antrenman ve Müsabaka yaptığımız tesislerin güvenlik olanakları yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
12Antrenman yaptığımız tesislerin saha ve zemin özellikleri yaptığımız branşa uygun ve sakatlıklara sebebiyet vermeyecek şekilde dizayn edilmiş ve yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
13Antrenman yaptığımız tesisler aktivitede bulunduğumuz branşa malzeme sayısı ve malzeme kalitesi yönünden yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
14Antrenman yaptığımız tesislerde sağlık kabini ve ilk yardım odası olanakları yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
15Antrenman yaptığımız tesisler otopark alanları açısından yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
16Antrenman yaptığımız tesislerde sosyal amaçlı olarak kullandığımız internet, kütüphane, kantin, TV odası, vb. olanaklar seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
17Antrenman yaptığımız tesislerde düzenlenen aktivitelerden haberdar olmamız veya tesislerin ve personellerin iletişim becerileri iyi seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
18Antrenman yaptığımız tesislerin mimari dizaynı, bina yapımında kullanılan malzemenin kalitesi ve iççilik özellikleri yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
19Antrenman yaptığımız tesislerde personel, yönetici, sağlık görevlisi, masör gibi kişiler sayıca yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
20Antrenman yaptığımız tesislerde engelli sporcular için, giriş çıkışlar, aktivite alanları, dinlenme ve soyunma odaları, tuvalet ve banyo özellikleri yeterli	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum

seviyededir.			
21Antrenman yaptığımız tesisler ile ilgili olarak ulaşım durumlarımız yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
22Antrenman yaptığımız tesislerde bize spor yapmamız için verilen süre ve zaman yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
23Antrenman yaptığımız tesisler gün içerisinde açık kalma süresi bakımından bizim boş zamanlarımızda spor yapabilmemiz için uygun ve yeterli seviyededir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
24Antrenman yaptığımız tesislerin fiziksel kapasitesinin, bizim beklenti ve ihtiyaçlarımıza uygun ve yeterli olduğu düşüncesini taşıyorum.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
25Antrenman yaptığımız tesislerde görev yapan yönetici ve personeller bizler ile ilgili oluşan problemlere karşı yeterince ilgilidir.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
26Antrenman yaptığımız tesislerde görev yapan yönetici ve personelleri spor ve sporcu açısından yeterince özendirici ve teşvik edici buluyorum.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
27Antrenman yaptığımız tesislerde sportif organizasyonları, planlama, yürütme, denetim ve kontrol açısından yeterli seviyede buluyorum.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum
28Antrenman yaptığımız tesislerde görev yapan yönetici ve personellerin işletmecilik anlayışı içerisinde, uygun mesleki eğitimlerini almış, sorunlarımıza çözüm arayan ve bizlere yardımcı olan kişiler olduğuna inanıyorum.	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum

Ek 3: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu:

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora öğrencisi olarak “Türkiye’deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dallarını İçin Yeterlilik Düzeyinin Belirlenmesi” adlı tez çalışmam için kullanacağım Ankette sorulara uygun cevaplar verdikten sonra, akademisyen, antrenör, spor bilimleri fakültesi ve beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri, özel eğitim okullarındaki beden eğitimi öğretmeni görme engelli, işitme engelli ve bedensel engelli sporcular, spor tesislerine yönelik beklenti ve memnuniyet düzeyleri ile ilgili bazı ifadeler bulacaksınız. Seçenekler halinde bulunan bu ifadelerden size uygun maddeyi işaretlemeniz gerekmektedir.

Bu araştırma tümüyle akademik amaçlı olup elde edilecek veriler sadece Doktora tezi için kullanılacaktır. Kişisel bilgiler ve araştırma bilgileri üçüncü şahıslara aktarılmayacaktır. Bu çalışmanın akademik geçerliliği ve değerinin içtenlikle vereceğiniz yanıtlarla orantılı ve gönüllülük esasına dayalı olacağını lütfen unutmayınız. Bilgi için Oktay KIZAR 05303492457 nolu tlf. dan aranabilir.

Bu araştırmaya katılmayı reddedebilirsiniz. Bu araştırmaya katılmak tamamen isteğe bağlıdır.

KATILIMCININ BEYANI

Projenin yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden araştırmadan çekilebilirim. Ancak araştırmacıları zor durumda bırakmamak araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemin uygun olacağını bilincindeyim.

Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da bir ödeme yapılmayacaktır.

Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranışla karşılaşmış değilim. Eğer katılmayım reddedersem, bu durumun araştırmacı ile olan ilişkiye herhangi bir zarar getirmeyeceğimi de biliyorum. Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu koşullarla söz konusu çalışmaya kendi rızamla, hiç bir baskı ve zorlama olmaksızın, gönüllülük içerisinde katılmayı kabul ediyorum.

İmzalı bu form kâğıdının bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Görüşme tanığı

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Katılımcı ile görüşen Araştırmacı

Adı soyadı, unvanı:

Adres:

Tel:

İmza:

Ek 4: Etik Kurul Kararı

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
14.06.2016	11	27	Doç. Dr. Yüksel SAVUCU

KARAR

"Türkiye'deki Spor Tesislerinin Engelli Spor Dalları İçin Yeterlilik Düzeylerinin Kullanıcılar Açısından Araştırılması" konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Engin SAHNA (Üye)	İmza	Prof. Dr. Neriman ÇOLAKOĞLU (Üye)	İmza
Prof. Dr. Süleyman Serdar KOCA (Üye)	İmza	Prof. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	Bulunmadı
Prof. Dr. Sefa KAZANÇ (Üye)	İmza	Prof. Dr. Ertan EVİN (Üye)	İmza
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	İmza	Doç. Dr. Fatih FIRDOLAŞ (Üye)	Bulunmadı
Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL (Üye)	İmza	Doç. Dr. Alper Osman ÖĞRENMİŞ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Murit SUNKAR (Üye)	İmza	Doç. Dr. Yüksel SAVUCU (Üye)	Bulunmadı
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	Bulunmadı

10.ÖZGEÇMİŞ

Elazığ ilinde 1978 tarihinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Elazığ'da tamamladı. 1992-1997 tarihleri arasında amatör olarak futbol sporuyla uğraştı. 1998-1999 yılları arasında Fırat Üniversitesi spor futbol takımında 2. lig ve 3. Lig profesyonel takımında oynadı. 2001 yılında Elazığ Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan mezun oldu. 2001 yılında Elazığ Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde Spor Uzmanı olarak görev yaptı. 2006 yılında Tunceli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde Gençlik Merkezi Müdürü olarak görev yaptı. Tunceli Valiliği tarafından spora hizmetlerinden dolayı takdir belgesi verildi. 2008-2017 yılları arasında Elazığ'daki Görme Engelliler spor kulüplerinin Goallball ve B1 ve B2-B3 Futsal antrenörlüğünü yaptı. 2010 yılında Bingöl Üniversitesi Genç Meslek Yüksekokulunda okutman olarak göreve başladı ve şu an Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak göreve devam etmektedir.

Yabancı dili İngilizce olup evli ve iki çocuk babasıdır.